

Tallinna Keskraamatukogu 2019. a tegevuse aruanne

Sisukord

1. Põhilised tegevussuunad	4
2. Juhtimine	7
2.1 Raamatukogu tegevust reguleerivad dokumendid ja nõukogud	7
2.2 Eelarve.....	7
2.3 Projektid	8
2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng	9
2.4.1 Ülevaade täienduskoolitustest	10
2.4.2 Tallinna Keskraamatukogu korraldatud koolitused kolleegidele.....	10
2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	11
2.4.4 Erialahariduse omandamine	12
2.4.5 Töötajate tunnustamine	12
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine	13
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele	14
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas.....	14
3. Kogude komplekteerimine ja töötlemine	17
3.1 Komplekteerimise põhimõtted ja uuendused	20
3.1.1 Raamatute komplekteerimine.....	21
3.1.2 Perioodika komplekteerimine	25
3.1.3 Auviste komplekteerimine	26
3.2 Inventuurid, mahakandmised	26
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	29
4.1 Teenuste arendus ja uued teenused	29
4.2 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	32
4.3 Raamatukogu kasutamine ja teenused.....	33
4.3.1 Lugejad ja laenajad.....	34
4.3.2 Külastused	36
4.3.3 Laenutused	37
4.3.4 Teavikutele järjekorda panek ja A-st B-sse teenus	40
4.3.5 Infoteenindus	41
4.4 RVL teenindus.....	43
4.5 Laste- ja noorteteenindus	43
4.5.1. Komplekteerimine	44
4.5.2. Laste ja noorte raamatukogu kasutamine	44

4.5.3. Laste- ja noorteteenindus, sh lugemisharjumusi kujundavad tegevused.....	46
4.5.4. Aasta olulisemad üritused	48
4.6 Erivajadustega sihtrühmade teenused	49
4.6.1 Koduteenindus.....	49
4.6.2 Rändkoguteenus	50
4.7 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	50
4.7.1 kohalikul tasandil	52
4.7.2 riiklikul tasandil.....	55
4.7.3 rahvusvahelisel tasandil.....	56
4.8 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele	56
4.9 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded.....	59
5. 2020. aasta tegevused	62
LISA 1 Projektitoetused ja nende kasutamine 2019	64
LISA 2. Personali koolitused	67
LISA 3. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised:	68
LISA 4. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid.....	69
LISA 5. Hangitud inventar ja seadmed	70
LISA 6. Olulisemad laste- ja noorteüritused	71
LISA 7. 2019. aastal laenutatud teavikute esikümme	73
LISA 8. Veebilehed, Facebooki ja Instagrami kontod, blogid, YouTube.....	77

Tabel 1. Üldandmed

Maakonna/linna nimi	Elanike arv (01.12.18)	Üldkasutatavate raamatukogude arv	Harukogude arv	Kokku
Tallinn	453 626	1	17 + raamatukogubuss	18

1. Põhilised tegevussuunad

Tallinna Keskraamatukogu missiooniks on edendada elukestvat õpet, kasvatada rõõmu lugemisest igas eas inimeses, pakkuda inspiratsiooni ja elamusi, luua võimalusi eneseväljenduseks ja arendamiseks ning suhtlemiseks üksteise ja maailmaga. Meie raamatukogu visioon on: muudame koos elu rikkamaks.

Lugemine on elukestva õppe üks alustalasid ning varakult omandatud lugemisharjumus suurendab oluliselt inimese toimetulekut ja elukvaliteeti. Uue lugemist propageeriva programmina alustasime 2019. aastal kampaaniat „Lugejaks sündinud“, mis rõhutab lugemise tähtsust lapse arengus ning kutsub peresid oma väikelastele raamatukogukaarti vormistama. Kampaaniaga seotult suurendasime oluliselt ka raamatukogu põnniraamatute valikut. Teine oluline suund, millele lugemise propageerimisel 2019. aastal keskendusime, oli liikumine raamatukoguruumidest väljapoole. Osalesime väga paljudel väliüritustel, käisime lasteaedades, koolides ja sotsiaalasutustes, esinesime meedias, tegime end linnaruumis nähtavaks lisaks raamatukogubussile ja raamatukogujalgrattale ka uute raamatukohvritega. Meie eesmärgiks oli ja on 2020. aastal jätkuvalt minna sinna, kus on inimesed, ja jõuda järjest enam ka raamatukogu mittekasutajateni, et neile raamatukogu teenuseid ja erinevat kirjandust tutvustada.

Kultuuriministeerium kuulutas 2019. aasta Eesti laulu ja tantsu juubeliaastaks. Muusikaosakond viis teema-aasta puhul noortele läbi kohtumisürituste sarja „Laulupeoheliloojatega laulupeost“, mille eesmärgiks oli õpilaste ja laulupeoheliloojate kohtumiste abil väärtustada laulupidu kui rahvakultuuri tippsündmust ja Eesti kultuurilise identiteedi kandjat. Ka meie traditsioonilise lugemisprogrammi „Raamatuga kevadesse“ teemaks oli „Terve vald oli kokku aetud“ ning see oli pühendatud XXVII laulu- ja XX tantsupeole „Minu arm“. Lugemisprogrammi oli valitud väärtteosed muusikast, tantsimisest ning kogukonna ühtekuuluvustundest.

Haridus- ja Teadusministeerium kuulutas 2019. aasta eesti keele aastaks, et väärtustada eesti keelt ning tähistada eesti keele mainimist riigikeelena sada aastat tagasi. Tutvustasime eesti kirjanike ja eesti keelega seotud raamatuid raamatukogutundides, ekskursioonidel ja ka lugejate teenindamisel. Osalesime Lauluväljakul toimunud eesti keele messil "KU-KY", mis toimus 2019. aastal esimest korda.

„Eesti elukestva õppe strateegia 2020“ üheks eesmärgiks on, et kõigile Eesti inimestele on loodud nende vajadustele ning võimetele vastavad õpivõimalused kogu elukaare jooksul ning tagatud neile isiksusena väärrika eneseteostuse võimalused ühiskonnas. 2019. aasta jooksul pööras meie raamatukogu jätkuvalt palju tähelepanu eakate elukestvale õppele. Sotsiaalministeeriumi toel jätkasime ja laiendasime 2017. aastal alanud projekti „Õnnelik

senior raamatukogus”. Projekti raames toimuvad regulaarselt mälu treeningud, tegevus- ja vestlushommikud, kohtumised põnevate inimestega ning töötoad. Eakate seas populaarset projekti toetas sügisel ka Tallinna Linnavalitsus ning tänu sellele saime hakata pakkuma tegevusi ka venekeelsele kogukonnale.

Koolituste korraldamisel lähtusime „Infoühiskonna arengukava 2020“ ja „Eesti elukestva õppe strateegia 2020“ eesmärgist saavutada olukord, kus kõigil Eesti inimestel on piisavad IKT-alased teadmised ja oskused, et tõsta oma elukvaliteeti ja heaolu ning võtta vastu uusi väljakutseid tööl. Nõudlus raamatukogu pakutavate IKT koolituste järele on järjest suurem. Oktoobris korraldas Riigi Infosüsteemi Amet (RIA) küberturvalisuse kampaania „Ole IT-vaatlik“, mis keskendus küberteadlikkuse tõstmisele vanemaaliste seas. Osalesime kampaanias küberturvalisuse põhitõdesid tutvustavate koolituste korraldamisega ning järgisime Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu üleskutset pakkuda 20. novembril raamatukogudes üle Eesti internetiturvalisuse nõustamist. Kampaanias osalemine tugevdas raamatukogu mainet IT-valdkonnas ja tõi meile ohtralt meediakajastusi. Jätkuvalt panime rõhku laste ja noorte robotika- ja digipädevuste arendamisele uute ringide käivitamisega ja robotikaürituste korraldamisega. Märtsis toimus keskraamatukogu peamajas suur robotika- ja digipäev peredele, kus sai ehitada, programmeerida, mängida robotite ja robotikakomplektidega, osaleda Edisonide sumovõistlusel, tutvuda leiutamise komplektidega jne. Päev läks väga hästi korda ning 2020. aastal on plaanis seda korrata.

Meie üks olulisemaid prioriteete on töö noortega. Vastavalt „Noortevaldkonna arengukava 2014-2020“ eesmärkidele loome noortele võimalusi loovuse arendamiseks, omaalgatuseks ja ühistegevuseks, vähendame ebavõrdsete olude mõju nende arengule ning aitame kaasa tööturul vajalike oskuste omandamisele. Elukõige sellele sihtgrupile mõeldes arendasime 2019. aastal Kännukuke raamatukogu fotostudio teenust. E-raamatukogude täiendamisel oli meie prioriteediks noortekirjandus. Tegime sisekoolitusi, et rakendada ülesüsteemselt noortetöö parimaid praktikaid ja üritusteforme nagu mõrvamüsteeriumid ja raamatukohvikud. Raamatukogu noorte vabatahtlike arv jätkas 2019. veelgi kasvamist.

Olulisel kohal olid jätkuvalt lõimumisega seotud tegevused, toetamaks arengukava „Lõimuv Eesti 2020“ eesmärkide saavutamist. 2019. aastal edukalt jätkanud keelekohvikute programm sai nii Tallinna kui riikliku aasta parima õpiteo tiitli. Viisime läbi pagulasperede lastele suunatud projekti „Raamatukoguga sõbraks“, mis lõi kontakti raamatukogu ja pagulasperede vahel. Mitmes haruraamatukogus toimusid eesti keele õppe ringid muukeelsetele lastele. Lõimumine toimub ka kaudselt – näiteks kakskeelsete robotikaringide ning laste- ja kogupereürituste kaudu.

ÜRO säästva arengu eesmärkide 2015-2030 kirjeldustes nimetatakse säästva eluviisi toetamist igal ühiskonnatasandil ning raiskava ja ressursse liigselt kulutava eluviisi vähendamise propageerimist nende asutuste ja isikute poolt, kelle tegevuse hulka kuulub elanikkonna harimine. Loodusvarade säästlik kasutamine ja jäätmetekke vähendamine on „Eesti keskkonnanstrateegia aastani 2030“ üks eesmärkidest. Säästva eluviisi propageerimisel ja inimeste harimiseks vajalike tegevuste korraldamisel on raamatukogud ideaalsel positsioonil. 2019. aastal toimus meie raamatukogus rahvusvahelise koostööprojekti „Minu roheline identiteet“ („My Green Identity“) raames keskkonna hoidmisele ja säästlikule eluviisile keskenduv ürituste ja koolituste sari „Roheline raamatukogu“.

Tallinna Keskraamatukogu pöörab suurt tähelepanu arengule ja uuenduslikkusele. 2019. aasta suvest kuulume üle-Euroopaliselt rahvaraamatukogude võrgustikku Lighthouse Libraries, mis ühendab Euroopa kõige innovaatilisemaid raamatukogusid. Oktoobris osalesime juba neljandat korda Brüsselis interaktiivsel näitusel „Generation Code: Born at the Library“, mis tutvustab Euroopa Parlamendi liikmetele ja teistele huvilistele uuenduslikke

raamatukoguteenuseid. Kännukuke raamatukogu innovatsioonilabori töötajad õpetasid näitusel graafikalaudadel joonistamist, vabavaraliste arvutigraafikaprogrammide kasutamist, animatsioonide tegemist ja robotite programmeerimist.

Kahjuks ei olnud 2019. aastal võimalik alustada uute teenuste arendamise ja kasutajamugavuse suurendamise seisukohast hädavajalikku üleminekut RFID tehnoloogial põhinevale teavikute tuvastamis- ja kaitsesüsteemile, kuna raamatukogu ei saanud linna eelarvest selleks vajalikku toetust.

2. Juhtimine

2.1 Raamatukogu tegevust reguleerivad dokumendid ja nõukogud

Tallinna Keskraamatukogul on kaks nõukogu: komplekteerimisnõukogu ja töökeskkonnanõukogu. Komplekteerimisnõukogu vaatas üle 2020. aasta perioodika tellimisnimekirjad ja tegeles uue komplekteerimispõhimõtete dokumendi väljatöötamisega. Töökeskkonnanõukogu tegeles töökohtade ergonoomika ja töötajate töötingimuste parandamisega ning nõukogu juhendamisel hangiti uusi töötoole, reguleeritava kõrgusega kuvareid, randmetoega hiirematte jms.

Tallinna linn on MTÜ Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsium (ELNET Konsortsium) liige. ELNET Konsortsiumi üldkoosolekul teostab Tallinna linna liikmeõigusi Linnavalitsuse korralduste alusel Keskraamatukogu direktor. Keskraamatukogul on sõlmitud koostööleping Tallinna Linnamuuseumi, Tallinna Linnaarhiivi ja Tallinna Loomaaiaga, kes kasutavad samuti integreeritud raamatukogusüsteemi Sierra, kelle teavikud kajastuvad e-kataloogis ESTER ning kellele meie raamatukogu pakub tuge raamatukogusüsteemi kasutamisel. 2019. aastal sõlmisime koostöölepingu ka Tallinna Botaanikaaiaga, kuid kahjuks ilmnisid Sierraga liitumisel mitmed tehnilised probleemid ning algselt 2019. aasta kevadel toimuma pidanud üleminek leiab aset 2020. aasta kevadel. Tallinna Loomaai ja Botaanikaai raamatukogude andmebaasid said 2019. aastal partitsioneeritud, st raamatukogudel on juurdepääs vaid enda lugejakirjetele, mis vähendab riski laenutada valele lugejakontole.

Raamatukogu tööd reguleerivates õigusaktides jm dokumentides 2019. aastal suuri muudatusi ei olnud. Tähtsamad uued või muudetud direktori käskkirjad 2019. aastal olid järgmised:

- korruptsiooniriskide maandamise eest vastutava töötaja määramine;
- infotehnoloogiliste vahendite kasutamise reeglid;
- muusikainstrumentide ja -tarvikute laenutamine;
- teavikute kõlbmatuks tunnistamise ja mahakandmise kord;
- töökeskkonnaspetsialisti määramine;
- riigihanke ja ostumenetluse korraldamine ning nende kooskõlastamine;
- innovatsioonilabori seadmete kasutus- ja ohutusjuhend;
- e-teavikute laenutamine;
- asutusele rändkoguteenuse tingimused;
- rändkoguteenuse kasutamise tingimused;
- innovatsioonilabori kasutamine;
- varade kõlbmatuks tunnistamine ja mahakandmine;
- õmblustoa kasutamine;
- spordivahendite laenutamine;
- kampaania „Lugejaks sündinud“;
- koduteeninduse osutamine.

2.2 Eelarve

2019. aasta eelarvest moodustasid tulud omavalitsuselt 4 063 471 eurot (sisaldab ka omatulu ja ehitusinvesteeringuid), kasv oli eelmise aastaga võrreldes 8,6%. Tulud riigilt olid kokku 409 017 eurot (kahanemine eelmise aastaga võrreldes 4%, 2018. aasta tulu tõstis EV100 projektile „Kunst raamatukokku“ eraldatud toetus). Tulu muudest allikatest (rahvusvaheline koostööprojekt, annetused) oli kokku 11 502 eurot.

Tabel 2. Eelarve 2019

Põhieelarve *	Seisuga 31.12.18 €	Seisuga 31.12.19 €	Muutus %
Eelarve kokku	4 075 512	4 307 114	5,7%
Tööjõukulu (sh erisoodustused, tööjõukuludega kaasnevad maksud)	2 554 816	2 785 914	9%
Komplekteerimiskulu	748 679	752 317	0,5%
sh KOV-lt	365 669	366 736	0,3%
sh riigilt	373 157	375 898	0,7%
Infotehnoloogiakulu	107 200	125 082	16,7%

* Tabelis toodud jooksvad kulud (ei sisalda ehitusinvesteeringuid).

Omatulu laekus 150 635 eurot, sellest lugejate võlgnevustest laekus kokku 98 064 eurot, tasuliste teenuste eest 18 259, raamatukogu ruumide ja inventari kasutamise eest 4670 eurot, kommunaalteenuste edasimüügist 29 582 eurot. Raamatukogule mittevajalike teavikuid müüsimise summas 21 953 eurot (kasv eelmise aastaga 28%), laekunud tulu kasutati uute teavikute ostmiseks.

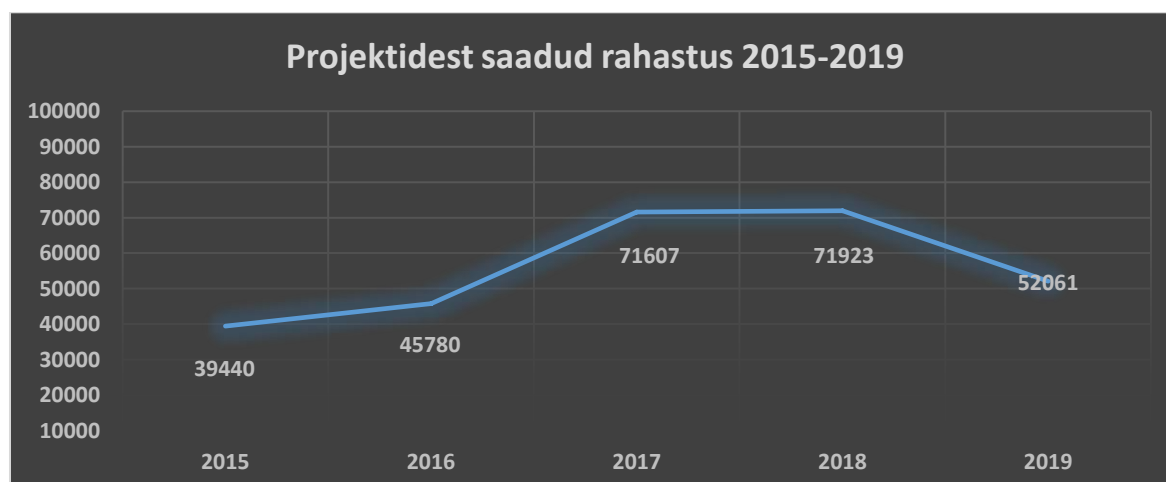
Ehitusinvesteeringuid kasutasime summas 176 876 eurot (vt ptk 2.5).

2.3 Projektid

Tabel 3. Projektidest saadud toetussummad ja nende kasutamine kokku aastal 2019

Projektid, toetused	Eraldatud summa, €	Kasutatud 2019, €	Projekti üldmaksumus, €
Kultuurkapital	22 610	14 309,2	38 917,48
Kultuuriministeerium jm riigi toetusega projektid	25 571	18 809,3	36 390,89
Muud projektid ja toetused	3880	1762,03	1762,03
Kokku	52 061	34 880,53	77 070,4

Joonis 1. Projektidest saadud rahastus 2015-2019

2017.-2018. aasta projektirahastuse tõus oli seotud EV100 suurprojektiga „Kunst raamatukokku“. Antud projekti lõppemise järel 2019. aastal projektirahastus kokku langes, ent oli siiski kõrgem kui 2016-ndal ja sellest varasematel aastatel.

2019. aasta projektide loetelu on toodud Lisas 1. Kultuurkapitali toetused võimaldasid raamatukogul korraldada erinevatele sihtrühmadele kirjandusega seotud üritusi ning maksta kirjanikele jt esinejatele motiveerivat tasu. Projektitoetuste abil toetasime laste lugemisoskuse arendamist, samuti laste ja noorte tekstilooje ja STEAM-oskuste edenemist. Toetus Sotsiaalministeeriumilt ja Tallinna Linnavalitsuselt võimaldas laiendada seniorite tegevushommikute korraldamist kõikidesse linnaosadesse. Haridusprogrammile „Lugejaks sündinud“ eraldatud toetus võimaldas peredele suunatud tegevusi väikelaste lugejaks registreerimise innustamisel. Alguse sai uus kaheaastane rahvusvaheline koostööprojekt „My Green Identity“ (programm Nordplus Adult 2019). Projektirahastuse abil läbiviidud ürituste ja tegevustega oleme pälvinud tähelepanu meedias.

2019. aastal muutus hasartmängumaksu laekumistest toetuste eraldamise kord. Varasema igakuise taotlusvooru asemel on neli vooru ja taotluste menetlemise aeg pikenes. Kasvas ka taotlemisega seotud bürokraatia, taotlusvorm on pikem, vajalikud on erinevad lisad. Näiteks nõutakse teenusepakkuja, aga ka meeskonnaliikmete (ka siis, kui tegemist on asutuse enda töötajatega) kirjalikku nõusolekut projektis osalemise kohta. Taotleja poolt vaadates tundub see mittevajaliku bürokraatiana – taotleja vastutab projekti elluviimise eest taotluses kirjeldatud viisil ja seda ka siis, kui mingil põhjusel võib tekib vajadus teenusepakkujat või meeskonnaliiget vahetada. Varasemad igakuised taotlusvoorud võimaldasid paindlikult reageerida ja uusi ideid kiirelt ellu viia, nüüdne taotluse menetlemine 60 päeva jooksul nõuab pikka planeerimist ja teenusepakkujalt mõistvat suhtumist.

Raamatukoguhoidjate jaoks on projekti juhtimine väljakutse ja pädevusi arendav ülesanne. Ka sel aastal lisandus projektijuhtide hulka töötajaid, kes esmakordselt oma ideele mõnest toetusmeetmest toetust taotlesid. Iga positiivse tulemusega projekt on andnud motivatsiooni järgmisteks, negatiivne otsus omakorda põhjust õppimiseks, et järgmisel korral paremini teha. Kohanesime toetuste menetlemise e-keskkondadega, samuti tuli muuta meie seniseid protseduure seoses e-arvetele üleminekuga.

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

31.12.2019 seisuga töötas Tallinna Keskraamatukogus 162 töötajat (koosseis 142,5), sh 133 raamatukoguhoidjat (koosseis 120,4). 133-st raamatukoguhoidjast 107 on ülikooliharidusega, neist 58 raamatukogundusharidusega. Kuuel raamatukoguhoidjal on raamatukogunduslik keskharidus ja 9 raamatukoguhoidjal on kutsetunnistus, mis on omandatud peale 2010. aastat. Osadel raamatukoguhoidjatel on kõrgharidus omandamisel.

2019. aastal raamatukogu koosseisus muudatusi ei toimunud. Linnavalitsus eraldas täiendavaid palgavahendeid summas 234 420 eurot, sellest töötasu 175 200 eurot, mis oli ette nähtud ennekõike haruraamatukogude ja osakondade juhatajate töötasu tõstmiseks ning mis võimaldas alates 1.02.2019 spetsialistide töötasu tõsta keskmiselt 10%.

Tööturul suureneb konkurents kvalifitseeritud tööjõu leidmisel, samas ei ole me võimelised pakkuma pealinnas konkurentsivõimelist palka, motivatsioonipaketti pikema puhkuse, spordikulude hüvitamise jmt-ga või kompenseerima õhtusel ajal ja laupäeval töötamist kõrgema töötasuga. Paraku jääb meie motivatsioonipakett sageli alla ka teiste Tallinnas tegutsevate ja lähivaldade raamatukogude poolt pakutavatele. 2019. aastal tuli meil läbi viia 10 värbamiskonkurssi raamatukogu spetsialisti vaba ametikoha täitmiseks, lisaks veel

halduspersonali värbamiskonkursid. Iga uue töötaja sisseelamine ja tööülesannete omandamine võtab aga aega ning nii peame arvestama pidevalt pingelisema töögraafiku või arenduste venimisega.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitustest

2019. aastal osalesid töötajad 125 koolitusel, sh sisekoolitustel. Koolitustel osales 136 töötajat, koolituste kestuseks oli 1350 koolitustundi. Koolitustel osalemiste kohta on ülevaatlik tabel Lisas 2. Koolituste korraldamisel lähtume vajadusest hoida teadmisi ja oskusi kaasaegsena pidevalt arenevas digimaailmas. Iga-aastaselt korraldame teeninduse, infootsingu ja kirjanduse koolitusi. Sisekoolitused arendavad töötajate oskuseid koolitajatena ning võimaldavad suuremat paindlikkust ja efektiivsemat ajakasutust, mis on meile väga oluline, kuna ka koolituste toimumise ajal peab teeninduslettides olema piisavalt raamatukoguhoidjaid.

2019. aastal arendati infopädevuse, teeninduse, digitehnoloogiate, laste- ja noorteteeninduse ning täiskasvanud õppija koolitaja ja juhendaja oskusi ja teadmisi. Toimus seitse teenindusalast koolitust, kahel neist oli osalejaid üle 30. Kirjandusalaseid teadmisi täiendati viiel koolitusel. Ringijuhendajate koolitusel osales 15 töötajat. Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise alaseid teadmisi täiendas 31 juhti ja spetsialisti. Teadmisi arendati ka kultuurierinevuste koolitusel.

Haruraamatukogude ja osakondade juhatajad hindasid koolituste valikut heaks. Leiti, et koolitused olid toeks igapäevaste tööülesannete täitmisel, andsid uusi ideid ning suurendasid valmisolekut täita uusi ülesandeid. Raamatukoguhoidjad tõstsid läbitud koolitustest enam esile praktilisi teenindusalaseid koolitusi ja aruteluringe, kus sai lahata igapäevatoos realselt ette tulevaid probleeme ja situatsioone.

Laste- ja noorteteeninduse pearaamatukoguhoidja Merle Tanilsoo ja Pääsküla raamatukogu juhataja Sille Ross tegid kaasa ERÜ lasteteeninduse toimkonna korraldatud õppekäigu Rootsi raamatukogudes. Raamatukogubussi pearaamatukoguhoidja Annika Marsh omandas teadmisi raamatukogubusside teenuste arendamiseks konverentsil „International Mobile Library Conference”, mis toimus Hannoveris ning kus osales 237 raamatukogubusside raamatukoguhoidjat 15-st riigist. Haruraamatukogude ja osakondade juhatajad ning spetsialistid käisid tutvumas Oodi raamatukoguga. Teenindusdirektor Kristi Veeber võttis osa kultuuri kaudu lõimumise teemalisest õppekäigust Lissaboni, mille korraldasid Eesti Kultuuriministeeriumi kultuurilise mitmekesisuse osakond, Portugali migratsiooni voliniku büroo ja Euroopa Komisjon. Samuti käis teenindusdirektor õppekäigul Dublinis, kus Eesti raamatukogude juhid tutvusid ühtse Iirimaa rahvaraamatukogude võrgu ja automatiseerimise projektiga.

2020. aastal jätkatakse teeninduse, kirjanduse, digioskuste, laste- ja noorteteeninduse alaste koolituste korraldamist.

2.4.2 Tallinna Keskraamatukogu korraldatud koolitused kolleegidele

30.09-4.10 osales üheksa raamatukoguhoidjat Eesti erinevatest rahvaraamatukogudest meie raamatukogus viiepäevasel praktikal, mille käigus tutvusid nad meie kui Eesti suurima rahvaraamatukogu töökorralduse ja tegevustega. Praktika võimaldas saada kogemuse tsentraalse ülesehitusega raamatukogusüsteemi tööst, realselt töötada teistsugustes tingimustes, proovida teistsuguseid seadmeid ja lahendusi kui oma raamatukogus, tulla välja oma igapäevasest tööruutiniist ning saada uusi ideid. Eesmärgiks oli ka tihendada kontakte sarnast tööd tegevate kolleegide vahel, mis võimaldab edaspidi vajadusel kohe julgesti

ühendust võtta. Tagasiside osalejatelt on olnud väga positiivne, mis julgustab meid ka edaspidi kolleege praktikale kutsuma.

2019. aastal tutvustasime oma raamatukoguteenuseid kolleegidele Hiinast, Hollandist, Itaaliast, Kanadast, Poolast, Prantsusmaalt, Saksamaalt, Serbiast, Singapurist, Sloveeniast, Soomest, Türgist ja Ungarist. Rekordilisest välisküllastuste arvust võib järeldada, et meie raamatukogu on innovaatiliste teenuste ja tegevuste katsetajana ning e-arenduste propageerijana järjest tuntum nii Euroopas kui üle maailma.

Traditsioonilisel Aleksander Sibulale pühendatud erialapäeval oli sel korral tähelepanu keskmes viimastele aastatele iseloomulikud tendentsid – eestlaste suur huvi esoteerikakirjanduse ning leige huvi luule laenamise vastu. Vestlusingides arutasid kirjastajad, ajakirjanikud, luuletajad ja erinevate valdkondade eksperdid (Kaie Holm, Merilin Pärli, Karmen Joller, Liisa-Ly Pakosta, Tauno Vahter, Maarja Kangro, Jan Kaus, Pille-Riin Larm, Tiina Kaalep ja Valner Valme), milline on raamatukogu vastutus esoteerikakirjanduse levikul ning mida saaks teha luule populariseerimiseks. Erialapäev pakkus välja erinevaid vaatenurki, kuidas raamatukogu kasutaja vajadustele vastata.

Tabel 4. Aleksander Sibula erialapäev rahvaraamatukogude töötajatele

Koolituse aeg	Koolituse teema	Koolitaja	Koolituse maht/kestus	Raamatukogu-hoidjate arv	Eelarve/ Koolituseks kulutatud summa
1.11.2019	Sibula erialapäev (esoteerika-kirjandus ja luule)	Tallinna Kesk-raamatukogu	6	61	1881 eurot

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised: ettekanded, loengud, koolitused

Raamatukogutöötajad keskendusid oma esinemistel peamiselt meie raamatukogu teenuste tutvustamisele. Pikemat ülevaadet raamatukoguhoidjate esinemisest vt Lisa 3.

2019. aastal oli raamatukogu töötajatel mitmeid esinemisi väljaspool Eestit. Helsingis Oodi raamatukogus toimunud MetLib 2019 konverentsil tutvustas Kännukuke raamatukogu juhataja Kirsti Aarniste kolleegidele üle maailma, kui lihtne ja lõbus on tänapäeval alustada digimaailmaga tutvumist – selleks tuleb vaid tulla raamatukokku ning katsetada roboteid, programmeerimismänge, liitreaalsust ja palju muud põnevat, mida igapäevaselt pakume. Generation Code näitusel osalenud Kännukuke raamatukogu töötajad tutvustasid küllastajatele graafikalaua animatsiooni joonistamist, Scratchis programmeerimist ja Matatalab roboteid ning põgusalt innovatsioonilaborit. Näitust külastasid Euroopa Parlamendi liikmed ja lastegrupid. Eesti saadikutest külastas meie boksi Marina Kaljurand ja Yana Toom, kes samuti proovisid robotit programmeerida ja animatsiooni joonistada. Sellel aastal oli Euroopa Parlamendis külas ka grupp raamatukoguhoidjaid Eestist, kes samuti meie töötubades osalesid ning tundsid huvi ka innovatsioonilabori külastamise vastu.

Direktor Kaie Holm, teenindusdirektor Kristi Veeber ja muusikaosakonna juhataja Kaie Viigipuu-Kreintal osalesid „Kultuuripoliitika põhialused aastani 2030“ aruteludel ning võõrkeelse kirjanduse osakonna pearaamatukoguhoidja Nadezhda Geryak osales riikliku lõimumiskava „Lõimuv Eesti 2030“ töötubades. Kaie Holm osales SA Kutsekoda poolt juhitud OSKA kultuuri ja vaba ja valdkonna uuringu eksperdikogu töös.

2.4.4 Erialahariduse omandamine. Tegevused raamatukoguhoidjate järelkasvu tagamiseks

2019. aastal läbis Eesti Rahvusraamatukogu raamatukoguhoidja kutseõppe kaks raamatukoguhoidjat. Tallinna Ülikooli digitehnoloogiate instituudi infoteaduse bakalaureuseõppes õppis üks raamatukoguhoidja ja Tartu Ülikoolis infokorralduse erialal üks raamatukoguhoidja. Muudel erialadel täiendas ennast magistriõppes viis raamatukoguhoidjat.

Praktikat sooritas meie raamatukogus kaks õpilast ja seitse üliõpilast, neist kuus Tallinna Ülikoolist (sh neli infoteaduse tudengit). Toimus ka traditsiooniline Tallinna Ülikooli infoteaduse I kursuse tudengite õppekäik.

Novembris toimus Eestis kolmandat korda töövarjupäev, mille raames said 7.-9. klassi õpilased lähemalt tutvuda huvipakkuvate ametitega. Tallinna Keskraamatukogus käis töövarjuks 12 õpilast. Kõige rohkem oli töövarje eestikeelse kirjanduse osakonna laste- ja noorteteeninduse raamatukoguhoidjatel – kokku üheksa. Töövarjud said osaleda erinevates lastele suunatud ringides ja raamatukogutundides, aidata komplekteerida laste- ja noortekirjandust. Kaks töövarju saatsid direktor Kaie Holmi. Üks töövari jälgis Laagna raamatukogu tegemisi. Kõik töövarjud olid töövarjupäeva järel huvitatud panustamisest raamatukogutöösse vabatahtlikena ning kaks neist jõudsid 2019. aastal seda ka juba teha.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

2019. aastal sai Kultuuriministeeriumi tänukirja muusikaosakonna juhataja Kaie Viigipuu-Kreintaal; Tallinna Kultuuriameti tänukirja kantselei- ja personaliosakonna sekretär Milvi Jenson.

2019. aastal võitis üleriigilise infootsingu meie raamatukogu eestikeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja Annemari Parmakson. Raamatukogupäevadel Harjumaal Kosel toimunud kirjanduslikus mälumängus saavutas meie raamatukogu võistkond kolmanda koha. Võistkonda kuulusid Pääsküla raamatukogu juhataja Sille Ross, eestikeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja Triinu Rannäär ja Torupilli raamatukogu raamatukoguhoidja Pille Talioja.

Tallinna Keskraamatukogu raamatukoguhoidjate omavahelisest infootsingu võistlusest võttis osa 12 töötajat. I koha saavutas eestikeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja Tea Roosvald, II koha võõrkeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja Katrin Antonenko ja III koha eestikeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja Riina Pohlak.

Traditsiooniliselt tunnustati kolleegipreemiatega kaastöötajaid: hea koostööpartner – eestikeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja Kairi Kadarpik, ideede generator – Kalamaja raamatukogu raamatukoguhoidja Stiina Sild, tubli uustulnuk – raamatukogubussi juht ja raamatukoguhoidja abi Meelis Sootalu, tubli noortöötaja – Kännukuke raamatukogu raamatukoguhoidja Elena Kopylova, usin töomesilane – Paepealse raamatukogu raamatukoguhoidja Brigit Bakhof, vapper raamatukoguhoidja – töötlusosakonna juhataja Aivi Sepp, IT-tark – Kännukuke raamatukogu raamatukoguhoidja Piret Jürman, aasta parima projekti läbiviija – eestikeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja Leelo Ainsoo, majahaldjas – majandusosakonna koristaja Fanzilya Murtazina, kindel tugi – avalike suhete osakonna projektijuht Laura Vunk, usin mesilaspere – Pelguranna raamatukogu.

Meie raamatukogu aastapreemia pälvisid Väike-Õismäe raamatukogu juhataja Svea Nuoranen ja avalike suhete osakonna kunstnik Tiina Randoja. Parima lastetöö eest tunnustati võõrkeelse kirjanduse osakonda ja parima noortetöö eest Paepealse raamatukogu kollektiivi.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine

Tallinna Keskraamatukogu raamatukogud paiknevad üle linna 19 hoones, üldpinnaga 14 391 m², neist neli hoonet on Tallinna Keskraamatukogu bilansis (Estonia pst 8 hoone, Pääsküla, Kännukuke ja Pelguranna raamatukogu) üldpinnaga 6942 m². 1.01.2020 hakkas kehtima uus viieaastane leping Paepealse raamatukogule ruumide (Pinna 8) üürimiseks Elbrus International OÜga.

Hoonete ja ruumide majandamiseks kulus 2019. aastal 365 109 eurot. Ühelt poolt hooldus- ja remonditeenuste kallinemine ning teiselt poolt meie tehnosüsteemide vananemine nõuab iga vajaduse väga põhjalikku kaalumist ja nii mitmedki vajalikud tööd tuleb rahapuudused edasi lükata. Tegevuseelarve võimaldas eelmisel aastal tegeleda jooksvate hooldus- ja väiksemate avariitöödega, uute seadmete või ruumide viimistluse värskendamiseks kahjuks oma tegevuseelarvest meil vahendeid ei jätkunud. Nii suure- kui ka väiksemamahulisteks, kuid hädavajalikeks töödeks (näiteks hoonete tuleohutusnõuete vastavusse viimiseks) saime kasutada raamatukogule eraldatud investeeringuid ning täiendavaid eraldisi Kultuuriametilt, kokku kasutasime investeeringuid summas 176 876 eurot. Nii investeeringute kui tegevuseelarvest tehtud olulisemate tööde ülevaade on toodud Lisas 4.

Kännukuke raamatukogu ruumide kasutamise eesmärgid on muutunud, ventilatsioonisüsteemi seadmed on osaliselt amortiseerunud ning seepärast on tekkinud vajadus ventilatsioonisüsteemi kaasajastada. Nii tellisime ventilatsioonisüsteemi rekonstrueerimiseks projekti ning I etapi rekonstrueerimistööd, mille käigus paigaldati täiendavad soojustagastusega ventilatsiooniseadmed muudetud funktsiooniga ruumidesse. II etapi tööd (olemasolevate ventilatsiooniseadmete asendamine kaasaegsemate automatiseeritud seadmetega) jäävad oma kõrge maksumuse tõttu esialgu ootele.

Suurimaks remonditöök oli eelmisel aastal Estonia pst 8 katusekarniisi rekonstrueerimine. 2018. aasta lõpus varises Estonia pst 8 hoone katusekarniisi krohvi alla, uue aasta alguses valminud uuring näitas, et hoone katusekarniisi kattede konstruktsioonide ehitustehniline olukord on halb ning on oht varinguks. Tööde käigus remonditi kattede konstruktsioonid ja karniis, korrastati kaks katusekorruse akent, rennid ja sadeveetorud ning paigaldati sadeveesüsteemidesse küttekaablid. Kuna tööde käigus selgus, et ülemiste seinuosade krohvikihid on lahtised, siis kaeti ohtlikud kohad turvavõrguga. Tegelikult on vajalik rekonstrueerida kogu hoone fassaad.

Raamatukogubuss on 11-aastane ja see on ühe sõiduki jaoks juba väga kõrge vanus. 2019. aastal kulus bussi remontimiseks 3355 eurot. Hädavajalik on alustada investeeringu planeerimist uue buss hankimiseks.

Viisime läbi riigihanke majandusosakonnale uue kaubiku soetamiseks, Mercedes-Benz Sprinteri tarnis Silberauto Eesti AS. Tallinna linnakantselei hankekeskuse korraldatud minikonkursil finantseerija leidmiseks tegi soodsaima pakkumise AS SEB Liising. Meie vana kaubik kahjuks eelmisel aastal avalikul kirjalikul enampakkumisel ostjat ei leidnud, Kultuuriamet kordab müüki 2020. aasta algul.

2019. aastal kasutasime inventari soetamiseks 22 879 eurot. Hankisime raamatukogudesse noortele ja lastele sobivat inventari nagu mugavad tumbad, mobiilsed arvutialused-istmed Ztool ning Philippe Starcki kujundatud koerakujulised tool-kirjutuslauad Le Chien Savant. Ostsime töötoole, erinevaid kärusid, sh lugejatele teenindussaalide raamatute valimise ajal kasutamiseks. Eestikeelse kirjanduse osakonna lugemissaal sai uued lauad koos sirmidega, tugitoolid, laua- ja põrandalambid. Kännukuke raamatukokku ostsime külmiku, mikrolaineahju ja nõusid, et olla valmis sünnipäevateenuse pakkumiseks.

Ootame endiselt kassasüsteemide uuendamist, mis võimaldaks praegu aeganõudvaid tööprotsesse automatiseerida ja tagada finantsteenistusele operatiivsem ülevaade sularaha laekumisest.

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele

Liikumispuudega inimene saab külastada enamikke Tallinna Keskraamatukogu raamatukogudest. Ratastooliga on ligipääsetavad eestikeelse kirjanduse osakond, võõrkeelse kirjanduse osakond, Kalamaja, Kännukuke, Laagna, Männi, Männiku, Nurmenuku, Nõmme, Pelguranna, Pirita, Pääsküla, Sõle, Säase, Tondi ja Väike-Õismäe raamatukogud ning raamatukogubuss (viimases olemas invatõstuk). Ratastooliga liikuv inimene ei saa külastada Kadrioru, Paepealse ja Torupilli raamatukogu. Automaatselt avanevaid uksi ei ole üheski raamatukogus. Keskraamatukokku (Estonia pst 8) ei saa liikumispuudega inimene siseneda peauksest ning majas saab ta liikuda ainult koos raamatukoguhoidjaga.

Kahjuks puudub võimalus pääseda teisele korrusele raamatukoguteenuseid kasutama mitmekorruselistes raamatukogudes – Kännukuke, Pääsküla ja Sõle raamatukogus. See tähendab, et Sõle ja Pääsküla raamatukogus puudub ligipääs II korrusel asuvatele arvutitöökohtadele, perioodika kohallugemisteenusele ning lastele pakutavatele teenustele. Kännukuke raamatukogus asub teisel korrusel võõrkeelne kirjandus, noortele suunatud teenused ning ka innovatsioonilabor – kõigile nendele teenustele puudub liikumispuudega inimestel ligipääs. Nendes raamatukogudes saame anda I korrusel kasutamiseks küll sülearvuti, kuid probleemi see ei lahenda, kuna sama sülearvutit kasutatakse ka esitlusteks ning nii võib juhtuda, et ürituste ja koolituste ajal ei ole meil võimalik liikumispuudega inimesele arvutitöökohta kasutamise teenust pakkuda.

Parandasime mõned meile rahaliselt jõukohased puudused, näiteks paigaldasime peamaja uudistesaaali ja Laagna raamatukogu väliskuse esise trepi juurde korraliku valgustuse, tellisime uue kaldtee võõrkeelse kirjanduse osakonna välistrepile (valmib 2020 märtsis), tegelesime Pääsküla raamatukogu sisetrepile täiendava lastele sobiva kõrgusega käsipuu paigaldamiseks sobiva lahenduse leidmisega (paigaldamine 2020 I pa). Plaanime sel aastal raamatukogude probleemkohtade kaardistust kaasajastada ning jätkata meile jõukohaste puuduste kõrvaldamist.

Tallinna linn algatas 2018. aastal ligipääsetavuse programmi, mille eesmärk on luua ligipääsetavam ja takistustevabam keskkond erinevate vajadustega inimestele. Raamatukogu seni sellesse programmi ei ole kaasatud.

Liikumispuudega autojuhi või liikumispuudega või pimedat inimest teenindava juhi sõiduki parkimine raamatukogude lähedal võib olla raskendatud. Kuna liiklus pealinnas on tihe, autosid palju, siis võib raamatukogu lähedale autole parkimiskoha leidmine olla vahel üsna keeruline.

Raamatukogu veebilehel on alarubriik ”Erivajadustega lugejale”, kus on toodud vajalik info ratastoolis lugejale.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

Tegelesime jätkuvalt raamatukogude andmeside kiiruse ja kvaliteedi parendamisega. 2019. aasta lõpu seisuga ainsana alla 30Mbps andmesidekiirusega Männiku raamatukogu saab alates uue aasta jaanuarist sarnaselt teistega kasutada kiiret ühendust. Raamatukogubussile lisasime välise lisaantenni ning nüüd töötab 4G ühendus hästi kõigis peatustes. Kännukuke raamatukogu problemaatilist andmesidelahendust on aasta jooksul parendatud; uue aasta

alguses jälgime koos teenusepakkujaga tähelepanelikult, kas tehtud muudatus on mõjunud ja teenus toimib korralikult.

Parendasime wifi lahendust: kõik saatjad on ühendatud kesksesse haldusesse, laiendasime leviala, lugejatele suunatud avalikku võrku saab nüüd logida parooliga.

Hankisime mitmeid uusi seadmeid. Robootikaringide jm digitegevuste jaoks ostisime 14 uut tahvelarvutit. Haruraamatukogud said juurde 14 uut sülearvutit, mida kasutatakse sisetöödeks, esitlusteks, koolitusteks ja vajadusel ka lugejate kasutusse andmiseks. Kännukuke raamatukogu arvutitesse hankisime ka Adobe Photoshop litsentsid. Kännukuke raamatukogu sai interaktiivse 65“ digiekraani ja eestikeelse kirjanduse osakonna rõdusaali teisaldava televiisori. Muusikaosakonda 2020. aastal eesootava arenduse tarbeks ostisime uued lauaarvutid ja kaks midiklaviatuuri.

Rakendasime töösse uue keskkonna ResourceSpace raamatukogu fotoarhiivi jaoks ning suurendasime selleks kettamahtu. Suurem töö fotode arhiivi lisamiseks algab 2020. aastal. Uuendasime meilisüsteemi ja võtsime kasutusele lahenduse, mille kaudu saame efektiivselt hallata meililiiklust ja filtreerida viirusega nakatunud e-kirju.

ELNET Konsortsiumi liikmesraamatukoguna oleme osalised nii õnnestumistes kui ebaõnnestumistes. Sierra versiooniuuendustega kaasnenud probleemid mõjutasid negatiivselt nii raamatukoguhoidjate tööd kui meie lugejate rahulolu teenusega. Artiklite andmebaas ISE viidi üle Sierra tarkvarale, andmebaas sai kasutajasõbralikumaks kujunduse, on lisatud uusi võimalusi andmete printimiseks ja salvestamiseks ning mugavamaks läks artiklite andmebaasi kasutamine nutiseadmetes. 2020. aasta algusest on e-kataloogis ESTER kasutuses kaanepildi teenus, mis võimaldab lisada raamatute, CD-de, DVD-de jt väljaannete kaanepilte, sisukokkuvõtteid ja sisukordi ning muuta e-kataloog seeläbi informatiivsemaks ja atraktiivsemaks. ELNET-ID tarkvara uut versiooni, millega saab Sierras tuvastada lugejate andmeid nii uutelt kui ka vanematelt ID-kaartide kiipidelt, hakkame installeerima 2020. aasta alguses.

Hankisime Innovative'i toote Floating Collections, mis võimaldab kogusid kujundada vastavalt lugejate vajadusele ning on vajalik muutkogule üleminekuks.

Töötasime välja ja võtsime kasutusele uue kaasaegse lahenduse otsinguarvutite jaoks, mis võimaldab lisaks tavapärasele teaviku leidumusotsingule end lugejaks registreerida, kasutada e-raamatukogusid jne. 2020. aasta eelarve kõigi meie otsinguarvutite uuendamist ei võimalda. Plaanime aasta esimesel poolel kulude täitmist jälgida, et siis teisel poolaastal hankida arvuteid võimalikult suurel hulgal.

Jätkasime e-raamatukogu ELLU arendamist. Täpsemat ülevaadet tehtud muudatustest saab lugeda ptk 4.1.

Vajame endiselt rahastust RFID tehnoloogial põhineva teavikute tuvastamis- ja kaitesüsteemile üleminekuks. Uus süsteem võimaldaks meil arendada mitmeid uusi teenuseid, mida lugejad meilt pikisilmi ootavad, näiteks laenutamine ja tagastamine iseteenindusena ja ka väljaspool raamatukogu lahtioleku aegu. Samuti võimaldab RFID tööprotsesse optimeerida ning töötajatel jääb mehaaniliste tegevuste asemel rohkem aega sisulise töö, nt koolituste, nõustamiste jne jaoks. Pikemas perspektiivis tähendab RFID ka rahalist võitu. Meie hinnangul maksab praegu terve meie kogu inventuur töäjõukulu arvestuses ca 20 000 eurot, kuid uue süsteemiga läheks see maksma 20 eurot. Iseteenindusautomaatide kasutuselevõtt ja kiirem laenutusprotsess vähendaks meie laenutuskooormust poole võrra ning me hoiaksime süsteemi peale kokku ca 3040 eurot töäjõukulu päevas. Aastas teeks see umbes 769 120 eurot, mille saame suunata uute ja

lugejasõbralikumate teenuste osutamisele. Selle arvutuse järgi teenib RFIDsse paigutatud raha ennast peale süsteemi täielikku käivitamist tagasi kahe aastaga. Kahjuks aga jäi vajalik toetus linnavalitsuselt ka 2020. aasta eelarve raames tulemata.

Kasutajad on meilt uue teenusena sageli küsinud iseseisvalt printimise ja paljundamise võimalust. 2019. aastal uurisime võimalusi pilveprindi kasutuselevõtuks. Kahjuks jäime me ostumenetluse dokumentide koostamisel ajahätta, nii lükkus hange edasi 2020. aastasse.

3. Kogude komplekteerimine ja töötlemine

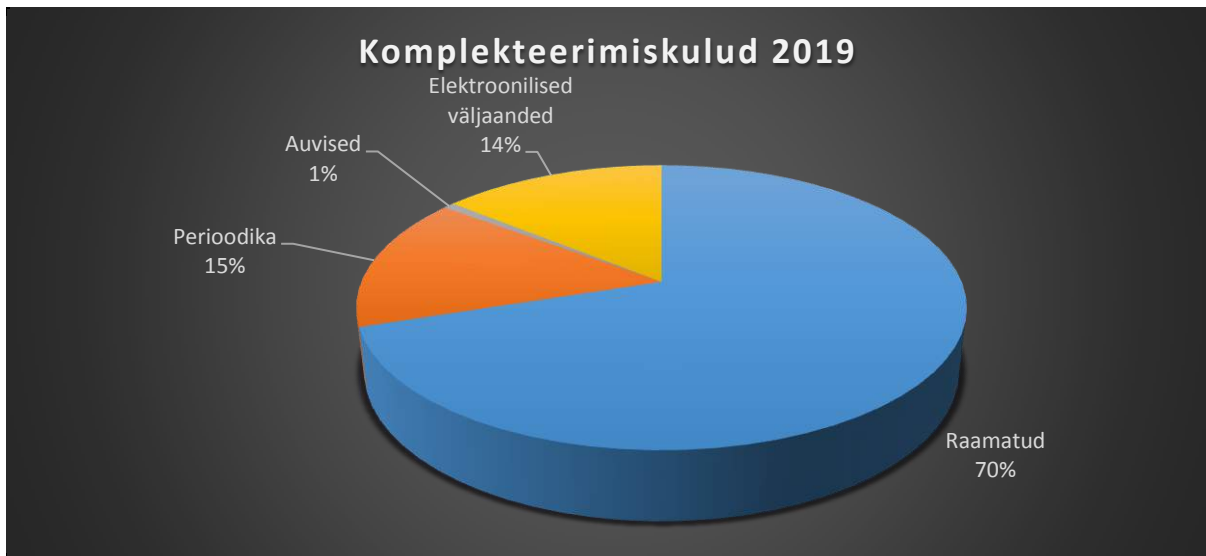
Komplekteerimiskulud jaotusid 2019. aastal järgnevalt:

- Komplekteerimiskulud kokku: **752 317,44 €** (2018.a 748 679,26 €), sh
  - riigi toetus 375 898,00 € (2018. a 373 157,87 €)
  - linnaelarvest 366 736,45 € (2018. a 351 158,26 €)
  - muudest allikatest (annetused 2019) 9682,99 € (2018. a 9852,32 €)
- Raamatute soetamiseks kokku **526 448,45 €** (2018.a 562 196,06 €):
  - raamatute ostud 517 161,54 € (2018. a 552 904,74 €), sh
    - riigi toetus 343 215,52 € (2018. a 342 218,09 €)
    - linnaelarvest 173 946,02 € (2018. a 210 686,65 €)
  - muudest allikatest (raamatute annetused 2019) 9286,91 € (2018. a 9291,31 €)
- Perioodikale kokku **114 507,78 €** (2018. a 115 155,02 €), sh
  - linnaelarvest 82 736,45 € (2018. a 85 139,16 €)
  - riigi toetus 31 771,33 € (2018. a 30 015,86€)
- Auvistele **5197,69 €** (2018. a 6178,75 €), sh
  - auviste ostud 4801,61 € (2018.a 5617,75 €), sh
    - linnaelarve 3890,46 € (2018.a 4693,83 €)
    - riigi toetus 911,15 € (2018.a 923,92 €)
  - auviste annetused 396,08 € (2018.a 561,00 €)
- Filmide laenutuslitsentsid **92,02 €** (2018.a **290,04 €**)
- Elektroonilistele väljaannetele **106 071,50 €** (2018. a 64 883,30 €), sh
  - e-raamatud ELLUs – 68 797,39 € (2018. a 48 930,92 €)
  - e-raamatud OverDrive´is – 17 359,85 € (2018.a 9451,26 €)
  - audioraamatud OverDrive´is – 14 187,12 € (2018. a 2496,38 €)
  - e-jadaväljaanded RBdigitalis – 4 829,68 € (2018. a 3304,90 €)
  - Ekspress Meedia digipakett – 119,86 € (2019. a esmakordselt)
  - andmebaas Estlex – 777,60 € (2018.a 699,84 €)

Joonis 2. Komplekteerimiskulude jaotumine 2018. aastal

Joonis 3. Komplekteerimiskulude jaotumine 2019. aastal

Komplekteerimiskulude jaotuses on võrreldes eelmise aastaga toimunud väike muutus – 4% võrra on tõusnud elektrooniliste väljaannete osakaal trükitud raamatute ning perioodika arvelt (2018. a tõusis elektrooniliste väljaannete osakaal 3%).

2019. aastal suurenes Tallinna Keskraamatukogu komplekteerimiseelarve 2018. aastaga võrreldes 0,5%. Tallinna linna poolt komplekteerimiseks eraldatud summadest kasutasime põhivara (raamatud ja auvised) soetamiseks 2019. aastal 177 836,48 eurot ja litsentsidele 106 163,52 eurot. Summa suurenes eelmise aastaga võrreldes 1,2% (2019. aastal oli Tallinna linna eraldatud summa põhivara ja litsentside ostuks kokku 284 000 eurot ja 2018. aastal 280 600 eurot). 2019. aastal suurenes ka riigi toetus teavikute ostmiseks 2018. aastaga võrreldes 0,7%.

2018. aasta 1. detsembri seisuga oli Tallinna Keskraamatukogu teenindatavate arv 453 626 elanikku, seega sai Tallinna Keskraamatukogu 2019. aastal teavikute soetamiseks ühe teenindatava kohta 1,66 eurot (summa kokku 752 317,44 eurot), sellest linnalt 0,81 eurot (summa kokku 366 736,45 eurot).

Joonis 4. Raha teavikute soetamiseks ühe elaniku kohta 2010-2019

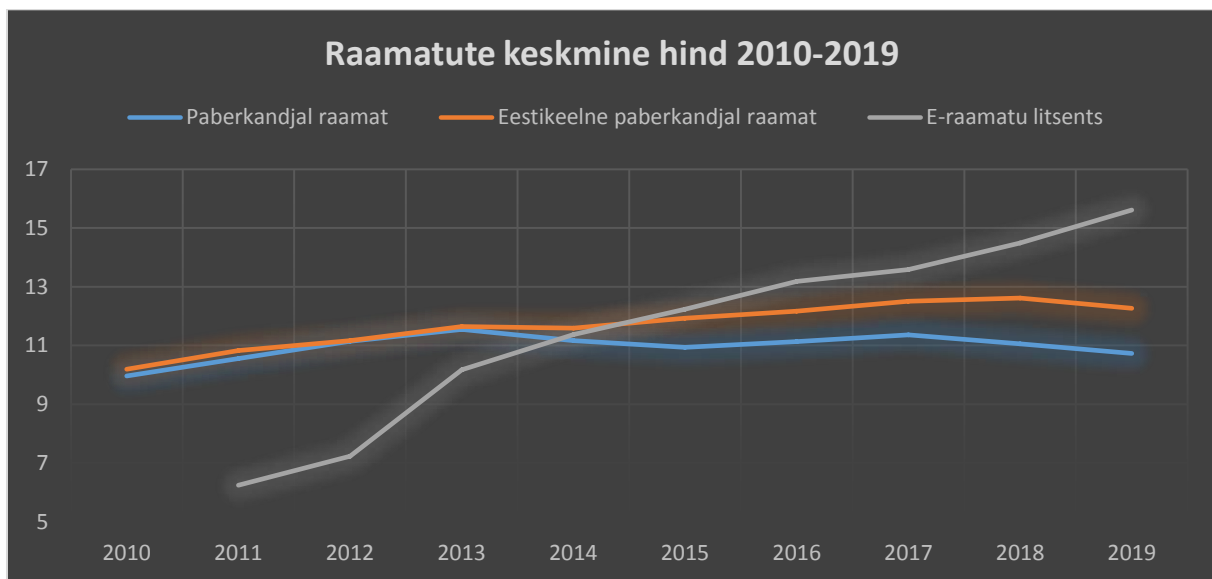
2019. aastal kujunes ühe raamatu keskmiseks hinnaks 10,73 eurot, mis on 3% odavam kui aasta varem (2018. aastal 11,06 eurot). Eestikeelse raamatu keskmiseks hinnaks kujunes 12,26 eurot, mis on 2,8% madalam kui aasta varem (2018. aastal 12,61 eurot). Venekeelse raamatu

keskmine hind oli 5,56 eurot, mis on 20,4% madalam (2018. aastal 7,00 eurot) ning teistes võõrkeeltes raamatutel 11,28 eurot, mis on 6,3% madalam (2018. aastal 12,04 eurot).

Auviste keskmiseks hinnaks kujunes 2019. aastal 12,13 eurot, mis on 5% madalam kui eelneval aastal (2018. aastal 12,77 eurot).

E-raamatute keskmiseks hinnaks kujunes 15,61 eurot, mis on 7,7% kõrgem kui aasta varem (2018. aastal 14,49 eurot). Arvutivõrgus olevate audioraamatute keskmine hind eksemplari kohta oli 51,03 eurot, mis on 10,1% madalam kui eelneval aastal (2018. aastal 56,74 eurot). Lugejate huvi audioraamatute vastu on olnud suur alates OverDrive'i e-raamatukogu avamisest 2017. aastal ning pikkade ootejärjekordade tõttu oleme laiendanud audioraamatute valikut ja suurendanud populaarsemate audioraamatute eksemplaarsust.

Joonis 5. Raamatute keskmise hinna muutumine 2010-2019

* Joonisel ei ole näidatud e-audioraamatute hinda, kuna see on võrreldes teistes formaatides raamatutega kordades kallim.

2019. aastal võtsime arvele annetusi summas 9682,99 eurot (2018. aastal 9852,32 eurot).

Eestikeelset kirjandust soetasime 2019. aastal varasemast enam: nimetuste arv kasvas 8,7% (2018. aastal 2905, 2019. aastal 3158) ja eksemplaarsus 3,7% (2018. aastal 33 474, 2019. aastal 34 712). Kui viimasel paaril aastal on eestikeelsed eksemplarid moodustanud 66% ostetud raamatute juurdetulekust, siis 2019. aastal oli osakaal 72%.

Suure languse tegi venekeelsete raamatute nimetuste ja eksemplaride arv. Nimetuste arv langes 17,4% (2018. aastal 2196 nimetust, 2019. aastal 1811 nimetust) ning eksemplaride arv 21,6% (2018. aastal 13 499 ja 2019. aastal 10 579 eksemplari). 2018. aastal osteti ühte venekeelset nimetust keskmiselt 6,1 eksemplari, 2019. aastal 5,8 eksemplari. Languse põhjuseks on venekeelse raamatu komplekteerimisprotsessi muutmine 2019. aastal ja sellega kaasnenud probleemid. Kui varem ostime raamatud tarnijalt, kes näidised tõi, siis 2019. aastal pidime vastavalt linna hankekorrale hakkama ka venekeelse kirjanduse puhul hinnapakumisi küsima (varem tegime seda ainult ülejäänud võõrkeeltes kirjanduse puhul). See aeglustas oluliselt venekeelse kirjanduse hankimise protsessi. Samuti ei olnud tarnijad enam huvitatud näidiste toomisest, sest nad ei saanud olla kindlad, et me raamatu just nende käest ka ostame. Üleminek nimekirjadepõhisele komplekteerimisele tekitas viivitusi nii tellimuste esitamisel kui tarnes. See põhjendas nii nimetuste kui eksemplaride arvu

vähennemist. Positiivseks võib aga pidada selle tulemusel toimunud venekeelse raamatu keskmise hinna langemist 7 eurolt 5,56 eurole.

Teistes võõrkeeltes pakutavate raamatute nimetusi ostisime 2019. aastal võrreldes varasema aastaga 169 (6,5%) nimetust vähem (2018. aastal 2603 nimetust, 2019. aastal 2434) ning eksemplaarsus vähenes 3,6% (2018. a 3013 eksemplari, 2019. a 2905) Sarnaselt 2018. aastale osteti ühte võõrkeelset (va venekeelset) nimetust keskmiselt 1,2 eksemplari. Võõrkeelseid raamatuid soetasid kõik haruraamatukogud, va Pelguranna haruraamatukogu.

Kui 2018. aastal osteti Tallinna Keskraamatukogusse 7 704 nimetust raamatuid, siis 2019. aastal 301 nimetust (3,9%) vähem – 7 403. Ostetud raamatute eksemplaarsus vähenes 3,6% (2018. a 49 986 eksemplari, 2019. a 48 196). Väiksema juurdetuleku põhjusteks olid raskused venekeelse kirjanduse komplekteerimisel, mille tulemusel osteti rohkem kallimat eestikeelset kirjandust, ja vajadus hankida enam e-raamatuid, mille hinnad paraku jätkavad hoogsas tempos kerkimist.

2019. aasta lõpuks oli Tallinna Keskraamatukogu kogus 829 328 raamatut, 14 739 auvist, 284 elektroonilist teavikut, 17 179 e-raamatut, 306 arvutivõrgus olevat audioraamatut, 101 e-jadaväljaannet ning 115 e-nooti. Teavikute üldine juurdetulek koos süsteemisese liikumisega oli 2019. aastal kokku 57 970 eksemplari (sh 51 413 raamatut ja nooti, 461 auvist, 5 818 e-raamatut, 278 arvutivõrgus olevat audioraamatut).

3.1 Komplekteerimise põhimõtted ja uuendused

Komplekteerimine

Nagu eelnevatelgi aastatel toimus 2019. aastal komplekteerimine vastavalt Tallinna Keskraamatukogu komplekteerimispõhimõtetele ja kultuuriministri 09.01.2015 määrusele nr 1 „Rahvaraamatukogudele riigieelarvest finantseeritavate kulude jaotamise kord“. Teavikuid 701 ja 702 koodidega, mida vastavalt määrusele peab ostma 30% ulatuses toetuse summast, soetati vajalikus mahus.

Tallinna Keskraamatukogu komplekteerimispõhimõtete järgi toimub kirjanduse komplekteerimine valikuliselt, prioriteetideks on eesti autorite ilukirjandus ning tõlkekirjandusest väärtkirjandus, samuti laste- ja noortekirjandus. Teadmiskirjandusest on eelistatud Eestit puudutav kirjandus ning tarbekirjandusest laiemale lugejaskonnale huvipakkuvad teavikud. Perioodika komplekteerimisel on põhimõtteks, et kättesaadav oleks Eestis ilmuv perioodika, v.a väheväärtusliku sisuga väljaanded. Võõrkeelset perioodikat komplekteeritakse vastavalt vajadusele ning võimalustele. Teavikute komplekteerimisel arvestatakse linnaosa haruraamatukogude omavahelise koostööga. Lõplikud komplekteerimisotsused teevad osakondade ja haruraamatukogude juhatajad, võttes arvesse oma teeninduspiirkonna sotsiaal-demograafilist profiili.

Tallinna Keskraamatukogu kogude vastavust lugejate soovidele ja vajadustele näitavad eelkõige laenutused. Kõik osakonnad ja haruraamatukogud jälgivad kogude kasutamist jooksvalt. Kui mõne raamatu puhul on näha suurt lugejate huvi (nimetusele on järjekorrad, eksemplarid on pidevalt välja laenatud), siis võimalusel ostame jooksvalt nende raamatute lisaeksemplare juurde. Eraldi järelkomplekteerimist oleme teinud laste- ja noortekirjanduse kättesaadavuse parandamiseks. Komplekteerimisel arvestame ka lugejate tellimissoovitustega, mida on raamatukogule võimalik saata näiteks e-kataloogi ESTER vahendusel.

Kõigis osakondades ja haruraamatukogudes tehakse regulaarselt nimekirju teavikutest, mida lugejad ei ole viie aasta jooksul vajanud, ning nende põhjal toimub teavikute müüki

suunamine või üleandmine (kaaludes küll iga teaviku puhul eraldi selle sisu ja väärtust). Eraldi tähelepanu all on juurdetuleku kasutatavus, mida analüüsime jooksvalt.

Muutkogule üleminek

2019. aasta sügisel algasid ettevalmistused üleminekuks muutkogule.

Tallinna Keskraamatukogu kogu on arvestuslikult üks tervik, kuid seni on sisemise töökorralduse järgi igale ostetud teavikule määratud üks kindel asukoht (teenindusosakond või haruraamatukogu), mille muutmine eeldab asutusesisest dokumenteerimist. Samuti peetakse raamatukogu siseselt statistilist arvestust igas osakonnas ja haruraamatukogus asuvate raamatute üle nii, nagu oleks tegemist eraldiseisvate raamatukogudega. Selline fikseeritud asukoht ja detailne statistiline arvestus tähendab töötajatele olulist lisatööd.

Muutkogule üle minnes muutub raamatu asukoht infosüsteemis automaatselt raamatu tagastamisel, seega kaovad ära kõik spetsiaalselt raamatute ühest asukohast teise liigutamiseks tehtavad tegevused. Raamatu algsesse asukohta tagasiviimise asemel jääb see selle raamatukogu kogusse, kuhu see tagastati (mõningate eranditega). Lugejatele lisandub võimalus teavikuid endale sobivasse osakonda või haruraamatukogusse tellida. Nii hakkab Tallinna Keskraamatukogu kogu liikuma ja muutuma vastavalt lugejate vajadustele.

Muutkogule üleminekuks tegeleti 2019. aastal uue komplekteerimis põhimõtete käskkirja väljatöötamisega ja muudeti raamatuvalikute korraldust. Eestikeelsete ja venekeelsete teavikute komplekteerimiseks loodi eraldi töörühmad. Lisaks sellele, et uus korraldus hõlbustab venekeelsete teavikute komplekteerimist nimekirjade järgi, on töörühmad vajalikud kogu kui terviku nägemise seisukohast ning võimaldavad ka efektiivsemat tööaja kasutust.

Muutkogu piloteerimisega on plaanis alustada 2020. aasta kevadel ja tervikuna uuele süsteemile üle minna 2020. aasta sügisel.

3.1.1 Raamatute komplekteerimine (trükis + e-raamat)

3.1.1.1 Trükiste ost

Raamatute juurdetulekust moodustasid:

- ostud 48 196 eksemplari ehk 93,7% juurdetulekust (2018. a 49 986 eks, 93,4%)
- annetused 2391 eksemplari ehk 4,7% juurdetulekust (2018. a 2337 eks, 4,4%)
- arvelevõtmised 100 eksemplari ehk 0,2% juurdetulekust (2018. a 65 eks, 0,1%)
- üleandmised ja asendused 726 eksemplari ehk 1,4% juurdetulekust (2018. a 1112 eks, 2,1%)

Keeleliselt jagunes raamatute üldine juurdetulek järgmiselt:

- eesti keeles 36 447 eksemplari ehk 70,9% (2018. a 35 693 ehk 66,7%)
- vene keeles 11 437 eksemplari ehk 22,2% (2018. a 14 217 ehk 26,6%)
- teistes võõrkeeltes 3529 eksemplari ehk 6,9% (2018. a 3590 ehk 6,7%)

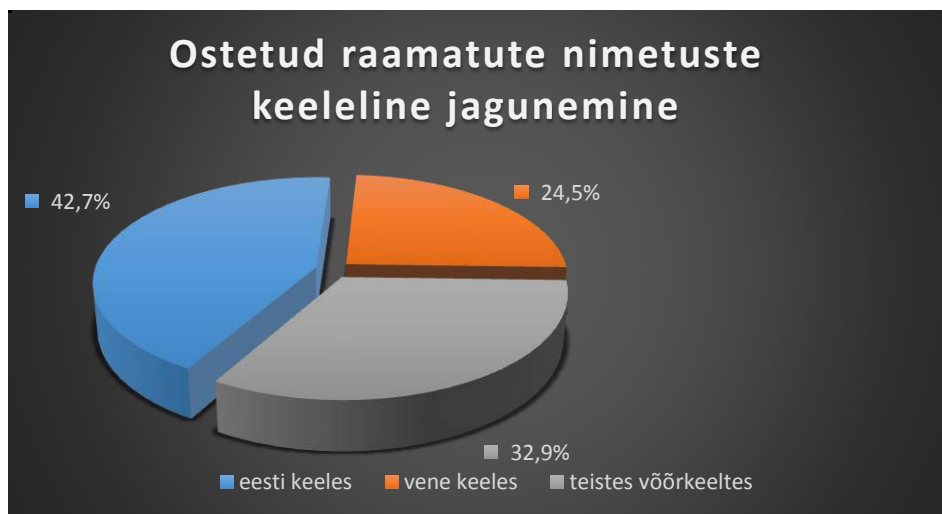
Kogu süsteemi üldisest raamatute ja nootide juurdetulekust moodustas ilu- ja lastekirjandus 35 602 eksemplari ehk 69,3% (2018. aastal 37 555 ehk 70,2%) ning teadmiskirjandus 15 811 eksemplari ehk 30,7% (2018. aastal 15 945 ehk 29,8%).

2019. aastal saime **raamatute nimetusi** ostudena juurde 7403 (2018. aastal 7704), neist:

- eesti keeles 3158 nimetust ehk 42,7% (2018. a 2905 ehk 37,7%)

- vene keeles 1811 nimetust ehk 24,5% (2018. a 2196 ehk 28,5%)
- teistes võõrkeeltes 2434 nimetust ehk 32,9% (2018. a 2603 ehk 33,8%).

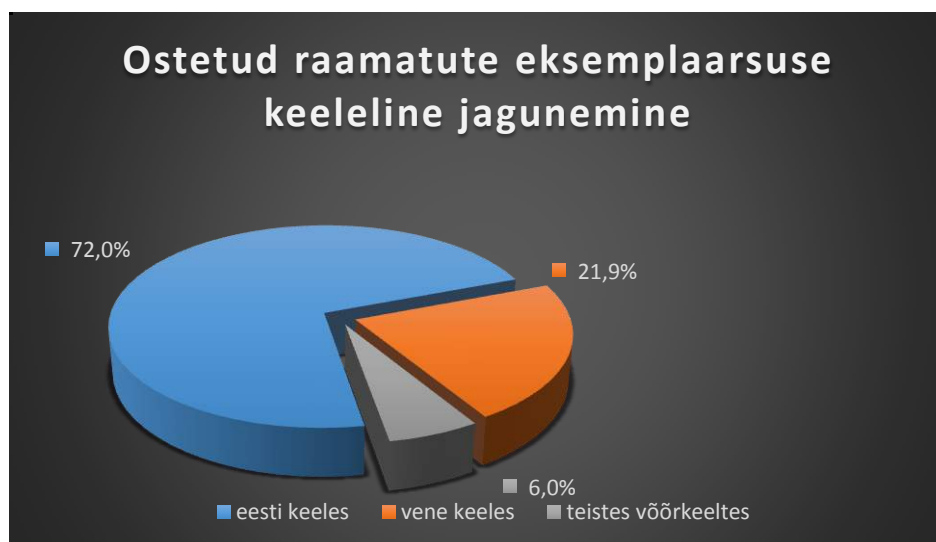
Joonis 6. Ostetud raamatute nimetuste keeleline jagunemine 2019. aastal

2019. aastal saadi ostudena juurde 48 196 **eksemplari**. Keeleliselt jagunesid ostud järgnevalt:

- eesti keeles 34 712 eksemplari ehk 72% (2018. a 33 474 ehk 67%)
- vene keeles 10 579 eksemplari ehk 22% (2018. a 13 499 ehk 27%)
- teistes võõrkeeltes 2905 eksemplari ehk 6% (2018. a 3013 ehk 6%).

Joonis 7. Ostetud raamatute eksemplaarsuse keeleline jagunemine 2019. aastal

2018. aastal tõusis ostetud teadmiskirjanduse osakaal peale viit aastat kestnud langust kahe protsendi võrra ehk 29,1 protsendini. 2019. aastal tõus jätkus ja teadmiskirjandus moodustas ostudest 30,4%.

Aastaid oleme lootnud venekeelse teadmiskirjanduse mahtu suurendada. Kui 2018. aastal oli tõus kõigest 1%, siis 2019. aastal 5%, moodustades 20,1% venekeelsetest ostudest.

Tabel 5. Teadmiskirjanduse ja ilukirjanduse jagunemine 2019. aastal

Keel	Teadmiskirjandus		Ilukirjandus		Kokku Eksemplarid
	Eksemplarid	% ostudest 2019	Eksemplarid	% ostudest 2019	
Eesti keel	11 391	32,8%	23 321	67,2%	34 712
Vene keel	2130	20,1%	8449	79,9%	10 579
Muud võõrkeeled	1122	38,6%	1783	61,4%	2905
Keeled kokku	14 643	30,4%	33 553	69,6%	48 196

Ühte nimetust osteti keskmiselt 6,5 eksemplari nagu 2018. aastalgi, seejuures eestikeelseid raamatuid 11 eksemplari (2018. aastal 11,5 eks), venekeelseid raamatuid 5,8 eksemplari (2018. aastal 6,1 eks) ning teistes võõrkeeltes 1,2 eksemplari (2018. aastal 1,2 eks).

Eestikeelse kirjanduse osakonda osteti ühte nimetust keskmiselt 2,4 eksemplari (2018. aastal 2,5 eks), võõrkeelse kirjanduse osakonda 1,4 eksemplari (2018. aastal 1,5 eks). Haruraamatukogudes oli 2019. aastal ostetud nimetuste keskmine eksemplaarsus 1,1 (2018. aastal 1,1).

3.1.1.2 E-teavikute ost

E-raamatud

2019. aastal said lugejad e-raamatuid laenata e-raamatukogudest ELLU ja OverDrive. ELLUs on laenamiseks Eestis välja antud e-raamatud, OverDrive'is on inglise- ja venekeelsed e-raamatud, mida annavad välja välisriikide kirjastused.

ELLUsse osteti e-raamatuid Eesti Digiraamatute Keskuse (EDRK) vahendusel. Enamik kirjastajaid müüb e-raamatute litsentse 10 laenutuskorra kehtivusega. 20 laenutuskorraga litsentse müüvad jätkuvalt kirjastused Tänapäev, Tallinna Ülikooli Kirjastus ja Readme.

E-raamatuid osteti kokku 88 kirjastuselt (2018. aastal 83 kirjastuselt). Enim osteti kirjastuselt Varrak (247 nimetust, 1604 eksemplari, mis moodustab ostetud eksemplaridest 34,5%). Sellele järgnesid kirjastused Eesti Raamat (70 nimetust, 547 eksemplari), Tänapäev (63 nimetust, 336 eksemplari), Petrone Print (62 nimetust, 315 eksemplari), Fantaasia (48 nimetust, 209 eksemplari) ja Hea Lugu (36 nimetust, 164 eksemplari).

ELLUsse ostetud e-raamatute keskmine hind 2019. aastal oli 14,81 eurot (2018. aastal 14,38 eurot), keskmine hind tõusis aastaga 3%. Kuna e-raamatute litsentside kehtivus on seotud laenutuskordadega, mõjutab e-raamatute hinnatõus laenutuse keskmist maksumust. 2019. aastal ELLUsse ostetud e-raamatute laenutuse keskmiseks hinnaks kujunes 1,38 eurot, mis on 0,7% kõrgem kui aasta varem (2018. aastal 1,37 eurot). Võrreldes 2015. aastaga, kui suuremale osale litsentsidele kehtis 20 laenutuskorra piirang, on laenutuse keskmine hind tõusnud 91,7% (2015. aastal 0,72 eurot).

2019. aastal osteti Tallinna Keskraamatukogu e-raamatukogusse ELLU 795 e-raamatu nimetusele (2018. aastal 733 nimetust) kokku 4644 litsentsi (2018. aastal 3 403 litsentsi). Ostetud nimetustest 318 lisandusid ELLU-sse esmakordselt, teised olid varem lisandunud nimetused, millele hangiti lisalitsentse. Võrreldes eelneva aastaga kasvas ostetud litsentside arv 36,5%.

Ostetud e-raamatutest oli teadmiskirjandust 257 nimetust (2018. aastal 239 nimetust), kokku 1409 litsentsi (2018. aastal 960 litsentsi) ning ilukirjandust 535 nimetust (2018. aastal 494 nimetust), kokku 3235 litsentsi (2018. aastal 2 443 litsentsi). Eestikeelsete e-raamatute litsentse osteti 787 nimetusele (2018. aastal 731 nimetusele), ingliskeelsete e-raamatute litsentse 3 nimetusele (2018. aastal kolmele nimetusele) ning venekeelsete e-raamatute litsentse kahele nimetusele (2018. aastal ühele nimetusele).

EDRK vahendusel soovitud e-raamatute ostmiseks ei antud raamatukogule luba 10 uue nimetuse (2018. aastal 28 nimetuse) puhul, mis moodustab kõigist soovitud uutest nimetustest 2,7%. Saamata jäänud raamatutest kolm nimetust (30%) olid eesti autorite poolt kirjutatud ning seitse nimetust (70%) tõlkekirjandus. Negatiivseid vastuseid saadi aasta jooksul 5 kirjastuselt. ELLU-sse esmakordselt ostetud nimetustest 12 olid sellised, mis varem olid saanud eitava vastuse, kuid millele 2019. aastal anti ostuluba.

ELLU-s juba olemasolevatele e-raamatutele lisalitsentside ostmiseks saadi EDRK vahendusel eitav vastus 73 nimetusele (2018. a 62 nimetusele), nendest 62 keeldumist tulenes asjaolust, et kirjastaja jaoks on e-raamatu levitamise õigus lõppenud. Ülejäänud 11 eitavat vastust (2018. aastal 14 eitavat vastust) moodustab uuesti küsitud nimetustest 1,2%. Jättes arvestusest välja kehtivuse kaotanud levitusõigusega e-raamatud, saadi uuesti eitavaid vastuseid neljalt kirjastajalt, nendest neli nimetust (36,4%) kirjastuselt Tänapäev. Koolide lugemisnimekirjadesse kuuluv Helga Nõu teos „Pea suu! Tõmba uttu!“ sai 2019. aastal ostuluba, kuigi varem ei olnud kirjastus nõus e-raamatu litsentside raamatukogule müümisega.

Lisaks ostudele hangiti ELLU-sse e-raamatuid nullhinnaga, kokku 3 nimetust ja 159 litsentsi. Tasuta e-raamatu litsentse saime ühele nimetusele kirjastuselt Elford Press. Lisaks õnnestus e-raamatukogusse ELLU lisada Tartu Oskar Lutsu nimelise Linnaraamatukogu loodud e-raamatu „Tõde ja õigus. I“ fail ja Kultuuriministeeriumi toetusprogrammi „Eesti kirjandus“ raames loodud e-raamat „Tõde ja õigus. V jagu“. Meie raamatukogu kirjastatud esimeste klasside kinkeraamatutest lisandus ELLU-sse „Härä Klaasi pöörane muuseum“.

2019. aasta mais täitus kaks aastat OverDrive'i e-raamatukogu avamisest. OverDrive'i kaudu saavad meie raamatukogu lugejad laenata inglise- ja venekeelseid e-raamatuid ja audioraamatuid. Administreerimismooduli kaudu saab e-teavikuid valida nimetuste hulgast, mille ostmiseks on luba olemas, seega ei ole vaja kirjastustelt ostuluba küsida. OverDrive'i e-raamatukogusse osteti 2019. aastal kokku 618 uut nimetust ja 764 eksemplari (litsentsi) e-raamatuid (2018. aastal 226 nimetust ja 244 e-raamatu eksemplari).

Tabel 6. E-raamatute keeleline ja liigiline jagunemine OverDrive'is 2019. aastal

	Inglise keel	Vene keel	KOKKU
Ilukirjandus	473	132	605
Teadmiskirjandus	138	21	159
KOKKU	611	153	764

Kirjastajad müüvad raamatukogudele OverDrive'is litsentse erinevate mudelite alusel. 2019. aastal ostime 145 nimetust (2018. aastal 39 nimetust) ajalise piiranguga litsentsiga, laenutuskordadega piiratud litsentsidega ostime 115 nimetust (2018. aastal 49 nimetust) ning kombineeritud piiranguga litsentsiga nimetusi 193 (2018. aastal 45 nimetust). Lisaks ostime laenutuste arvu ja ajalise piiranguta ehk One Copy/One User (OC/OU) litsentsiga e-raamatuid 285 nimetust (2018. aastal 93 nimetust). OC/OU litsentsiga nimetused kuuluvad peale ostmist

raamatukogu OverDrive'i kogusse möödumast ajast või laenutuste arvust sõltumata. Kõikide mudelite litsentse saab korraga lugeda üks inimene.

Lisaks ostetud e-raamatutele lisasime OverDrive'i e-raamatukokku neli meie esimeste klasside kinkeraamatut, neist kolm epub formaadis ja üks nimetus PDF formaadis („Tohuvabohu“). Kõigi nelja teose puhul on kasutusel litsentsimudel One Copy/One User, millel ei ole ajalist ega laenutuskordade piirangut. Igal nimetusel on lugejatele laenamiseks 50 eksemplari (litsentsi).

E-audioraamatud

Audioraamatuid ostsime 2019. aastal OverDrive'i e-raamatukogusse 223 uut nimetust (2018. aastal 42 nimetust) ja 278 eksemplari (2018. aastal 44 eksemplari), sh lisalitsentsid juba olemasolevatele audioraamatutele. Audioraamatutest 25 nimetuse (2018. aastal 7 nimetust) 30 eksemplari on ajalise kehtivusega 24-60 kuud. OC/OU litsentsiga osteti 205 nimetust (2018. aastal 35 nimetust), kokku 248 eksemplari. Ühte audioraamatut saab korraga kuulata üks lugeja.

Tabel 7. E-audioraamatute keeleline ja liigiline jagunemine OverDrive'is 2019. aastal

	Inglise keel	Vene keel	KOKKU
Ilukirjandus	194	13	207
Teadmiskirjandus	67	3	70
KOKKU	261	16	277

2019. aastal kujunes audioraamatute keskmiseks hinnaks 51,03 eurot (2018. aastal 56,74 €). Võrreldes 2018. aastaga langes audioraamatute keskmine hind 10,1%.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

2019. aastal telliti ajalehti 42 nimetust (2018. aastal 41 nimetust):

- eestikeelseid 32 nimetust;
- venekeelseid kuus nimetust;
- teistes keeltes neli nimetust.

Ajakirju telliti 155 nimetust (2018. aastal 160 nimetust):

- eestikeelseid 91 nimetust;
- venekeelseid 36 nimetust;
- teistes keeltes 28 nimetust.

Lisaks tellitud perioodikale saime annetustena 2019. aastal 15 nimetust ajalehti ning 11 nimetust ajakirju.

Kõik 2019. aasta perioodika riigihanke lepingud olid sõlmitud KE ajakirjanduse OÜga:

- Eesti perioodika hankeleping (Eestis välja antavad nii eesti-, vene- kui võõrkeelsed väljaanded; algne leping 125 nimetust, aasta lõpuks 119 nimetust ajalehti ja ajakirju);
- Venemaal ilmuva perioodika hankeleping (algne leping 33 nimetust, aasta lõpuks 33 nimetust ajakirju);

- Võõrkeelse perioodika hankeleping (algne leping 30 nimetust, aasta lõpuks 30 nimetust ajalehti ja ajakirju).

Lisaks ostsime 2019. aastal 4 nimetust riigi toetusega välja antavat ajakirja OÜ Teek vahendusel, ajakirju Pööning ja Tutulus otse väljaandjalt ning AS Äripäeva perioodilisi väljaandeid.

RBdigitali e-raamatukogu

24. mail 2019 möödus aasta RBdigitali e-raamatukogu avamisest. RBdigitalist saavad meie raamatukogu lugejad laenata võõrkeelseid e-ajakirju välismaistelt kirjastustelt. Aprillis uuendasime e-ajakirjade valikut, et pikendada tellimusi ja asendada vähem populaarsed e-ajakirjad uute nimetustega. 2019. aasta maist on RBdigitali e-raamatukogus 38 kehtiva tellimusega e-ajakirja nimetust, millest 34 on inglise keeles, 3 vene keeles ning üks e-ajakiri hiina keeles. Laste- ja noorteajakirju on neist 5 nimetust. RBdigitali komplekteerimiseelarve 2019. aastaks oli 4829,68 €. E-ajakirjade aastatellimuse keskmine hind oli 127,10 €.

E-ajakirjade litsentsimudel erineb ELLU ja OverDrive'i e-teavikute litsentsimudelitest selle poolest, et e-ajakirjadel on lubatud mitu samaaegset kasutajat ning laenatud e-ajakirju saab lugeja oma kontol hoida, kuni soovib. E-ajakirjade kolme viimati ilmunud numbriga laenutuste arvu piiratakse vaid raamatukogu jaoks, mis tähendab, et värskemaid numbreid saab laenata 500-2500 lugejat, kuni on ilmunud järgmised kolm ajakirja numbrit. Keskmiselt 3-12 kuu järel muutub ajakirja numbriga laenutuste arv piiramatuks.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

2019. aastal lisandus meie kogudesse auviseid ostudena 393 nimetust (2018. aastal 406), 396 eksemplari (2018. aastal 440). Nimetuste arv kahanes 3,2%, eksemplaride arv 10%.

Auviste ostudest 287 eksemplari olid CD-d, 106 eksemplari olid kombineeritud auvised, lisaks 2 LP-plaati ja 1 mälupulk. Ühte nimetust osteti keskmiselt 1 eksemplar. 94,5 % auviste eksemplaridest osteti muusikaosakonda.

Auviste (sh elektrooniliste teavikute) juurdetulekust moodustasid:

- ostud 393 eksemplari ehk 85,9% (2018. a 440 ehk 78,3%)
- annetused 54 eksemplari ehk 11,7% (2018. a 79 ehk 14,1%)
- arvelevõtmised 7 eksemplari ehk 1,5% (2018. a 36 eks ehk 6,4%)
- üleandmised ja asendused 4 eksemplari ehk 0,9% (2018. a 7 eks ehk 1,2%).

3.2 Inventuurid, mahakandmised

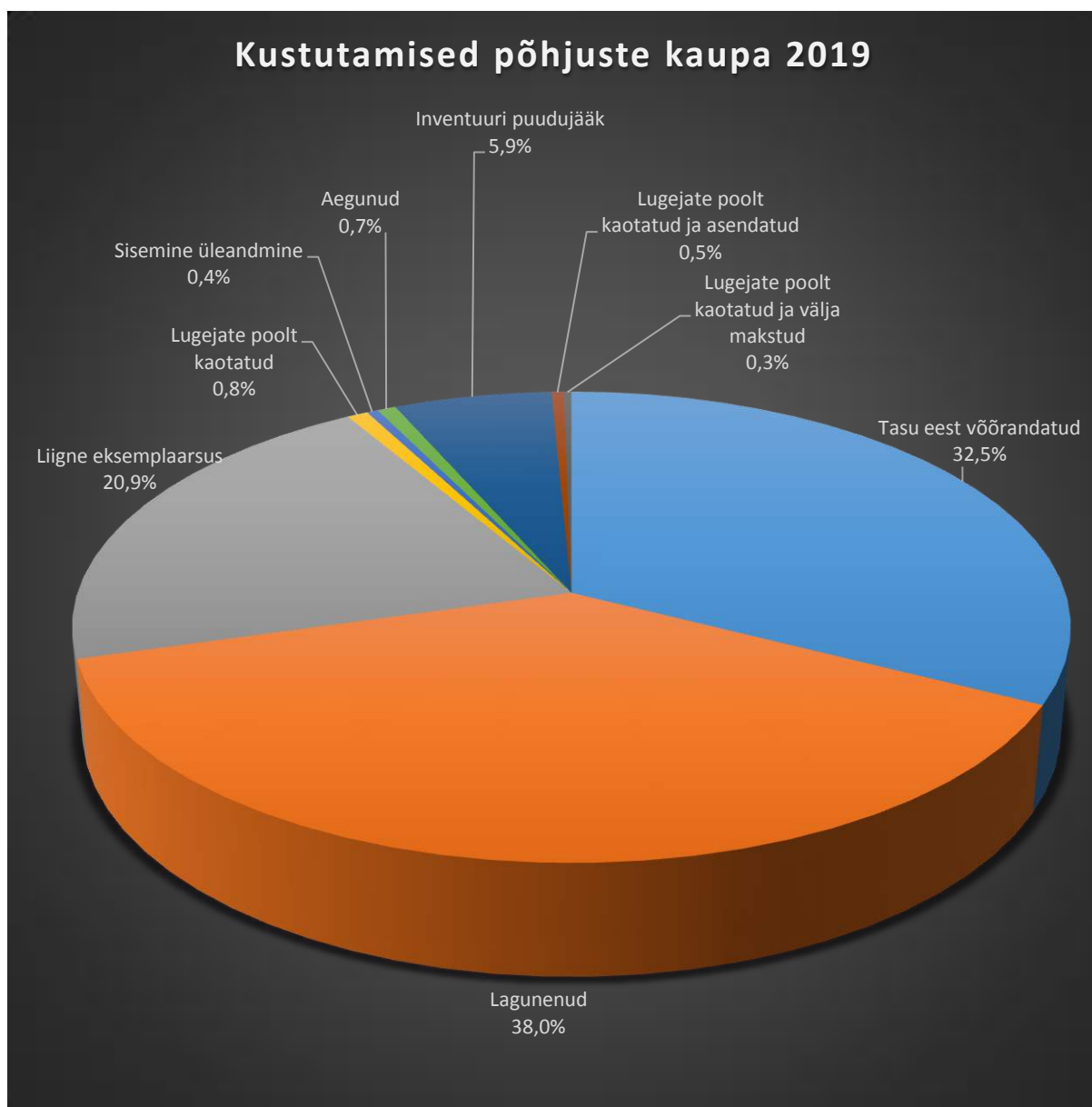
2019. aastal kustutati Tallinna Keskraamatukogu süsteemis koos sisemise üleandmisega kokku 84 095 eksemplari teavikuid, sh 83 747 raamatut, 195 nooti ja 154 auvist (sh üks mitte arvel olev digimäng) (2018. aastal 91 004 eksemplari teavikuid, sh 90 103 raamatut, 645 brošüüri, 171 nooti ja 85 auvist). Süsteemis kustutatud teavikute koguarv vähenes varasema aastaga võrreldes 7,6%.

2019. aastal langes ka inventuuride puudujääk võrreldes eelneva aastaga 56,5%. Kui 2018. aastal viidi inventuur läbi viies raamatukogus, kus kõigis oli suur osa kogust Sierrasse sisestamata, siis 2019. aastal oli sisestamata kogu viiest raamatukogust kahes, seega sisestamata kogu puudujääk vähenes 72,6%.

Kustutamised jagunesid 2019. aastal põhjuste kaupa järgmiselt:

- tasu eest võõrandatud 27 344 eksemplari;
- lagunenuid 31 989 eksemplari;
- liigne eksemplaarsus 17 595 eksemplari;
- lugejate poolt kaotatud 653 eksemplari;
- sisemine üleandmine 352 eksemplari;
- aegunud 586 eksemplari;
- inventuuri puudujääk 4956 eksemplari;
- lugejate poolt kaotatud ja asendatud 384 eksemplari;
- lugejate poolt kaotatud ja välja makstud 236 eksemplari.

Joonis 8. Kustutamised põhjuste kaupa 2019. aastal

Kustutamiste arv püsib suuremas osas raamatukogudes sama, kõikudes +/- mõnisada eksemplari. Sellest võib järeldada, et kogude korrastamisega tegeletakse jooksvalt ja vastavalt uute teavikute hankimisele kantakse vanu samas proportsioonis maha. Kõikumisi toovad kaasa inventuurid, varukogude likvideerimised ja ka juhatajate vahetused.

2019. aastal suunati meie kogudest müüki 43 308 eksemplari teavikuid (2018. aastal 33 808). Aasta jooksul võõrandati tasu eest 27 344 eksemplari teavikuid (2018. aastal 28 967), seega võrreldes eelneva aastaga müüki suunati 28,1% rohkem ning müüdi 5,6% vähem teavikuid.

Sarnaselt varasemaga korraldati 2019. aasta jooksul mitmeid suuremaid raamatutäikasid, mis mängisid teavikute müügis olulist rolli. Võõrkeelse kirjanduse osakonnas toimus koostöös töötlusosakonnaga neli kahepäevast raamatutäikat. Eestikeelse kirjanduse osakonnas korraldati neli ühepäevast ning üks kahepäevane raamatutäika, lisaks käisid nende töötajad raamatuid müümas Eesti Kirjandustänav festivalil. Kahe osakonna täikadel müüdi kokku ligi 9885 teavikut. Lisaks korraldasid täikasid ka haruraamatukogud, kes müüsid kohapeal oma raamatuid või siis korraldasid mitme harukogu peale suurema täika, kus müüdi mitme kogu raamatuid samaaegselt.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

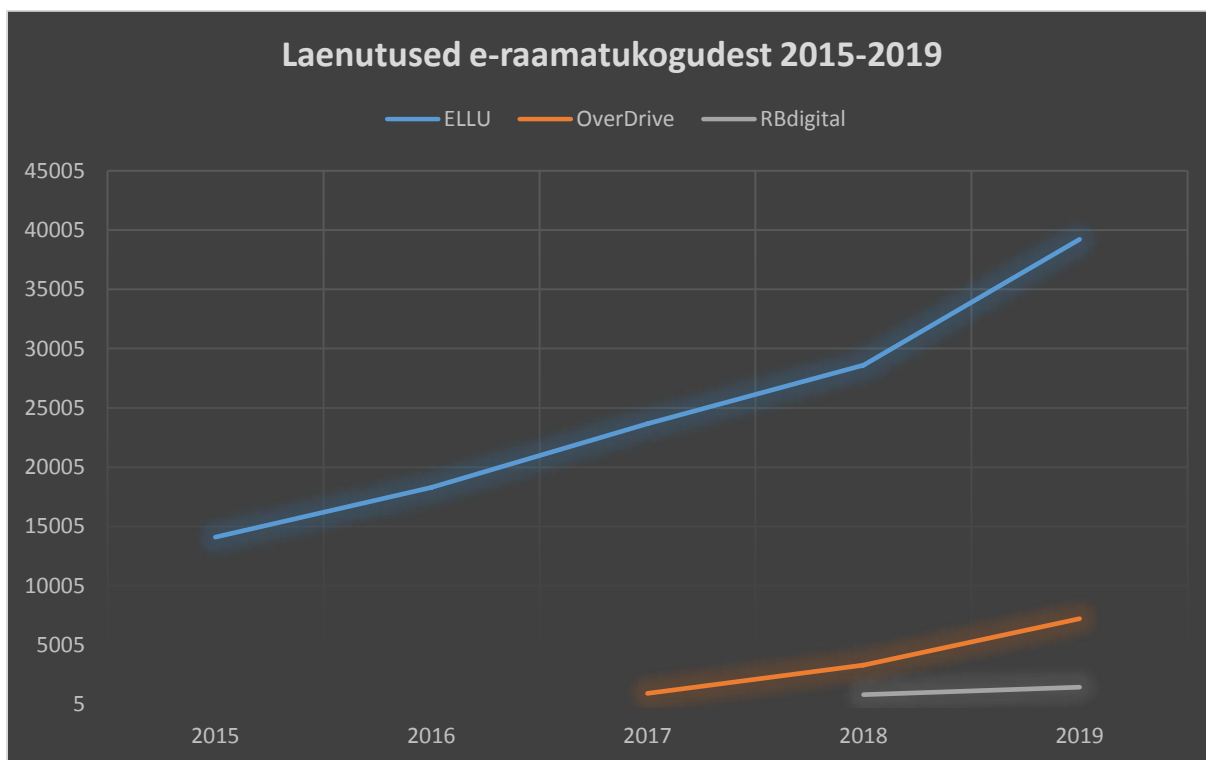
4.1 Teenuste arendus ja uued teenused

E-raamatukogud

2019. aasta jooksul otsisime võimalusi, et kõiki meie e-raamatukogusid reklaamida ning neid raamatukogu koolituste ja ürituste kaudu tutvustada. Muuhulgas jagasime väliüritustel e-raamatukogusid reklaamivaid õhupalle, panime kampaania korras paberraamatute vahele e-raamatukogude „visiitkaarte“ ja tegime välireklaami Keslinna valitsuse viiel infokolmnurgal Vanalinnas ja selle ümbruses.

Aastaga kasvas e-raamatukogude kasutus kokku 46%. Kõige suurema hüppe tegi OverDrive'i kasutus – võrreldes eelmise aastaga 118%. ELLU kasutus kasvas 37% ja RBdigitali oma 77%.

Joonis 9. Laenutused e-raamatukogudest 2015-2019

Laenutuste arvu kasvuga on pikenenud ka e-teavikute järjekorras olevate lugejate arv. Kõige pikemad järjekorrad on OverDrive'i audioraamatutel, kuna see on Eesti lugejate jaoks seni ainuke keskkond, mis pakub laenamiseks digitaalseid audioraamatuid.

2019. aastal jätkasime e-raamatukogu ELLU arendamist. E-raamatukogu veebileht sai uue, kaasaegsema kujunduse. Kasutusmugavuse tõstmiseks lisati e-raamatute kaanepiltide juurde märke selle kohta, kas e-raamat on laenutamiseks saadaval. Uus veebileht kohandub seadme ekraani suurusega, et nutiseadmetega oleks võimalik e-raamatukogu veebilehte kasutada ja et tekst oleks nutiseadmes lugemiseks piisava suurusega. Lisasime funktsiooni, mille abil saavad lugejad tellida teavituse selle kohta, kui neid huvitava välja laenatud e-raamatu eksemplar on vabanenud. Sellega moodustub kõige populaarsematele e-raamatutele virtuaalne elav

järjekord. Kohendasime veebilehte nii, et ka erivajadustega inimesed saaksid ELLUt kasutada, sh lisasime ekraanilugeja, mille abil vaegnägijatel on võimalik e-raamatuid kuulata. Viisime läbi muudatusi e-raamatukogu ELLU administreerimismoodulis, et vähendada andmebaasi salvestatavate isikuandmete hulka.

Innovatsioonilabor

Kännukuke raamatukogu innovatsioonilabor täienes 2019. aastal laserlõikepingiga, mis on osutunud äärmiselt populaarseks. Põik võimaldab erinevaid materjale lõigata ja graveerida. Lisaks on laboris võimalik kasutada 3D-printerit, graafikalauda, kilelõikurit, paberi ja kartongi jaoks mõeldud lõike- ja pressimismasinat ning märgipressi.

Innovatsioonilabor avati 2017. aasta oktoobris ning kahe aasta järel võib öelda, et inimesed on selle üles leidnud ja omaks võtnud. Endiselt äratab labor huvi lasteaedade ja koolide ning väliskülaliste seas. 2019. aastal käisid laboriga tutvumas külalised Sloveeniast, Saksamaalt ja Serbiast, Türgist, Prantsusmaalt, Itaaliast ja Soomest. Roboteid ja labori seadmeid tutvustasime ka kolleegidele Narva Keskraamatukogust ja Viimsi raamatukogust.

Fotostuudio

Kännukuke raamatukogus I korruse hoidlas avasime 2019. aasta algul suurema rühma- ja ürituseruumi, mis sai nimeks loovuse tuba. Loovuse toas asub ka fotostuudio, mille varustus koosneb stuudiovõlgu ja -valgustite komplektist, valgest taustakangast ja rohelisest ekraanist, mis võimaldab fotodele lisada mistahes tausta. Samuti on raamatukogu arvutites võimalik kasutada fototöötlusprogrammi Adobe Photoshop.

Õmblustuba

Sõle raamatukogu õmblustoas on olemas võimalused lõigete võtmiseks, triikraud triikimislauaga, elektri- ning overlok õmblusmasin. 2019. aastal said alguse mitmed õmblemise seotud tegevused: õmbluskoolitused, lapiteki ring ja laste õmblusring.

Aasta jooksul oli õmblustoas iseseisvaid kasutajaid registreeritud 66 (2016 - 28, 2017 - 86, 2018 - 69). Kokku kasutati õmblustuba 2019. a 245 korral (2016 - 76, 2017 - 198, 2018 - 289 korda).

Uued teenused muusikaosakonnas

Muusikaosakonnas saab 2019. aastast lisaks VHSidele digiteerida ka vinüüle ja helikassette. Peagi lisandub ka võimalus kasutada arvutitöökohti, mis on varustatud MIDI klaviatuuride ja muu muusika tegemiseks vajalikuga.

2017. aastal avatud muusikaosakonna Pillilaekast laenati 2019. aastal muusikainstrumente 375 korral ehk 14% võrra enam kui eelmisel aastal. Raamatukogu kasutajate teadlikkus ja huvi selle teenuse vastu on tõusuteel.

Tegime muudatuse muusikaosakonna struktuuris ja töökorralduses – kataloogimine ei toimu enam teenindusletis, mis parandab nii teenindamise kui kataloogimise kvaliteeti.

Uued robotika- ja digiõppe ringid

Alates 2019. aasta algusest saavad huvilised kasutada robotika- ja leiutajatekomplekte lisaks Tallinna Keskraamatukogu peamajale, Kännukuke ja Nurmenuku raamatukogule ka Nõmme

ja Paepealse raamatukogus. Raamatukogu robotite perre lisandusid Ozobot Bit, Ozobot Evo ja Matatalab.

Avasime mitmeid uusi robotikaringe. Nõmme raamatukogus alustas 8–13aastaste laste robotikaring, kus luuakse Strawbees leiutajakomplektist oma robotitegelasi ning äratatakse need ellu Quirkbot roboti abil. Paepealse raamatukogus toimub eesti ja vene keelt kõnelevatele 10–17aastastele tüdrukutele robotikaring „Ozobotid loevad“. Selles osalejad saavad ise välja mõelda lugusid, mida jutustatakse Ozobot Bit ja Ozobot Evo robotite ning markerite abil. Kõik raamatukogu robotika-, tehnika- ja IT-alased tegevused on äratanud suurt huvi ning toonud kohale palju osalejaid.

Sünnipäev raamatukogus

Kännukuke raamatukogus saab 2019. aastast tasulise teenusena korraldada sünnipäeva või muud pidu. Raamatukoguhoidjad pakuvad omalt poolt programme külaliste aja sisustamiseks (tegevused innovatsioonilaboris ja fotostudios, aardejaht raamatukogus jne).

Sünnipäevade korraldamise võimalust kasutati 2019. aasta jooksul kahel korral. Esimeses viisid raamatukoguhoidjad läbi dinosauruste teemalise robotika ja liitreaalsuse töötoa. Teisel sünnipäeval tehti fotosessioone fotostudios ning raamatukoguhoidjad pakkusid sünnipäevalistele rohelisel taustal tehtud fotode töötlemise koolitust.

Lugemissaali ümberkorraldused

2019. aasta mai lõpus ja juunis toimus eestikeelse kirjanduse osakonna lugemissaalis remont, mille käigus muudeti tervet lugemissaali kontseptsiooni. Senine ava- ja varukogu viidi kokku ühte ruumi ning avati tervikuna lugejatele. Uuenenud saalis on lugejatele töökohti 22 asemel 25. Laudade vahel on privaatsuse tagamiseks sirmid. Teeninduslett tõsteti ümber asukohta, mis on paremini nähtav ja võimaldab töötajatel saali tulijaid kohe tervitada. Saalis on ajakirjade lugemisnurk, kus paiknevad neli lauakesega tugitooli ja hubased kohtvalgustid. Lugejate tagasiside muudatustele on olnud positiivne.

Lugemisblogide uuendused

2019. aastal viisime meie raamatukogu kirjandusblogid veebilehest eraldiseisvale WordPress'i platvormile eesmärgiga muuta soovitud veebist lihtsamini leitavaks ja lõpetada wordpress.com keskkonnale tasu maksmine selle eest, et nad ei kuvaks blogides reklaame. Ühtlasi läbisid nii eestikeelne kirjandusblogi „Lugemiselamused“ kui venekeelne kirjandusblogi „Читаем, пишем, обсуждаем“ uuenduskuuri ning lisandus kaks uut blogi: „Loe mind!“ ja „Joy of Reading“. Kõik neli blogi on omavahel linkidega ühendatud ning moodustavad ühtse terviku.

„Loe mind!“ on lastele ja noortele suunatud lugemisblogi, kuhu kandsime üle raamatusoovitused meie veebilehelt (Lastelehelt). Uus formaat võimaldab soovitusi sorteerida nii teemade järgi kui ka vanuseliselt ning hõlbustab kirjanduse leidmist lisaks lastele ja noortele ka lapsevanemate ja õpetajate jaoks. „Joy of Reading“ on blogi ingliskeelse kirjanduse jaoks, mida loetakse ja soovitatakse järjest enam.

Seoses blogide muutmise ja juurdeloomisega laiendasime blogide koordinaatorite ringi ja uuendasime kaastöödega seonduvaid kokkuleppeid. Lisaks raamatukogu oma töötajatele julgustame senisest enam ka raamatukogu vabatahtlikke ja lihtsalt huvilisi meie blogidele kaastöid tegema.

Vabatahtlike töö koordineerimine

Kuna tööd vabatahtlike kaasamisega on järjest enam, loodi 2019. aastal vabatahtlike koordinaatorite töörühm. Eesti keelt rääkivate vabatahtlikega kohtuvad kõigepealt eestikeelse kirjanduse osakonna vabatahtlike koordinaatorid, kes viivad läbi esmased intervjuud ja koolitused ning suunavad seejärel vabatahtlikud edasi soovitud haruraamatukokku või osakonda. Võõrkeelt kõnelevate vabatahtlikega suhtlevad eelkõige võõrkeelse kirjanduse osakonna juhataja ja pearaamatukoguhoidja. Eraldi koordinaator tegeleb alaealiste vabatahtlike kaasamisega. Lugesissaal aitab vabatahtlike koolitamisega infoallikate teemal.

Teavikute tellimine raamatukogubussi

Alates 2019. aasta algusest saavad lugejad tellida teavikuid Pelguranna raamatukogust raamatukogubussi. See on esimene samm planeeritava muutkogu poole, et raamaturessursse paremini kasutada ja laenutusteenus mugavamaks muuta. Tellimisvõimalus sai lugejatelt positiivset vastukaja. Kokku laenas 48 raamatukogubussi lugejat 64 Pelguranna raamatukogu raamatut.

4.2 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

2019. aastal oli lugejate kasutuses 208 arvutitöökohta (sh ka tahvlid, Xboxid jms). Võrreldes eelmise aastaga suurendasime arvutitöökohtade arvu 10 võrra.

Raamatukogus olevaid laua- ja sülearvuteid kasutati lugejate poolt 73 846 korral (2018. aastal 77 730 korral). 5% languse põhjustas eestikeelse kirjanduse lugemissaali remont. Seansside kestus oli kokku 3 796 062 minutit (2017. aastal 3 796 062). Raamatukogu arvutitöökohti kasutatakse peamiselt internetis surfamiseks, e-posti lugemiseks, digiallkirjastamiseks, e-teenuste kasutamiseks, skaneerimiseks ja mistahes materjalide printimiseks kas veebist, e-postkastist või oma mälu pulgalt. Töötajate abi vajasid kasutajad eelkõige e-riigi teenuste, ID-kaardi ja e-postkasti kasutamisel (nt manuste allalaadimine, väljatrükkimine või kirjale lisamine, sertifikaatide uuendamine, failide laadimine e-keskkondadesse jne).

Kõikidel soovijatel on raamatukogus kohapeal võimalik kasutada raamatukogu tasuta WiFi võrku. Seda võimalust kasutatakse raamatukogudes üsna palju. Arvutitest ja WiFi arendamisest 2019. aastal pikemalt ptk 2.6.

Dokumendihaldusprogrammis DocLogix registreeriti 2019. aastal dokumente 48 sarja, kokku 2215 dokumenti (210 võrra enam kui eelneval aastal). Moodustati uus sari: 1-4 Korrupsiooni ennetamine.

Tabel 8. Dokumendiregistris aastail 2016–2019 registreeritud dokumendid

Dokumendid	2016, tk	2017, tk	2018, tk	2019, tk
Kirjad, volikirjad	645	554	645	875
Lepingud, aktid, protokollid	247	315	266	243
Käskkirjad, korraldused	220	208	129	135
Täitmisavaldused	139	217	190	196
Ettekirjutused	334	402	348	345
Teavikute	459	447	427	421
<ul style="list-style-type: none"> • müügi käskkirjad; • ettepanekud teavikute kõlbmatuks tunnistamiseks; • teavikute kõlbmatuks tunnistamise käskkirjad; • teavikute utiliseerimiseks üleandmise aktid; 				

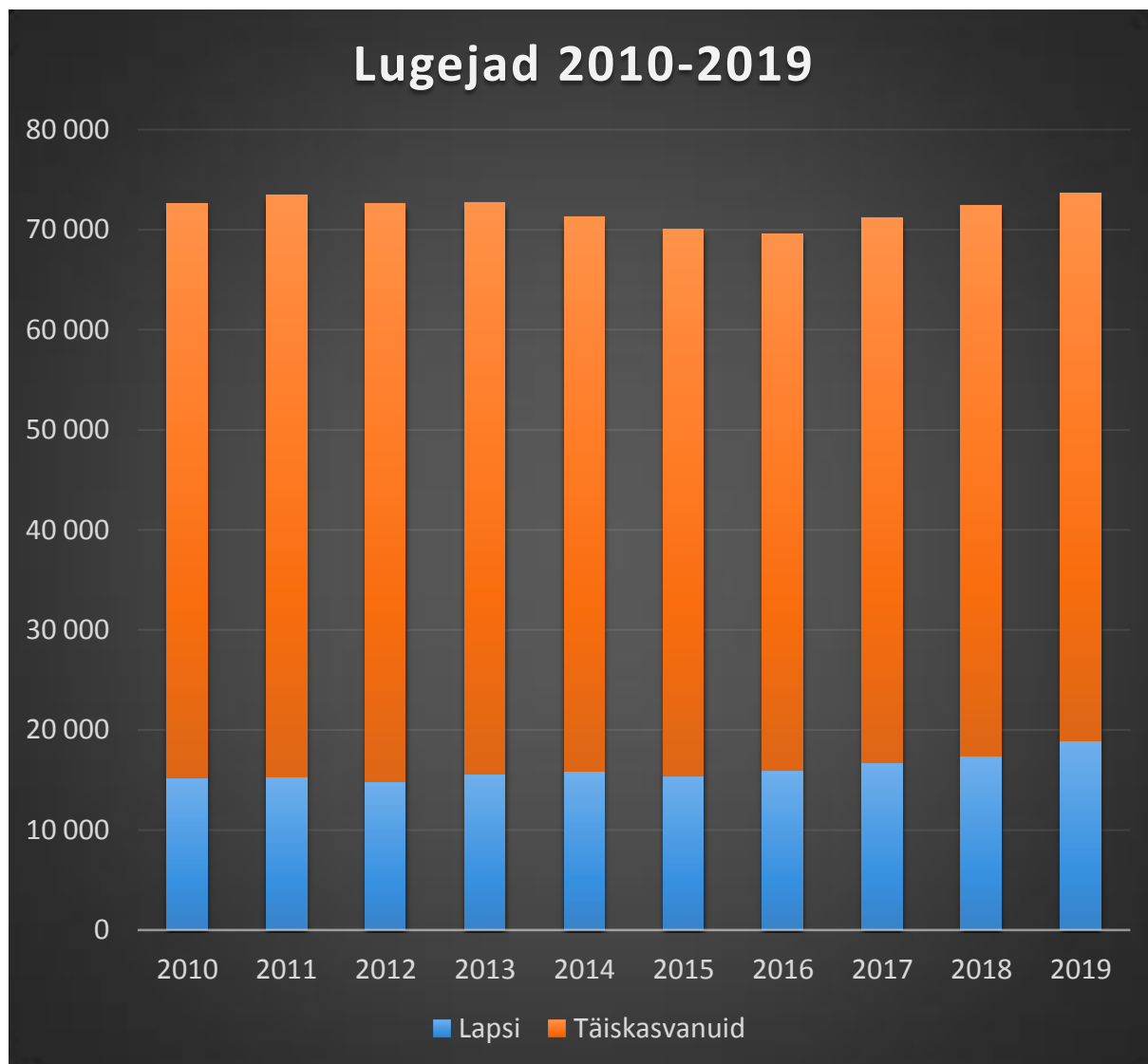
Dokumendid	2016, tk	2017, tk	2018, tk	2019, tk
<ul style="list-style-type: none"> • teavikute kustutusaktid • teavikute inventuuride lõppaktid 				
Kokku registreeritud dokumente	2044	2143	2005	2215

Suurem dokumentide arv oli peamiselt seotud Tallinna linna hankekorra, kooskõlastamise korra ja korruptsiooni ennetamise korra muudatustega.

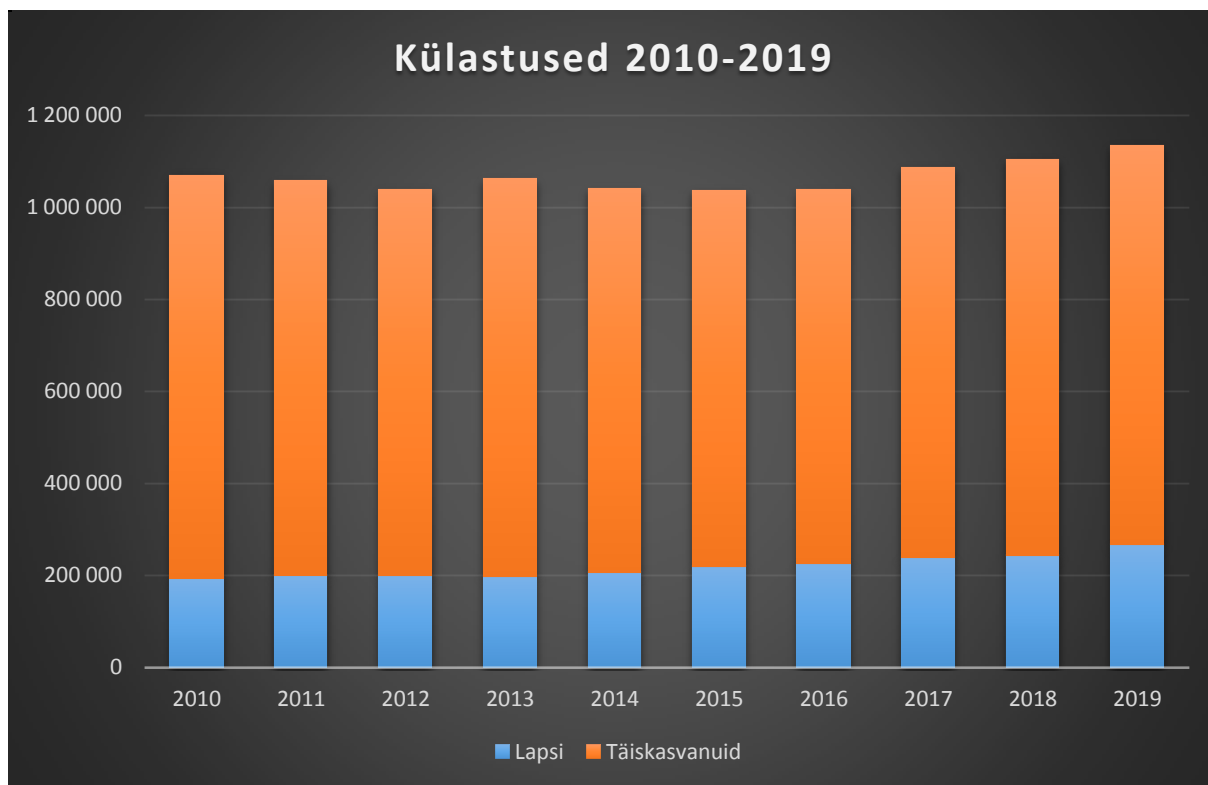
4.3 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte

Kui aastaid 2014-2016 iseloomustas teenindusnäitajate langus, siis aruandeaastal jätkus 2017. aastal alguse saanud tõus. Lugejate ja küllastuste arvud olid kümne aasta lõikes kõrgeimad.

Joonis 10. Registreeritud lugejate arv 2010-2019

Joonis 11. Raamatukogu külastuste arv 2010-2019

4.3.1 Lugejad ja laenajad

Võrreldes eelneva aastaga kasvas registreeritud lugejate arv 2019. aastal 1,6%. Kuna Tallinna elanike arv langes samal ajal ca 2,1%, võib kasvutempot pidada heaks. Raamatukogu lugejaks oli 2019. aasta lõpuks registreerunud ca 16,6% Tallinna elanikest. Raamatukogul on aga ka palju teenuseid, mille puhul lugejaks registreerimine ei ole nõutud ja lugejakaarti esitama ei pea (nt üritustel, raamatukogutundides ja koolitustel osalemine, näituste külastamine, perioodika lugemine raamatukogus kohapeal, infopäringute esitamine jms). Kindlasti on tegelik raamatukoguteenuste kasutajate arv oluliselt suurem kui registreeritud lugejate oma.

Raamatukogu 73 521 registreeritud lugejast 3 240 ehk 4,4% ei laenanud midagi koju, kuid tõenäoliselt kasutas mõnd muud lugejakaarti nõudvat teenust (nt arvutitöökohtade või seadmete kasutamine).

Raamatukogusid üksikult võrreldes on trendiks kas lugejate arvu stabiilsus (kõikumine kuni 2%) või tõus. Lugejate arv langes Väike-Õismäe raamatukogus (3,5%), ent seda võib siiski pidada väikeseks languseks. Tondi raamatukogus tõusis lugejate arv 11,2% – raamatukogus on hea raamatute valik ja sinna pöörduvad lugejad sageli siis, kui mujal kesklinnas on soovitud kirjandus välja laenutatud. Oluliselt tõusis lugejate arv ka Kalamaja raamatukogus (10,6%), seda ilmselt seoses Eesti Kunstiakadeemia uue hoone avamisega lähikonnas. Suur oli lugejate arvu tõus ka Torupilli raamatukogus (10,4%), aga see näitab, et raamatukogu hakkab alles nüüd taastuma madalseisust, mille põhjustasid 2018. aasta Gonsiori tänava remont ja liiklusmuudatused. Lugejate arvud tõusid olulisel määral veel raamatukogubussis (6,5%), Pääsküla (6,2%), Kännukuke (5,1%), Männi (5,1%) ja Männiku raamatukogus (5,1%), seda nii aktiivse reklaami, uute teenuste loomise kui ka raamatukoguväliste tegurite tõttu (nt Mustamäe linnaosa elanike arvu kasv).

Tabel 9. Raamatukogu lugejad ja laenajad 2019. aastal

Raamatukogu	Lugejad 2018	Lugejad 2019	Muutus (+-)	Laenajad 2018	Laenajad 2019	Muutus (+-)
*1. Keskrk	38 369	38 584	+ 215	37 063	36 957	-106
2. Kadrioru	2878	2880	2	2853	2850	-3
3. Kalamaja	4615	5103	488	4480	4961	481
4. Kännukuke	8032	8441	409	7806	8219	413
5. Laagna	3205	3160	-45	3164	3075	-89
6. Männi	4181	4394	213	4097	4276	179
7. Männiku	2211	2323	112	2109	2232	123
8. Nurmenuku	5338	5339	1	5169	5198	29
9. Nõmme	6040	6250	210	5884	6096	212
10. Paepealse	5773	5865	92	5538	5586	48
11. Pelguranna	4125	4177	52	3796	3903	107
12. Pirita	3931	3991	60	3844	3902	58
13. Pääsküla	4899	5203	304	4805	5102	297
14. Sõle	4157	4268	111	3975	4140	165
15. Sääse	5693	5854	161	5535	5721	186
16. Tondi	2690	2992	302	2605	2818	213
17. Torupilli	4184	4617	433	4102	4517	415
18. V-Õismäe	5687	5661	-26	5514	5475	-39
Katarina Jee	1467	1507	40	1445	1494	165
ELLU	4374	5772	1128	3620	5502	270
OverDrive	704	824	314	510	824	0
RBdigital	169	201	32	169	201	0
KOKKU	122 722	127 406	4414	118 083	123 349	4512
Lugejad ühekordselt	72 346	73 521	1175	68 986	70 281	1295

* Keskrk – eestikeelse kirjanduse osakond, muusikaosakond, võõrkeelse kirjanduse osakond

4.3.2 Külastused

Külastuste arv kasvas 2019. aastal võrreldes eelneva aastaga 2,9%. Külastuste arvu suurem kasv võrreldes lugejate arvu kasvuga tuleneb eelkõige laste külastuste olulisest sagenemisest (vt lähemalt ptk 4.5.2), aga ka sellest, et toimus eelnevast aastast veelgi enam rühmakoolitusi ja üritusi ning oluliselt suurenes üritustel osalejate arv.

Tabel 10. Külastuste arv 2018-2019

Raamatu- kogu	Külastused 2018	Külastused 2019	Muutu- s (+-)	Virtuaal- kül- 2018	Virtuaal- kül- 2019	Muutus (+-)
* 1.Keskrk	365 783	382 772	16 989			
2. Kadrioru	17 648	22 025	4377			
3. Kalamaja	35 137	36 448	1311			
4. Kännukuke	82 797	86 510	3713			
5. Laagna	38 829	37 534	-1295			
6. Männi	36 533	37 368	835			
7. Männiku	18 767	18 739	-28			
8. Nurmenuku	41 587	41 453	-134			
9. Nõmme	54 710	53 909	-801			
10. Paepealse	69 957	73 172	3215			
11. Pelguranna	72 712	73 442	730			
12. Pirita	45 103	43 606	-1497			
13. Pääsküla	38 011	39 590	1579			
14. Sõle	34 688	33 500	-1188			
15. Sääse	38 808	40 950	2142			
16. Tondi	18 942	19 152	210			
17. Torupilli	23 596	25 077	1481			
18. V-Õismäe	55 579	54 024	-1555			
Katarina Jee	13 405	15 182	1777			
KOKKU	1 102 592	1 134 453	31 861	470 940	461 071	-9869

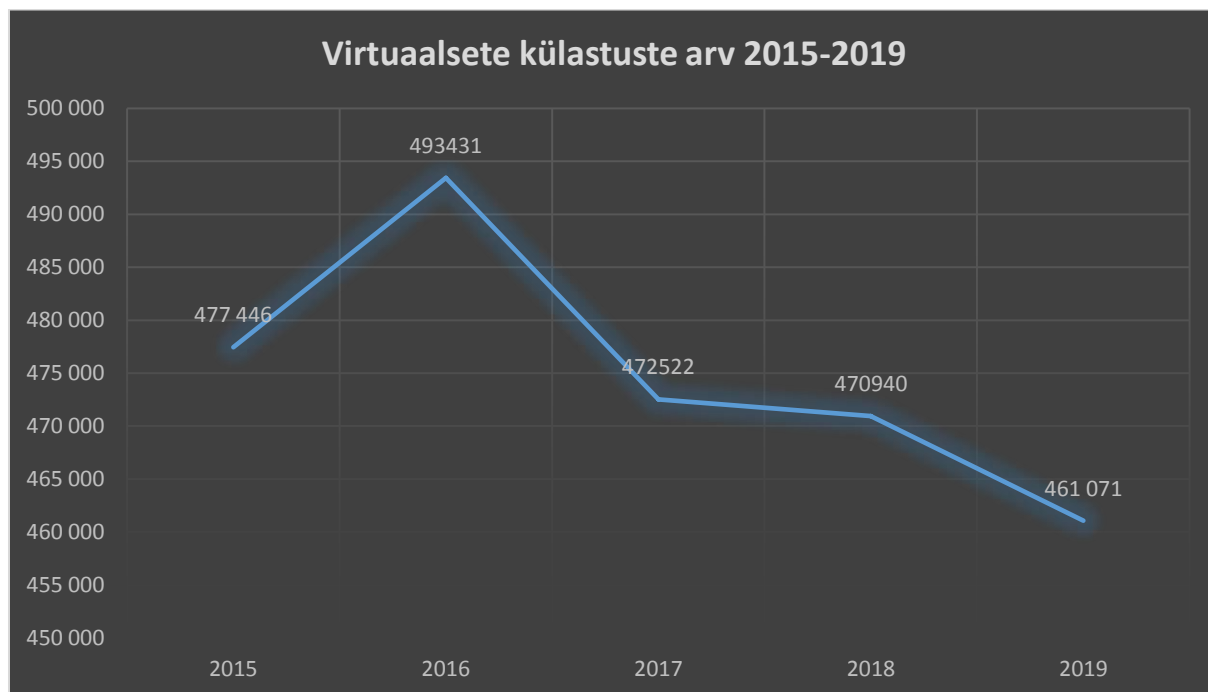
* Keskrk – eestikeelse kirjanduse osakond, muusikaosakond, võõrkeelse kirjanduse osakond

Raamatukogusid üksikult võrreldes on trendiks kas külastuste arvu stabiilsus (kõikumine kuni 2%) või tõus. Külastuste arv on langenud Sõle raamatukogus (3,4%) ning Laagna ja Pirita raamatukogus (3,3%), ent langus ei ole olnud suur. Protsentuaalselt tõusis külastuste arv kõige rohkem Kadrioru raamatukogus (24,8%), kuna selle lähedal toimusid mitmed suured

väliüritused (nt Kirjandustänav Festival) ning samuti astuvad raamatukogust viimasel ajal järjest enam läbi Tammsaare muuseumit külastavad turismigrupid. Lisaks on Kadrioru raamatukogu ise korraldanud varasemast rohkem üritusi ja koolitusi. Raamatukogubussi külastuste arv tõusis 13,3%, kuna osaleti mitmetel väga hästi õnnestunud väliüritustel, nt Tallinna Merepäevad. Eestikeelse kirjanduse osakonna külastuste arv tõusis 8,1%, seda peamiselt samuti tänu suure külastajate arvuga väliüritustele, aga ka laste ja noorte külastuste arvu olulisele suurenemisele laste- ja noorteteeninduses. Külastuste arvu oluline tõus oli veel mitmes raamatukogus: Torupilli (6,3%, seos Gonsiori tänava remondist taastumisega), Säase (5,5%), Kännukuke (4,5%), Paepealse (4,6%), Pääsküla (4,2%), Kalamaja (3,7%). Üldiselt on näha, et kõige rohkem kasvavad külastusi väliüritused, uute laste- ja noortelade avamine või olemasolevate uuendamine ning suurem rühmakoolituste ja ürituste arv.

Raamatukogu veebilehe ehk virtuaalkülastuste arv vähenes 2019. aastal jätkuvalt. Kui välja arvata 2016. aasta kõrge näitaja, mis ilmselt oli seotud oluliste uuendustega meie veebilehel (nt uus Lasteleht) ja ka nende tavapärasest suurema reklaamimisega, on veebilehe kasutuses olnud viie aasta jooksul pidev langustrend. See haakub üldiste trendidega digitaalse sisu kasutamisel – inimesed ei külasta enam nii palju asutuste kodulehti, rohkem leitakse infot Google'i kaudu ning sotsiaalmeediakanalitest. Kahtlemata esitab see väljakutseid ka raamatukoguteenuste reklaamimisel. Peame senisest enam mõtlema, kuidas olla väljapaistvad Google'is, Facebook'is ja Instagram'is ning kuidas nendest kanalitest võiksid inimesed linkide kaudu jõuda põhjalikuma infoni meie veebilehel. Samuti peame suuremat tähelepanu pöörama sellele, milline näeb meie veebileht välja nutiseadmes, kuna järjest enam kasutatakse digisisu selle kaudu. Uurimused on ka näidanud, et järjest vähem viitsitakse infoni jõudmiseks teha enam kui kolm klikki, mis seab veebilehel info esitamisele oma väljakutsed.

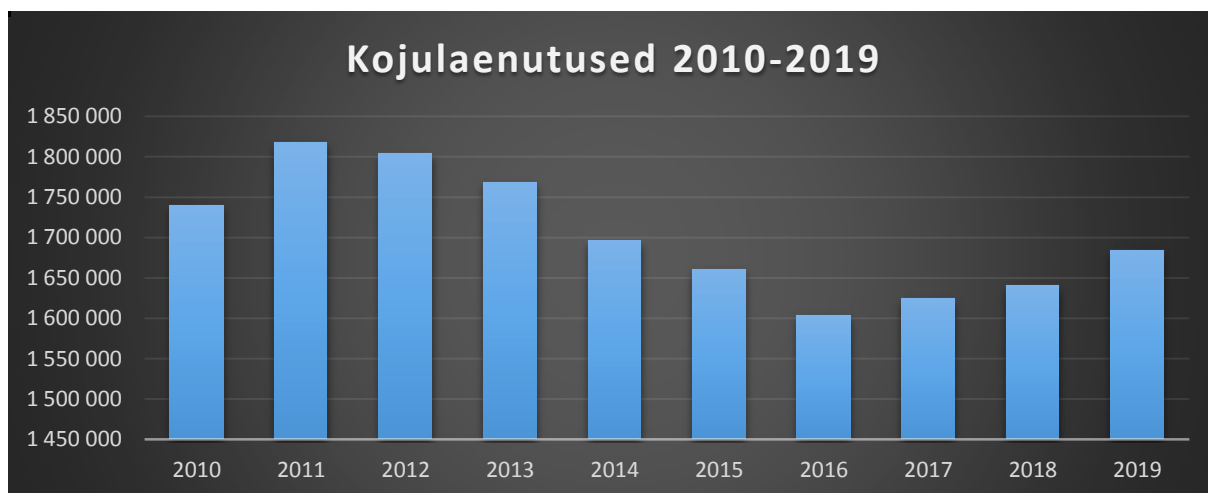
Joonis 12. Virtuaalsed külastused 2015-2019

4.3.3 Laenutused

Peale 2016. aasta madalseisu on ka kojulaenutuste arv juba kolmandat aastat tõusuteel.

Joonis 13. Teavikute ja esemete kojulaenus 2010-2019

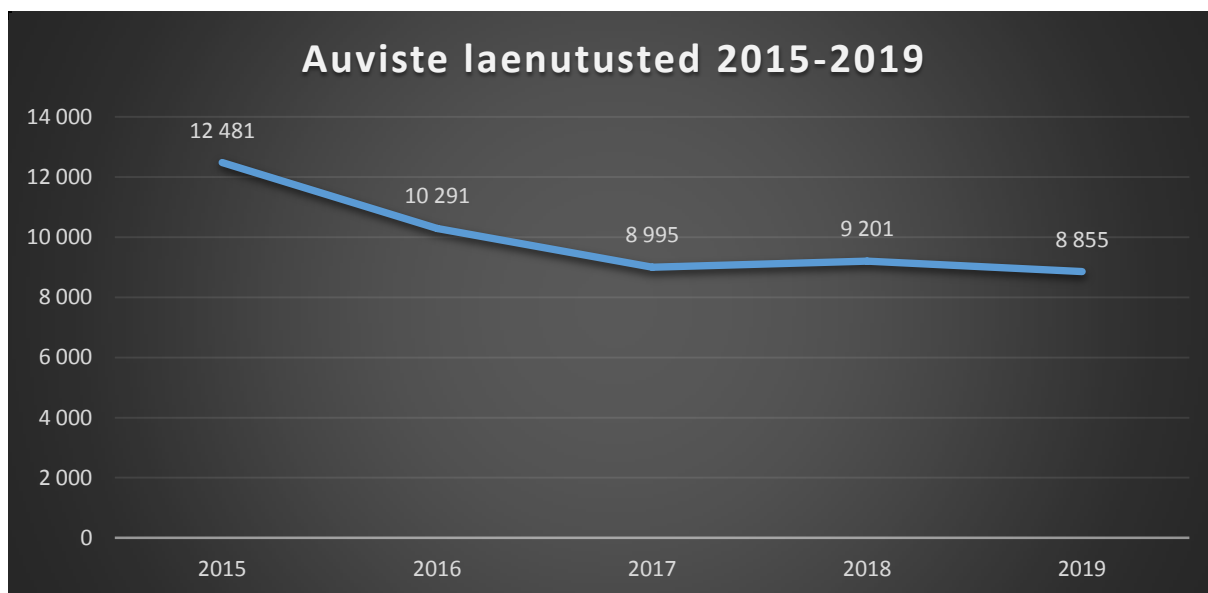

Eelmisel aastal laenati meie raamatukogudest (sh e-raamatukogudest) kokku 1 672 822 teavikut ja eset (kasv võrreldes eelneva aastaga 2%). Suure osa kasvust moodustas e-raamatukogude kasutamise kasv – e-teavikuid laenati 47 910 korral (46,3% rohkem võrreldes eelneva aastaga). Füüsilisi teavikuid ja esemeid (raamatuid, noote, perioodilisi väljaandeid, heli- ja videosalvestisi, spordivahendeid ja muusikainstrumente) laenati 1 624 912 korral, kasv 2018. aastaga võrreldes 1,1%). Spordivahendeid laenati 685 korral (2018. aastal 695 korral) ning muusikainstrumente 375 korral (eelneval aastal 322 korral).

2015. aasta suvel käivitatud ajalehtede kojulaenus vastu on huvi aasta-aastalt kasvanud. 2018. aastal laenati 1269 ajalehte (2018. aastal 1231, 2017. aastal 935, 2016 – 531, 2015 – 122). Teenuse maht ei ole küll suur, kuid laenutuste arvu kasv näitab, et teatud osale lugejatest on niisugune lehelugemise võimalus vajalik.

Auviste (VHS, CD, DVD, LP) kojulaenutuste arv oli 8855 ehk 3,8% eelnevast aastast vähem.

Joonis 14. Auviste laenutused 2015-2019

Viie aasta lõikes võib öelda, et auviste laenutuste langus on teatud taseme juures stabiliseerunud. Kindlasti on auvised teatud osale kasutajatest endiselt vajalikud.

Kohalaenutusi oli 2019. aastal 237 906 ehk 5,4% võrreldes eelneva aastaga enam. Kohalkasutuste hulka arvestatakse lisaks teavikutele ka lauamängude, videomängude ja robotikakomplektide kasutamine ning just viimased on kohalkasutuste arvu tõusule oluliselt kaasa aidanud. Kindlasti ei ole võimalik kõikide teavikute ja esemete kohapeal kasutamist jälgida (nii igapäevaselt tehtava kui ka valikstatistika puhul) ning osa kohalkasutusi jääb paratamatult registreerimata.

Tabel 11. Laenutused raamatukogude kaupa*

Raamatu- kogu	Laenut-d 2018	Laenut-d 2019	Muutus (+-)	Laenut-d koju 2018	Laenut-d koju 2019	Muutus (+-)
** 1.Keskrk	543 337	530 502	-12 835	512 025	514 736	2 711
2. Kadrioru	36 328	34 087	-2241	29 413	29 766	353
3. Kalamaja	64 704	65 585	881	53 451	56 103	2652
4. Kännukuke	144 654	14 5844	1190	12 7847	13 1671	3824
5. Laagna	73 499	72 929	-570	66 384	63 349	-3035
6. Männi	70 315	68 915	-1400	50 413	49 964	-449
7. Männiku	40 855	49 114	8259	34 321	36 986	2665
8. Nurmenuku	85 253	91 697	6444	72 277	76 913	4636
9. Nõmme	81 775	80 797	-978	72 034	74 929	2895
10. Paepealse	115 762	12 1369	5607	96 172	99 858	3686
11. Pelguranna	85 647	84 447	-1200	76 924	75 702	-1222
12. Pirita	66 661	64 161	-2500	59 570	61 135	1565
13. Pääsküla	65 552	64 014	-1538	58 062	59 714	1652
14. Sõle	73 448	74 989	1541	56 498	57 176	678
15. Sääse	86 473	93 646	7173	71 469	73 335	1866
16. Tondi	43 476	46 113	2637	37 151	40 217	3066
17. Torupilli	59 867	56 492	-3375	45 311	47 978	2667
18. V-Õismäe	76 829	70 230	-6599	69 291	67 486	-1805
Katarina Jee	18 084	17 348	-736	18 084	17 348	-736
ELLU	28 601	39 218	10 617	28 601	39 218	10 617
OverDrive	3326	7237	3911	3 326	7237	3911
RBdigital	824	1455	631	824	1455	631
KOKKU	1 865 270	1 910 728	45 458	1 639 448	1 672 822	33 374

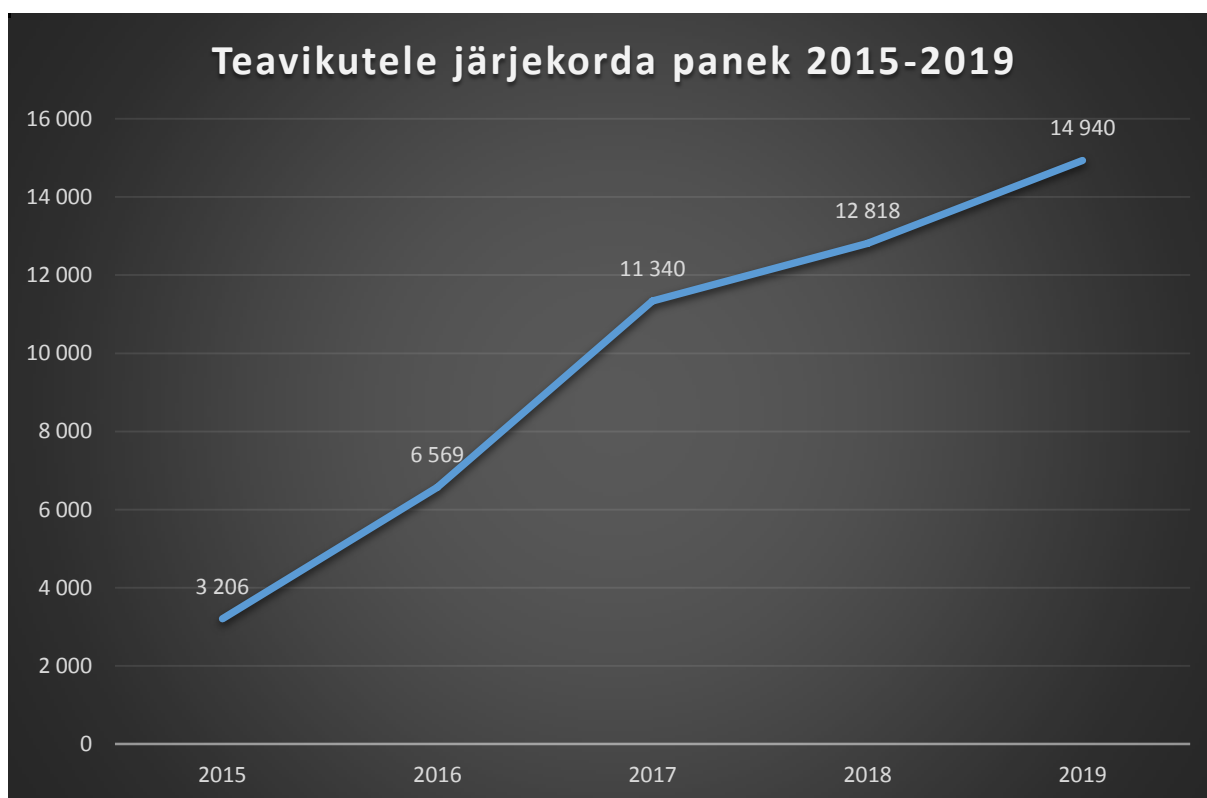
* Kõik laenutused, sh kohalikes laenutused

* *Kesk- – eestikeelse kirjanduse osakond, muusikaosakond, võõrkeelse kirjanduse osakond

4.3.4 Teavikutele järjekorda panek ja A-st B-sse teenus

Teavikutele järjekorda panek kogub järjest hoogu. 2019. aastal kasutati seda võimalust 14 940 korral – 16,6% enam kui 2018. aastal (12 818).

Joonis 15. Teavikutele järjekorda panek 2015-2019

Järjekordade arvu pidev kasv näitab, et raamatukogu ei suuda pakkuda uudiskirjandust piisavas eksemplaarsuses. Laenutuste ja ilmselt ka raamatukogu lugejate arv tõuseks tõenäoliselt oluliselt, kui suudaksime eksemplaarsust tõsta.

2019. aastal osutas raamatukogu veel A-st B-sse teenust – ühest teenindusosakonnast või haruraamatukogust laenatud raamatud oli võimalik tagastada ükskõik millisesse teise meie teenindusüksusesse. Teenuse kasutamine 2019. aastal võrreldes eelmise aastaga pisut langes (vastavalt 110 710 vs 112 562 ühest üksusest teise liikuvat raamatut), ent püsib juba mitmendat aastat umbkaudu samas suurusjärgus (kõikumine kuni 5%). 2020. aastal muutub teavikute liikumise nõ kõõgipool seoses muutkogule üleminekuga täielikult, lugeja vaates jääb aga teaviku mistahes teenindusüksusesse tagastamise võimalus alles ja lisandub võimalus teavikuid lähimasse teenindusüksusesse tellida.

4.3.5 Infoteenindus

Tabel 12. Päringutele vastamine 2019. aastal

Raamatukogu	Päringud 2018	Päringud 2019	Muutus (+-)
** 1.Keskrk	8732	8117	-615
2. Kadrioru	80	179	99
3. Kalamaja	144	259	115
4. Kännukuke	196	231	35
5. Laagna	493	886	393
6. Männi	106	363	257
7. Männiku	149	291	142
8. Nurmenuku	145	168	23
9. Nõmme	402	481	79
10. Paepealse	415	1194	779
11. Pelguranna	817	1898	081
12. Pirita	134	158	24
13. Pääsküla	69	267	198
14. Sõle	347	236	-111
15. Sääse	303	323	20
16. Tondi	230	495	265
17. Torupilli	661	857	196
18. V-Õismäe	144	237	93
Katarina Jee	29	131	102
KOKKU	13 596	16 771	3175

2019. aasta jooksul esitati teenindusosakondades ja haruraamatukogudes kokku 16 771 päringut, millest 12 563 olid teemapäringud ja 4353 faktipäringud. Teemapäringute hulka arvestatakse ka sellised päringud, mis ühest küljest on justkui leidumuspäringud, kuid eeldavad siiski põhjalikku otsingut. Päringute arvu oluline tõus (3175 võrra) oli osalt tingitud sellest, et mõned haruraamatukogude töötajad neid varem siiski päringuteks ei lugenud ning me sõlmisime selles osas 2019. aasta alguses uued kokkulepped. Teisalt ongi päringute arv olnud aasta-aastalt üsna suures kõikumises.

Tavapäraselt esitasid kõige rohkem päringuid kooliõpilased ja nende vanemad ning täiskasvanud õppijad, kellel oli vaja leida raamatuid või muid infoallikaid uurimistööde ja

referaatide kirjutamise jaoks. Lisaks koolitööga seotud päringutele esitati huvialadega seotud küsimusi. Populaarseimad teemad olid kunst, geograafia ja ajalugu, keele- ja kirjandusteadus, rahvakombed jms. Faktipäringutest kõige suurema osa moodustasid taas asutuste aadressid, telefoninumbrid, lahtiolekuajad, kuid küsiti ka erinevate isikute sünni- ja surmadataumeid ning loomingu andmeid. Lisaks tunti huvi raamatukogude vahelise laenutuse, e-raamatukogude ELLU ja OverDrive vastu.

Infoteeninduse alla kuuluvad ka pikemad individuaalsed lugemisnõustamised, mida pakub eestikeelse kirjanduse osakond. 2019. aastal oli huvi nende vastu väike, ent 2020. aastal on plaanis teenust uuendada ja paremini reklaamida. Lühemaid individuaalseid lugemisnõustamisi teevad igapäevaselt teeninduse käigus kõik teenindusosakonnad ja haruraamatukogud.

Kõige huvitavamaks päringuks võiks lugeda lugemissaalile esitatud küsimuse „Milline LR algas reaga "Täna hommikul suri mu ema", ilmunud enne 11.05.1977“. Ka järgmised päringud olid põnevad ja raamatukoguhoidjatele parajad pätkid:

- Soomlased Eestis nõukogude perioodil, Viru hotell ja nn kodustatud soomlane
- Miks San Michele raamatu 1992. a versioon on pikem kui 1940. a oma?
- Mis alghinnaga pani piltnik August Wannas 1930. aastal oma ateljee oksjonile?
- Eestis välja antud märkide ajalugu
- Sõna „žest“ seletused läbi aja
- Jaapani ja Hiina traditsiooniline rõivastus ammustel aegadel
- Kuku raadio ajalugu, eriti algusaeg, saatetuvustused
- Tsaari-Venemaa väljapaistvate advokaatide kaitsekõned
- südamluk lugu sõprusest või Eestist, mis oleks 3 min pikkune (ettelugemisel).

Tallinna Keskraamatukogu pakub külastajatele kasutamiseks kolme piiratud ligipääsuga andmebaasi: EBSCOhost, ESTLEX ja Oxford Music Online. Andmebaasid on vastavalt kas sisselogimisega (kasutajanimi + parool) või IP-põhise ligipääsuga. EBSCOhost andmebaasidest on Tallinna Keskraamatukogus ligipääs andmebaasidele Academic Search Complete, AHFS Consumer Medication Information, Business Source Complete, eBook Collection (EBSCOhost), ERIC, European Views of the Americas: 1493 to 1750, Health Source - Consumer Edition, Health Source: Nursing/Academic Edition, MasterFILE Premier, MasterFILE Reference eBook Collection, MEDLINE ja Regional Business News.

Statistilist ülevaadet kasutamise kohta on kahjuks võimalik teha ainult EBSCO andmebaaside puhul. 2019. aastal teostati EBSCO andmebaasides kokku 14 389 otsingut, mis on 5205 võrra suurem kui 2018. aasta 9184 korda. Täistekste loeti 589 korral ning annotatsioone 1044 korral. Kui 2018. aasta kasutuse järsk tõus (2917. aastal 699, 2018. aastal 9184 otsingut) oli seotud uurimistöö allikate koolituste läbiviimiste alustamisest gümnaasiumiklassidele, siis 2019. aasta tõus näitab, et kuigi koolitusi tehti edasi samas mahus, on õpilased on antud andmebaasisüsteemi kasutanud mitte ainult koolituse ajal, vaid jätkuvalt ka hiljem, sest lisaks talvistele ja varakevadistele kuudele, millal üldiselt koolitusi teeme, on kasutus suurenenud ka teistel kuudel. Kasutajate hulka võib arvestada ka meie raamatukogu õppimiskohana kasutavad tudengid, kelle üheks põhiandmebaasiks teadusliku materjali otsimisel on EBSCO.

Lisaks olid 2019. aastal raamatukogu e-ressurside seas tasuta kättesaadavad Eesti ajalehtede ja ajakirjade tasuta veebikeskkonnad: Ekspress Meedia digiväljaanded, Äripäeva käsiraamatud, Äripäev, Деловые ведомости, Finantsuudised jt. Väljaannete kasutamiseks on vajalik sisselogimine.

4.4 RVL teenindus

Huvi raamatukogudevahelise laenutuse (RVL) teenuse kasutamise vastu oli 2019. aastal endiselt madal. Peamisteks põhjusteks on arvatavasti see, et lugejatel tuleb ise postikulu tasuda ning teistest raamatukogudest tellitud teavikuid võib kasutada vaid raamatukogus kohapeal.

Tabel 13. RVL teenindus 2019. aastal

	2015	2016	2017	2018	2019
Saadud tellimusi	21	13	17	11	16
sh neist täidetud	21	13	17	11	16
Tellitud teistelt	5	1	2	1	2
sh neist saadud	3	1	2	1	2

4.5 Laste- ja noorteteenindus

Meie eesmärgiks on viia raamatud lasteni ja kujundada lugemisharjumusi juba maast-madalast. 2019. aasta üheks olulisemaks algatuseks selles vallas oli kampaania „Lugejaks sündinud“, mis jätkub ka 2020. aastal. Kampaaniaga kutsume peresid raamatukokku tähistama väikelapse esimese raamatukogukaardi vormistamist piduliku sündmusena. Raamatukogukaart on koolieelikutele tasuta. Iga väike lugeja saab oma esimese lugejakaardi jaoks ka kaarditasku, kuhu lapsevanem saab kirjutada lapse nime ja vanuse, esimesed raamatukogust laenatud teosed ja lemmikraamatud. Kaarditasku on mälestusese perele, mida alles hoida koos teiste lapse kasvamist tähistavate esemetega. Lapse valitud raamatute, uue raamatukogukaardi ja kaarditaskuga saab pere teha pildi „Lugejaks sündinud“ reklaamseina juures. See on hea võimalus jäädvustada väikelapse esimene raamatukogukülastus perekroonikasse. Vanemad on oodatud fotot jagama sotsiaalmeedias, et lähedased saaksid lapse olulisest sündmusest osa. Kampaania osaks on ka raamatukotid, mille väike lugeja saab endale päriks siis, kui ta on 10 korda raamatukogust raamatuid laenanud. Kaarditasku, reklaamseina ja raamatukoti kujundas tuntud lasteraamatute illustraator Ulla Saar. Lisaks toimuvad kampaania raames erinevad lugemist ja ettelugemist propageerivad üritused ja koolitused.

2017. aastal alustasime lasteaedadele mõeldud rändkoguteenuse „Mesilane Miti raamatutaru lasteaias“ pakkumist. Teenuse raames komplekteerime ja viime lasteaiarühmadele laenuks kaste lasteraamatutega ning korraldame ka nende tagasitoomise raamatukokku. 2019. aastal oli teenuse kasutamiseks lepingu sõlminud 153 Tallinna munitsipaallasteaiast 96, lisaks kolm eralasteaeda Tallinnas ja üks eralasteaed Harjumaalt. Kokku laenutasime lasteaedadele 16 670 teavikut.

Eesti keele aasta tähistamiseks korraldati peaaegu kõigis teenindustes nii lasteaialastele kui kooliealistele mitmeid ettevõtmisi ning viidi läbi temaatilisi raamatukogutunde (nt „Eesti murded“, „Ilusaimad sõnad eesti keeles“ jne).

Lastekaitsepäeval, 1. juunil avasime laste- ja noortekirjanduse lugemissoovituste kirjandusblogi "Loe mind". Tagasivaade poolaastale on lootustandev: blogi külastusi 1. juunist kuni 31. detsembrini oli kokku 12 612.

Jätkuvalt panime rõhku laste ja noorte robootika- ja digipädevuste arendamisele. Uutest robootikaringidest on lähemalt räägitud ptk 4.1. Märtsis toimus keskraamatukogu peamajas robootika- ja digipäev peredele, kus sai ehitada, programmeerida, mängida robotite ja robootikakomplektidega, osaleda Edisonide sumovõistlusel, tutvuda leiutamise komplektidega jne. Perepäev läks korda ning 2020. aastal on plaanis seda korrata.

Kuigi meie raamatukogude ruumid on meie vajadusi arvestades liiga väikesed, jätkasime 2019. aastal võimaluste piires laste- ja noortenuurkade loomist ning atraktiivsemaks muutmist. Veebruarist said Pelguranna raamatukogus noored endale videomängude toa, kus nende käsutuses on PlayStation 4 mängukonsool kahe kontrolleriiga. Alustasime hoidla tühendamist Laagna raamatukogus, et luua sinna 2020. aastal noortetuba.

4.5.1. Komplekteerimine

Vaatamata sellele, et 2019. aastal ei eraldatud riigieelarvest eraldi toetust laste- ja noorteteavikute ostmiseks, on raamatukogu jätkanud laste- ja noortekirjanduse kättesaadavuse parandamist. Kokku osteti laste- ja noortekirjandust 179 nimetuse ja 1 933 eksemplari võrra enam kui eelneval aastal.

Tabel 14. Laste ja noorte ilukirjanduse ostud 2018. ja 2019. aastal

	2018			2019		
	Laste	Noorte	KOKKU	Laste	Noorte	KOKKU
Nimetused	1 591	490	2081	1 780	481	2 260
Eksemplarid	10 706	2 598	13 304	12 914	1 933	14 847
Keskmine eksemplaarsus	6,7	5,3	6,4	7,2	4,0	6,5

Raamatukogu jälgis komplekteerimisel nomineeritud ja auhinnatud (nt Paabeli Torn, Aasta Rosin, Nukits, noorsooromaanivõistlused, kaunimate lasteraamatute konkurss) teoste nimekirju, Eesti Lastekirjanduse Keskuse soovitatud ning koolide soovituslikku kirjandust. Vajadusel kasutati järelkomplekteerimise võimalust. Suuremas eksemplaarsuses komplekteeriti ka raamatukogu lugemisprogrammidesse (nt Suvi raamatuga, noorte lugemisväljakutse) valitud teoseid.

Arvestasime, et igale vanuseastmele oleks olemasolevatest teavikutest võimalikult lai valik. Näiteks põnnide tegevushommikuteks ja kampaaniaks „Lugejaks sündinud“ komplekteeriti mitmekesisemalt ja suuremas eksemplaarsuses väikelastele mõeldud raamatuid. 2019. aastast võimaldame munitsipaallasteaedadel rändkogu teenuse raames laenata senise 40 teaviku asemel piiramatult, st vajadusel ka oluliselt rohkem (vastavalt raamatukogu võimalustele). Sellega seoses hakkasime lasteaiaaalistele mõeldud kirjandust tellima enam ja suuremas eksemplaarsuses kui tavaliselt.

Noortele on viimase aasta jooksul tellitud rohkem ingliskeelset kirjandust, kuna selle järele on väga suur nõudlus. Paepealse raamatukogu jätkab Eesti suurima koomiksikogu komplekteerimist koomiksitate, mangade ja graafilisi romaanidega nii lastele kui noortele peamiselt eesti, vene ja inglise keeles.

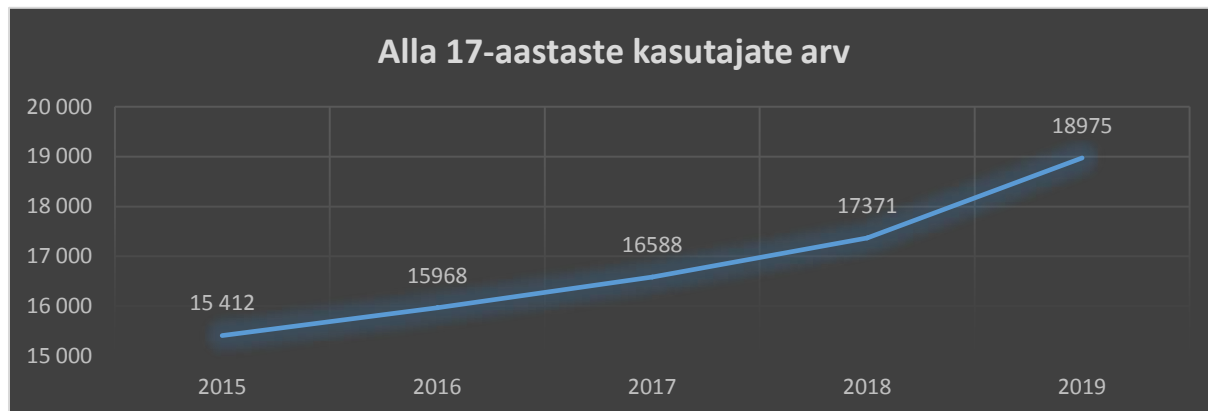
4.5.2. Laste ja noorte raamatukogu kasutamine

Viimase viie aasta jooksul on alla 17-aastaste kasutajate arv Tallinna Keskraamatukogus tõusnud 23,1%, külastuste arv 17,0% ning laste- ja noortekirjanduse laenutuste arv 8,4%. Üheks põhjuseks võib pidada lastele ja noortele pakutavate ringide ja klubide valiku suurenemist, ent suur mõju on olnud ka koolidesse kohale minekul ning seal

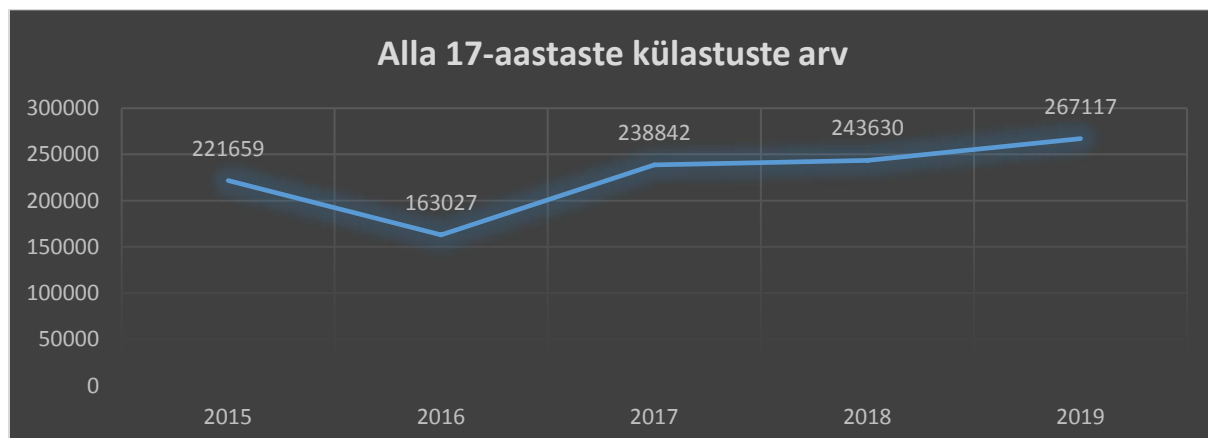
raamatukoguteenuste ja kirjanduse tutvustamisel, mida oleme raamatukogus toimivate raamatukogutundide kõrval järjest enam pakkunud. Kindlasti on lapsi ja noori juurde toonud ka rohke väliüritustel osalemine.

2019. aastal tõusis kuni 17-aastaste kasutajate arv võrreldes eelneva aastaga 9,2% ning moodustas kasutajate koguarvust 25,8% (eelneval aastal 23,9%). Külastuste arv tõusis võrreldes eelneva aastaga 8,8%. Laste- ja noortekirjanduse laenutusi oli võrreldes eelneva aastaga 6,9% enam.

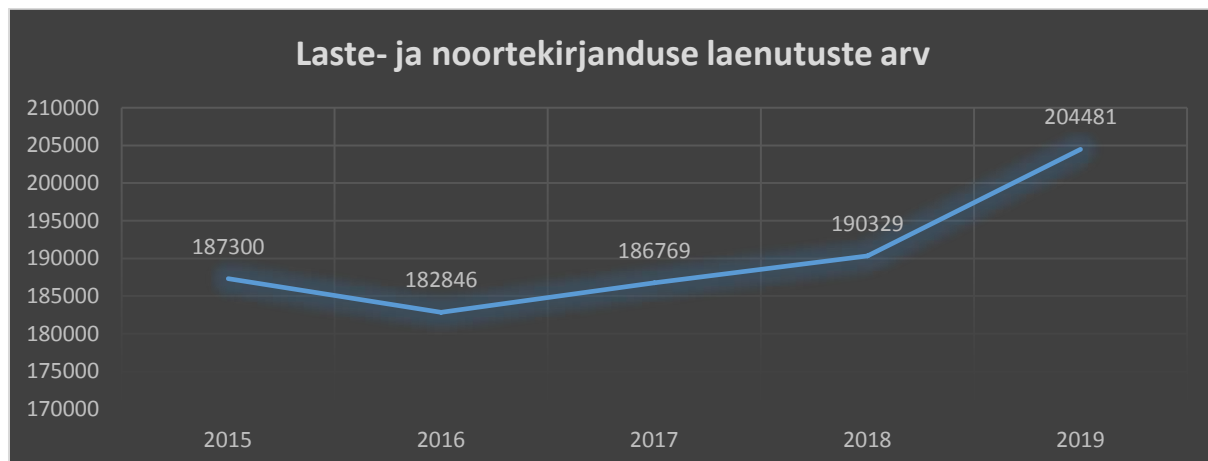
Joonis 16. Alla 17-aastaste kasutajate arv 2015-2019

Joonis 17. Alla 17-aastaste külastuste arv 2015-2019

Joonis 18. Laste- ja noortekirjanduse laenutuste arv 2015-2019

Tabel 15. Alla 17-aastastega seonduvad põhinäitajad haruraamatukogude kaupa

Rmtk	Lug-d 2018	Lug-d 2019	Muutus (+-)	Külast. 2018	Külast. 2019	Muutus (+-)	Laenut. 2018	Laenut. 2019	Muutus (+-)
*1. Keskrk	7428	8524	1096	68300	80617	12317	50666	53267	2601
2. Kadrioru	727	790	63	5101	4390	-711	4420	4860	440
3. Kalamaja	1098	1267	169	8094	8599	505	7253	8128	875
4. Kännukuke	1908	2176	268	21184	23329	2145	14256	15565	1309
5. Laagna	947	965	18	11306	11902	596	8713	8272	-441
6. Männi	902	1078	176	8343	8383	40	4445	4590	145
7. Männiku	551	629	78	4663	5019	356	4543	4896	353
8. Nurmenuk	1222	1327	105	10000	11523	1523	6058	7510	1452
9. Nõmme	1589	1747	158	10910	11961	1051	10283	9884	-399
10. Paepealse	1812	1940	128	17991	20059	2068	15573	17995	2422
11. Pelguranna	1000	1000	0	11192	12128	936	7531	7398	-133
12. Pirita	1183	1328	145	10193	10048	-145	8400	9638	1238
13. Pääsküla	1336	1546	210	11013	11477	464	7933	9604	1671
14. Sõle	1191	1284	93	10204	10602	398	7750	8348	598
15. Sääse	1424	1637	213	9501	9625	124	9160	9043	-117
16. Tondi	597	687	90	4052	4295	243	3170	3872	702
17. Torupilli	1185	1400	215	7358	8193	835	7604	8980	1376
18. V-Õismäe	1571	1686	115	8518	8827	309	10698	10851	153
19. Katarina Jee	366	390	24	5707	6140	433	1873	1780	-93
KOKKU	28037	31401	3364	243630	267117	23487	190329	204481	14152

* Keskrk – eestikeelse kirjanduse osakond, võõrkeelse kirjanduse osakond, muusikaosakond

4.5.3. Laste- ja noorteteenindus, sh lugemisharjumusi kujundavad tegevused

Tallinna linna I klasside õpilastele kinkeraamatu väljaandmine on olnud alates 2007. aastast üheks meie edukamaks laste lugemisharjumust kujundavaks tegevuseks. Selle peamiseks eesmärgiks on tagada, et lapsed käivad esimeses klassis õppimise ajal koos õpetajatega läbi tee koolist raamatukokku ning õpivad raamatukogu võimalusi tundma. 2019. aasta sügisel esitlesime juba kaheteistkümnendat kinkeraamatut. Raamatu „Tohuvabohu“ autor on Kadri Hinrikus ja illustreerija Anne Pikkov. Raamat on pälvinud rohket tähelepanu ja saanud head tagasisidet. „Tohuvabohu“ on võimalik lugeda meie lastelehel ja laenata raamatukogudest, sh e-raamatukogudest.

2019. aasta lastele ja noortele mõeldud lugemishuvi ärgitavate tegevuste seas oli nii traditsioonilisi kui ka uusi ettevõtmisi. Toimusid nii suured lugemisprogrammid, mida pakkusid kõik teenindusosakonnad ja haruraamatukogud, kui ka väiksemas mastaabis kampaaniad, koolitused ja üritused (lähemalt ptk 4.5.4). Alguse sai juba ptk 4.5 kirjeldatud kampaania „Lugejaks sündinud“. Detsembris katsetasime edukalt ka uut salmilugemise kampaaniat – kutsusime nädala jooksul kõigis raamatukogudes lapsi üles raamatukoguhoidjale jõululuuletust lugema, et seeläbi jõuluvanale mõeldud luuletuse lugemist harjutada.

Jätkus koostöö MTÜ Eesti Abi- ja Teraapiakoorte Ühingu, kuid kahjuks võrreldes eelmise aastaga poole väiksemas mahus. Saatsime pidulikult pensionile eestikeelse kirjanduse osakonna lugemiskoera Steffi, Pääsküla raamatukogu Sissy ja Torupilli raamatukogu Elba. Kännukuke raamatukogu lugemiskoera omanik ei saanud kahjuks enam II poolaastast koeraga

raamatukogus käia. Aasta alguses läks Nõmme raamatukogu lugemiskoera omanik lapsehoolduspuhkusele ega saanud seepärast lugemiskoeraga raamatukogus käia, kuid õnneks koostöö taastus oktoobris. Oma koeratiimi said sügisest kahepeale Kalamaja ja Sõle raamatukogu. Kokku said lapsed lugemiskoerale lugemas käia seitsmes raamatukogus. Aasta jooksul toimus 71 lugemiskoerale lugemise õhtut, osales 82 last, kes kokku lugesid 3945 minutit. Tagasiside lapsevanematelt oli positiivne ja nõudlus lugemisaegade järgi on suurem, kui meil on võimalik pakkuda. Oleme tänulikud koostööle Eesti Abi- ja Teraapiakoerte Ühinguga ning loodame, et koeratiime tuleb juurde.

Laste- ja noortetöö kindlaks osaks on kujunenud lugemise põimimine muu tegevusega. Peaaegu kõigis raamatukogudes toimuvad laupäeviti lastehommikud, kus lisaks üheskoos raamatu lugemisele saab kas nuputada, mängida või meisterdada. Harilikult algavad tunnid loo kuulamisega ning arenevad edasi käeliseks tegevuseks. Raamatute lugemisele ärgitasime väga erinevate tegevuste kaudu loomeringides. Näiteks toimusid koomiksiste joonistamise ja lapitöö õpitoad, näitlemis- ja taaskasutusringid, põgenemistoad, podcasti õhtud jpm.

Toimus arvukalt raamatukogutunde lasteaiarühmadele ja klassidele väga erinevatel, nii meie enda väljapakutud kui õpetajate poolt algatatud teemadel. Populaarseteks osutusid eestikeelse kirjanduse osakonna 2019. aasta algul välja töötatud „Interaktiivsed raamatukohvikud“, mille käigus „maitsti“ erinevaid raamatuid, saades lühikese aja jooksul tuttavaks mitmete erinevate žanrite, autorite ja raamatutega. Jätkus tõhus koostöö MUPOga lastele liiklustundide pakkumisel. Muusikaosakond pakkus erinevaid muusikalisi raamatukogutunde, mh töötati välja uued tunnid Alo Mattiisenist ja filmimuusikast. Raamatukogutunnid toimusid üldjuhul eesti ja vene keeles, harvem inglise keeles. Õpetajate palvel toimusid mitmel pool keelekümbelus-raamatukogutunnid vene õppekeele koolidele ja lasteaedadele. Lõbusa ja hariva raamatukogutunni käigus kinnistub lastel ka eesti keele oskus ning pannakse alus nende edukale lõimumisele.

Lõimumisega on seotud väga paljud teisedki meie raamatukogu tegevused. Eesti keelt emakeelena mittekõnelevatele lastele pakkusime ka 2019. aastal mitmeid keeleringe, näiteks „Eesti keel Mõmmiga“ Laagna raamatukogus, „Isahiir Huberti jutuhommik“ Paepealse raamatukogus, „Õpime mängides“ Sõle raamatukogus. Samuti toimus erinevaid keelt praktiseerida võimaldavaid keelekohvikuid noortele, näiteks võõrkeelse kirjanduse osakonnas saksa ja eestikeelse kirjanduse osakonnas korea keele harjutamiseks. Üks olulisemaid 2019. aastal läbi viidud lõimumisprojekte oli „Raamatukoguga sõbraks“ pagulasperede lastele, kes külastasid (sageli koos peredega) meie raamatukogusid ning tutvusid mängulises vormis meie teenustega. Õpetaja hulgas on endiselt kõrgelt hinnatud meie projekt „Eesti kirjanike kohtumised raamatukogudes vene keelt kõnelevate õpilastega“.

Kõikides raamatukogudes on kohapeal kasutamiseks lauamängud ning need leiavad rohket kasutamist. Videomänge saab mängida muusikaosakonnas, võõrkeelse kirjanduse osakonnas ning Kännukuke, Paepealse, Pelguranna ja Väike-Õismäe raamatukogus. Xboxile oleme leidnud ka muid kasutusvõimalusi, näiteks Väike-Õismäe raamatukogus kasutatakse seda laste liiklustundides ohutusteemaliste multifilmide näitamiseks. Lauajalgpalli saab mängida Kännukuke, Nurmenuku ja Paepealse raamatukogus ning koroonat Kännukuke ja Paepealse raamatukogus.

Alates 2013. aastast saavad „Raamatuga priiks“ kampaania raames alaealised tähtaja ületanud teaviku(te) tagastamisel viivitatud aja eest tasu maksmise asemel raamatukogus raamatuid lugeda. Nii lugemiskordade kui loetud minutite arv on võrreldes viimase kahe aastaga tõusnud – raamatuga priiks loeti 278 korda, kokku 8 194 minutit (2018 – 220 korda ja 5774 minutit, 2017 – 259 korda ja 11 245 minutit, 2016 – 329 korda ja 14 087 minutit, 2015 – 347 korda ja 11 615 minutit).

4.5.4. Aasta olulisemad üritused

2003. aastast igal suvel toimuv lugemisprogramm „Suvi raamatuga“ pakkus taas algklassilastele väärtuslikku lugemisvara koolivaheajaks. Programmiga liitus 342 last, kes luges kokku 2974 raamatut.

Novembrist 2018 kuni maini 2019 toimus juba seitsmendat korda Tallinna koolide 1.–9. klassidele mõeldud lugemisprogramm, mis seekord kandis pealkirja „Loeme ennast torni tippu!“. Kasutasime Saksa lastekirjaniku Ursel Scheffleri raamatutorni ideed ning klassid said end Eesti Vabariigi juubeliaastal lugeda meie riigi ühe tähtsaima iseseisvuse sümboli, Pika Hermann tippu. Torni tippu poole viis klassi iga loetud lehekülge. 1.–4. klasse viis 1 cm ülespoole üks loetud lehekülge, 5.–9. klasse aga kaks loetud lehekülge. Pika Hermann kõrgus on 45,6 meetrit ehk noorematele klassidele tähendas see programmi jooksul meeskonna peale 4560 lehekülje lugemist, vanematele klassidele 9120 lehekülje lugemist. Torni tippu lugemisel andis oma panuse 1421 õpilast ja kokku loeti programmi raames üle miljoni lehekülje. Auhinnaks loosisime programmi lõpuks torni tippu lugenud klasside vahel välja Pika Hermann torni külastused, mis toimusid maikuu. Lisaks ekskursionidele linnaosade kaupa olid auhinnad ka kõigi osalejate peale kummaski vanusegrupis kõige rohkem lehekülgi lugenud klassidele, kes said auhinnaks kohtumised kirjanikuga: noorem vanusegrupis Priit Põhjalaga, vanemas vanusegrupis Ketlin Priilinnaga.

2012. aastast toimunud otsimis- ja orienteerumismäng „Aardejaht“, mille eesmärgiks on kutsuda lapsi kuu aja jooksul külastama võimalikult paljusid meie raamatukogusid ning lahendama seal etteantud ülesandeid, saavutas 2019. aastal rekordilise tulemuse – mängust võttis osa 370 last.

2017. aastal käivitunud väikelaste lugemisprogramm „Lugude rong“ toimus sel aastal lisaks Väike-Õismäe raamatukogule ka võõrkeelse kirjanduse osakonnas ja Tondi raamatukogus. Iga laps sai raamatukogus selleks ette nähtud pinnale kleepida omanimelise veduri ja iga loetud raamatuga lisada sellele ühe vaguni. Kokku võttis programmist osa 57 last, kes lugesid 350 raamatut. 2019. aasta lõpus saime mängule teise komplekti ja järgmisest aastast kaasame programmi veelgi rohkem teenindusosakondi ja haruraamatukogusid.

Sõle raamatukogu korraldas ja viis pilootprojektina läbi lugemisprogrammi “Meie Rühma Raamat” Põhja-Tallinna lasteaedadele. Programmis osalenud lasteaiarühmas joonistas iga laps iga loetud raamatu kohta seda raamatut kokkuvõtva lehe ning nendeks lehtedest moodustus „Meie Rühma Raamat“. Arvesse lähevad nii rühmas ühiselt loetud raamatud, lapse enda poolt loetud raamatud kui ka kodus lapsevanemate poolt lapsele ettelõetud raamatud. Lugemisprogrammi võitjaks oli kõige paksema „Meie Rühma Raamatu“ lugenud lasteaiarühm. Osales 12 rühma kuuest lasteaiast ning kokku loeti programmi käigus 2063 raamatut. Sügisest hakkas programmi korraldama ka eestikeelse kirjanduse osakond.

Populaarseteks osutusid eestikeelse kirjanduse osakonnas toimunud Harry Potteri teemalised tegevused (nt Harry Potteri maraton, orienteerumised, ringid). Kokku toimus 33 üritust, kus osales 433 last, 63 noort ja 11 täiskasvanut.

Noortele suunatud projektidest saab esile tõsta kohtumissarja „Laulupeoheliloojatega laulupeost“, mis viis kokku 5.–12. klasside õpilased ja laulupeoheliloojad. Kohtumissari „Elu(s) eeskuju“ pakkus noortele inspireerivaid kokkupuuteid erinevate valdkondade asjatundjate, et noortel oleks kergem langetada edasiõppimist ja karjäärivalikuid puudutavaid otsuseid. Populaarseks kujunesid ka kuuldemängutunnid gümnaasiuminoortele. Kohtumised raadioteatris tegevate lavastajate ja näitlejatega andsid noortele võimaluse avastada raadioteatri põnevat heli- ja sõnamaailma. Kännukuke raamatukogule tõi positiivset tähelepanu DigiEduHack, mille korraldas Hariduskiirendi. Häkatonil otsiti võimalusi, kuidas

õppimiskogemust huvitavamaks muuta. Paepealse raamatukogus toimunud koomiksikirjanduse vestlusingis said noored hinnatud ekspertidelt sissevaate koomiksikirjanduse põnevasse maailma.

4.6 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Meie teenindusosakonnad ja haruraamatukogud suhtlevad sotsiaal- ja päevakeskustega ning jagavad infot raamatukogu tegemistest ja teenustest. Erivajadustega õpilastele korraldame raamatukogutunde ja üritusi. 2019. aastal hoogustus koostöö AS Hoolekandeteenused tegevusjuhendajatega – pakkusime individuaalkoolitusi peremajades elavatele psüühilise erivajadusega inimestele ning käisime Loopealse, Paljassaare ja Kopli keskuses külas ka raamatukogubussiga. Nendes keskustes elavatest inimesest ei saa enamuse kombineeritud erivajaduste tõttu üldse väljas käia ning seda enam valmistab raamatukogubussi külaskäik neile rõõmu. Koostööd on 2020. aastal plaanis veelgi tihendada.

4.6.1 Koduteenindus

Koduteenindus on teavikute koju toomise teenus, mida raamatukogu pakub Tallinna elanikele, kelle tervislik seisund ei võimalda raamatukogu külastada. Teavikuid tuuakse koju üks kord kuus. Koju on võimalik tellida eestikeelse kirjanduse osakonna, võõrkeelse kirjanduse osakonna ja muusikaosakonna kojulaenutatavaid teavikuid (raamatud, ajakirju, CDsid, DVDsid jms), soovi korral ka spordivahendeid ja muusikainstrumente.

2019. aastal pakkusime koduteenindust 74 lugejale. Aastate lõikes on koduteeninduse lugejate arv tasapisi, aga pidevalt kasvanud. Tunduvalt suurenes koduteeninduse teenuse raames teavikute laenutamine – 2019. aastal laenasid koduteeninduse lugejad kokku 2558 teavikut (2018. aastal 2386 teavikut).

2019. aastal viidi koduteeninduse lugejate seas läbi küsitlus arvutialaste koolitussoovide kohta, millele vastas 49 lugejat. Selgus, et 39 lugejal kas ei ole arvutit või nad saavad tuge lähedastelt, 5 lugejat oskavad arvutit piisavalt ja ei soovi koolitust, 2 lugejat on saanud koolitust eelmistel aastatel ja hetkel uusi koolitust ei soovi. 3 lugejat soovisid e-raamatukogude, e-lugeri, tahvelarvuti ja nutitelefoniga koolitust. 2019. aastal jõuti läbi viia üks koolitus, ülejäänud planeeriti 2020. aastasse.

Tabel 16. Koduteeninduse osutamine 2019. aastal

	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv	Laenutuste arv
Kodu-teenindus	518	<ol style="list-style-type: none"> 1. laenutamine; 2. teavikule ootejärjekorda lisamine; 3. arvutikoolituste tegemine lugeja kodus; 4. e-teenused; 5. kirjandus- või teemanimestike koostamine; 6. infopäringutele vastamine; 7. e-raamatukogude kasutamine; 8. printimine; 9. koopiategemine. 	74	2 558

2019. aasta lõpus kinnitati koduteeninduse osutamise käskkiri, milles fikseerisime täpsemalt, kuidas ja kellele koduteenindust osutatakse.

4.6.2 Rändkoguteenus

Osutasime rändkoguteenust 8 asutusele 135 kasutuskorraga (2018. aastal 8 asutust, 127 kasutuskorda):

- Eesti Hoiuraamatukogu/Eesti Pimedate Raamatukogu (70 kasutuskorda),
- Kaitseväe Peastaap (10 kasutuskorda),
- Sakala Eragümnaasium (2 kasutuskorda),
- Tallinna Laste Turvakeskus (38 kasutuskorda),
- Tallinna Kesklinna Vaba Aja Keskus (1 kasutuskord),
- Tuleviku Lasteaed (1 kasutuskord),
- Vanurite Eneseabi- ja Nõustamisühing (4 kasutuskorda),
- Waldorflasteaed Ilmapuu (1 kasutuskord).

Kokku laenasid nimetatud asutused 723 teavikut.

Lisaks pakub raamatukogu rändkoguteenust munitsipaallasteaedadele (vt ptk 4.5).

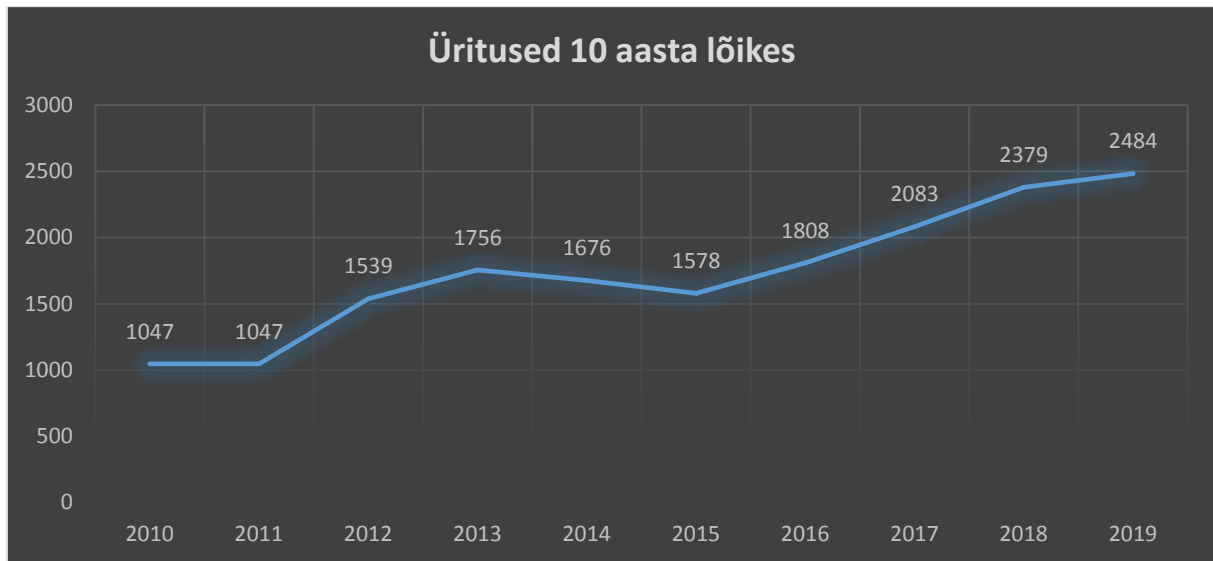
Tabel 17. Rändkoguteenuse osutamine 2019. aastal

Teenused teistele asutustele	Teenuste arv	Kasutajate arv	Kasutus-kordade arv
Rändkoguteenus asutustele	1. laenutamine 2. soovitud teosele ootejärjekorda lisamine 3. infopäringutele vastamine 4. e-raamatukogude tutvustamine	8	135
Rändkoguteenus munitsipaallasteaedadele („Mesilane Miti raamatutaru lasteaias“)	1. laenutamine 2. soovitud teosele ootejärjekorda lisamine 3. infopäringutele vastamine	96	338

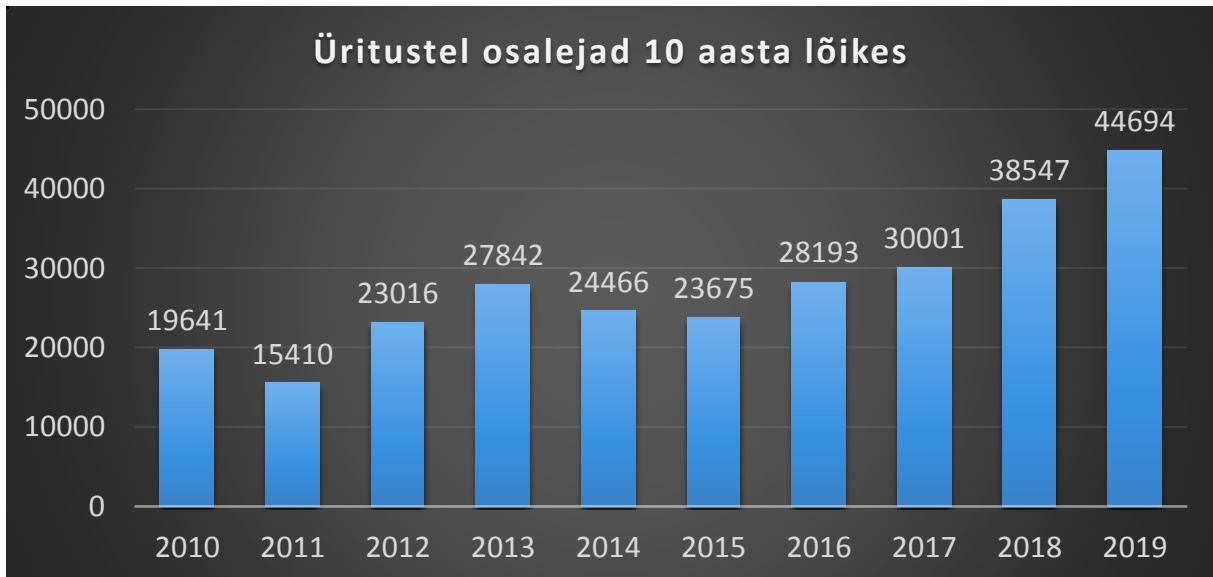
4.7 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

2019. aasta paistis taas silma ürituste ja üritusel osalejate arvu rohkusega. Võrreldes 2018. aastaga oli üritusi 105 võrra rohkem ja osalejaid 6 147 võrra rohkem. Näituseid ja väljapanekuid toimus 14 võrra vähem, ent üldiselt siiski samas suurusjärgus kui eelneval aastal.

Joonis 19. Raamatukogu üritused 2010-2019

Joonis 20. Raamatukogu korraldatud üritustel osalejad 2010-2019

Tabel 18. Näituste, ürituste ja üritustel osalenute arv aastal 2019

Raamatukogu	Näitused/ virtuaal- näitused/ väljapanekud	Üritused	sh üritusi lastele vanuses 0- 13	sh üritusi noortele vanuses 14- 26	Üritustel osalenute arv
* 1.Keskrk	291	795	267	167	18 067
2. Kadrioru	84	82	75	2	779
3. Kalamaja	63	61	36	6	1001
4. Kännukuke	122	127	38	9	2103

Raamatukogu	Näitused/ virtuaal- näitused/ väljapanekud	Üritused	sh üritusi lastele vanuses 0- 13	sh üritusi noortele vanuses 14- 26	Üritustel osalenute arv
5. Laagna	79	61	17	34	782
6. Männi	77	80	67	10	562
7. Männiku	61	77	66	0	762
8. Nurmenuku	58	147	98	3	1 371
9. Nõmme	87	124	102	1	1 660
10. Paepealse	119	199	152	37	2 312
11. Pelguranna	74	64	35	14	884
12. Piritä	74	87	33	13	644
13. Pääsküla	77	89	66	2	929
14. Sõle	90	65	53	1	1 015
15. Säase	109	99	57	4	731
16. Tondi	58	96	91	5	403
17. Torupilli	59	82	66	6	1 078
18. V-Õismäe	69	57	36	1	596
Katarina Jee	55	14	0	0	6 467
KOKKU	1 739	2 484	1 361	320	44 694

*Keskrk – eestikeelse kirjanduse osakond, muusikaosakond, avalike suhete osakond ning võõrkeelse kirjanduse osakond

** Ürituste ja üritustel osalenute arvud ei anna struktuuriüksuste lõikes kokku liites õiget tulemust, kuna ühisürituste puhul on statistika kõikide raamatukogude statistikas. KOKKU on arvud antud ühekorrselt.

4.7.1 kohalikul tasandil

4.7.1.1 Osalemine üritustel ja kogukondlikes ettevõtmistes

Olime erinevaid tegevusi pakkumas ja raamatukogu reklaamimas paljudel Tallinnas toimunud üritustel. Meid võis leida Tallinna vanalinna päevadelt, Tallinna merepäevadelt, Kirjandustänav festivalilt, Tallinna raamatumessilt, linnaosapäevadelt jt teistelt linnaosade üritustelt. Tutvustasime oma ringe ja tegevusi Rocca al Mare Kaubanduskeskuse, Stroomi Keskuse ja Mustamäe Keskuse huviringide päevadel. Loomaaias avasime lastekaitsepäeval oma traditsioonilise Looduse lugemissaali ja tähistasime Tallinna Loomaaia sünnipäeva. Vabaduse väljakul toimunud Aabitsapeol olime väljas oma telgiga, kus huvilised said tutvuda

raamatukogus toimuvate ringide ja klubidega, nuputada ja lahendada viktoriini ja mängida lauamänge. Osalesime teist aastat Tallinna moodsa õppimise festivali „iduEDU” korraldamisel ja läbiviimisel. Keelekohvikud ja lõimumisüritusi tutvustasime Integratsiooni Sihtasutuse eesti keele messil „KU-KY“.

Tallinna Kultuuriameti eestvedamisel tähistasime Eesti rahvusvähemuste päeva rahvuskultuuride nädala korraldamisega. Meie teenindusosakondades ja haruraamatukogudes toimusid töötoad, raamatukogutunnid, kultuuriõhtud, kohtumised rahvusvähemuste esinejatega jne.

Esimest korda osalesime ka Euroopa muinsuskaitsepäevadel ning viisime läbi ajalooline ekskursiooni keskraamatukogu peahoones. Rõõm oli tõdeda, et ekskursiooni vastu tunti huvi ning osalejaid oli palju.

4.7.1.2 Koostööpartnerid raamatukogu ettevõtmistes

Teeme koostööd erinevate partneritega, kelle kompetentsid ja panus aitavad laiendada raamatukogu poolt pakutavat. Koostööprojektide tulemusel on raamatukogu ürituste ja koolituse kava mitmekesisem ja kvaliteetsem ning jõuame paremini erinevate sihtgruppideni.

Kirjandusprogrammide jt teiste suuremate ürituste auhindadega toetasid meid 2019. aastal T1 Mall of Tallinn, Botaanikaaed, Teletorn, Loodusmuuseum, Ajaloomuuseum, Teatri- ja Muusikamuuseum, Apollo Kauplused, Päikese kirjastus, Koolibri, Tammerraamat, Kuldnöök, Allan Keian Publishing, Draakon ja Kuu, Egmont Estonia, Ersen, Pegasus, Petrone Print, Sinisukk, Tänapäev, Eesti Loodusmuuseum, Happy Days Travel, Eesti Draamateater, Laulu- ja Tantsupeo SA, Eesti Kontsert, Reval Folk, Tallinna Filharmoonia, Rahvusooper Estonia, Kino Sõprus, Forum Cinemas ja Tallinna Munitsipaalpolitsei Amet. Viimane panustab raamatukogu tegevusse ka liiklusohutuse tundide korraldamisega Väike-Õismäe raamatukogus ning võõrkeelse kirjanduse osakonnas.

Missioonitundest toetavad raamatukogu tegevusi mitmete eluvaldkondade esindajad. 2019. aastal jätkus koostöö Eesti Õdede Liiduga ning psühholoog ja võimlemistreeneri Reet Pooliga tervisehoolduse korraldamisel. Samuti jätkus Sisekaitseakadeemia loengusari „Turvaline Eesti“ – toimus kaheksa väga hinnatud ja tuntud ekspertide (nt Erkki Koort, David Vseviiov, Marje Josing, Henrik Roonemaa jpt) loengut, mis tõid kohale palju publikut. Ka mitmed kirjanikud ja luuletajad käisid raamatukogus tasuta esinemas, nt Elo Selirand, Helen Rätsep, Renate, Sirly-Ann Meriküll jne. Koostöös ERR Raadioteatriga toimunud kuuldemängutunnis esinesid tasuta nt Tambet Tuisk ja Aare Toikka. Uudiskirjandust ja kvaliteetkirjandust aitas tutvustada ning populariseerida Varraku kirjastuse juht Krista Kaer, kes saatis meile tõlkekirjanduse soovitusnimekirju.

Eesti Kirjanike Liiduga koostöös toimus meie raamatukogus esmakordselt Paabeli raamatukogu. Ürituse teemaks oli „Aja vaim. Koha vaim“. Esinesid mitmed tuntud kirjanduseksperdid ning kindlasti tugevdas ürituse toimumine meie juures raamatukogu tuntust ja mainet kultuuriringkonnas.

„Õnnelik seenior raamatukogus“ projektis olid 2019. aastal olulisteks koostööpartneriteks Tallinna Kesklinna Sotsiaalkeskus ja ansambel Vanaisad, veebikonstaabel Jana Frolova, Mati Kaal, Krista Heinpalu, Jana Õnneleid, Tarmo Tuule, Alo Pähn, Tatjana Fomina, David Vseviiov ja MTÜ 65b, kes viib läbi mälu treeninguid. Põlvkondadevahelise mälu mälu viis läbi Tiina Tambaum.

Eesti Keele Instituut on samuti olnud meile hea koostööpartner. 2019. aastal aitasime neil katsetada uusi keeleõppekaarte. Esialgselt küsitud 13 komplekti asemel saime 26 komplekti

ning need on osutunud headeks abivahenditeks keelekohvikutes ja muudel keeleõppega seotud koolitustel-üritustel.

Jätkus koostöö MTÜ-ga Kammermuusikud tasuta kõrgetasemeliste kammerkontsertide korraldamisel. Aasta jooksul toimus sarjas „Kammermuusikud linnas“ 9 kontserti, mida kuulus kokku 483 inimest. Toimus ka 46 õpilaskontserti, kus esinejateks olid peamiselt G. Otsa nim Muusikakooli, Tallinna Muusikakooli kui ka Tallinna Muusikakeskkooli õpilased. Tänu Mondo MTÜ-le toimusid muusikaosakonnas dokfilmiõhtud noortele, kus näidatakse filme ja arutletakse globaalse ulatusega teemadel nagu inimõigused, lõimumine, arengukoostöö, haridus, keskkonnaprobleemid jne. MTÜ Lasnaidee on koostööpartneriks Laagna ja Paepealse raamatukogule ning Laagna kogukonnaaed toob uusi lugejaid ka raamatukokku.

4.7.1.3 Koostöö vabatahtlikega

Vabatahtlike kaasamine aitab tugevdada sidemeid raamatukogu ja kogukonna vahel ning võimaldab meil korda saata oluliselt enam, kui me muidu suudaksime. Meie vabatahtlike programm on kestnud üheksa aastat ning vabatahtlike arv on viimastel aastatel järjest suurenenud. 2019. aastal tegutses raamatukogus 243 erinevat vabatahtlikku (2018 203 vabatahtlikku). Järjest rohkem panustavad raamatukogu tegemistesse lapsed ja noored – 2019. aastal aitas meid 95 alaealist vabatahtlikku (2018. aastal 49) Vabatahtlikud käisid raamatukogus 3 027 korda ja panustasid kokku 6 542 tundi.

Püüame vabatahtlikele leida tegevusi, mis neid tõeliselt huvitavad ning võimaldavad end teostada. Väga suur abi on vabatahtlikest keelekohvikute ja koolituste läbiviimisel, erinevate ürituste, klubide ja ringide korraldamisel. Samuti kirjutavad nad raamatututvustusi kirjandusblogisse, tutvustavad lugejatele e-raamatukogusid ja raamatukoguteenuseid ning aitavad igapäevases raamatukogutöös (näiteks riulite korrastamisel).

5. detsembril tähistasime rahvusvahelist vabatahtlike päeva külastusega Eesti Rahvusringhäälingu uudistemajja. Vabatahtlikele ja nende juhendajatele tegi toreда ringkäigu Margus Saar, sellele järgnes pidulik õhtusöök.

Eesti Külaliikumine Kodukant koos rahvastikuministriga korraldas 25. novembrist 1. detsembrini teist aastat järjest Riigikogu vabatahtlike nädala. Nädala eesmärk oli tutvustada vabauhenduste ja vabatahtliku tegevuse mitmekesisust. Riigikogu vabatahtlike nädala raames käis võõrkeelse kirjanduse osakonna saksa keele ringis abiks Tarmo Kruusimäe.

Noored vabatahtlikud Joosep Laats ja Nora Õispuu osalesid novembris Liikumise Kodukant ja vabatahtliku tegevuse võrgustiku korraldatud kampaanias “Aga Mina olen vabatahtlik“. Ühiskampaania tõi iga päev Facebooki lehel “Vabatahtlike Värav” külastajateni ühe vabatahtliku loo, et tutvustada, milliseid võimalusi pakub vabatahtlik tegevus ühiskonnas osalemiseks ja kohaliku elu edendamiseks. Joosepi sõnul tegutseb ta meil vabatahtlikuna, kuna raamatukogus on toredad inimesed ja raamatud on talle alati meeldinud. Nora sõnul käib ta meil vabatahtlikku tööd tegemas, sest talle meeldib raamatukogu rahulik ja positiivne õhkkond, töötajad on alati rõõmsameelsed ja abivalmid.

Vabatahtlike osas oleme tänulikud ka Töötukassale, kellega teeme koostööd töötute koolitamisel ning neile vabatahtliku tegevuse pakkumisel.

4.7.1.4 Näitused

Üheks raamatukogu ülesandeks kogukonna tasandil on oma lugejatele näituste korraldamine ja loojatele tasuta näitusepindade pakkumine. Lisaks professionaalide tööde eksponeerimisele pakuvad meie haruraamatukogud võimaluste piires oma piirkonna kollektsionääridele ja

hobikunstnikele loodud tööde ja kogude näitamise võimalust ning selline koostöö kohalike inimestega on sooja vastuvõtu osaliseks saanud. Samuti on kõikidel meie teenindusüksustel tihe koostöö nii lasteaedade, koolide kui ka kunsti- ja huvikoolidega, kes oma töid raamatukogus eksponeerida saavad.

Mööda meie osakondi ja haruraamatukogusid liikus muuhulgas mitmeid meie endi koostatud rändnäituseid, millest enim tõmbas tähelepanu rahvusvahelise projekti „CreaTeams in Library“ partneritega koostöös valminud näitus „My Green ID – Minu roheline ID“, mis propageeris rohelist mõtteviisi.

4.7.2 riiklikul tasandil

Tähistasime mitmete ürituste ja ettevõtmistega nii laulu- ja tantsupeo teema-aastat kui ka eesti keele aastat. Kasutasime rahvusvahelisi ja üle-eestilisi teemanädalaid ja -päevi (Get Online Week, Code Week, TÕN, raamatukogupäevad „Kohtume raamatukogus!“ jne), et reklaamida meie teenuseid ning pakkuda nendega haakuvaid koolitusi jm tegevusi. Peame oluliseks kõiki selliseid algatusi toetada ja nende õnnestumisele kaasa aidata, kuna nende kaudu pääsevad raamatukogud üle-eestiliselt paremini pildile.

Üks olulisemaid üleriiklikke ettevõtmisi 2019. aastal oli raamatukogu jaoks osalemine RIA kampaanias „Ole IT-vaatlik!“. Meie raamatukogu oli selle kampaania vältel üks RIA peamisi koostööpartnereid ja sai ka suure meediahuvi osaliseks. Korraldasime koolitusi ja nõustamisi, mh järgisime Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu üleskutset pakkuda 20. novembril raamatukogudes üle Eesti internetiturvalisuse nõustamist.

Eesti lõimumisvaldkonna arengukava „Lõimuv Eesti 2020“ eesmärgi toetame erinevate lõimumistegevustega – keelekohvikud- ja ringid, pagulasperede projekt jne.

„Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020“ eesmärgi silmas korraldasime kirjandusüritusi ning paljud neist said teoks tänu Eesti Kultuurkapitali rahastusele. Teatud projektid nagu näiteks „Kirjanik raamatukogus“, „Luulemaraton“, „Mis uudist, raamatukogu“, „Lugejate neljapäev“ toimuvad Kultuurkapitali toetuse toel juba mitmendat hooaega, see on taganud ürituste regulaarsuse ja loonud nii esinejate kui lugejate jaoks traditsiooni, mida teatakse ja oodatakse. Täiskasvanutele suunatud lugemisprogrammi „Raamatuga kevadesse“ korraldame eesmärgiga tõsta esile head kirjandust, aidata inimestel orienteeruda tänapäeva kirjandusmaastikul ja julgustada loetu üle arutlema. Seitsmendat korda toimunud lugemisprogrammi teemaks oli „Terve vald oli kokku aetud“ ning see oli pühendatud XXVII laulu- ja XX tantsupeole „Minu arm“. Lugemisprogrammi oli valitud väärtteosed muusikast, tantsimisest ning kogukonna ühtekuuluvustundest. Lugemisprogrammis osales 129 inimest (sh ka väljastpoolt Tallinna), kes lugesid läbi 1 182 raamatut. Saadud tagasiside ja lõpuüritusel kogetu põhjal saame väita, et inimesed vajavad sellist lugemisprogrammi ning võimalust raamatute üle arutleda.

Üheks aasta olulisemaks ja edukaimaks sündmuseks muusikaosakonnas oli kahtlemata veebruarikuine eesti muusika viktoriin, mille pühendasime Eesti Vabariigi juubeliaastale. Google Formsis koostatud elektrooniline viktoriin koosnes kahest erineva raskusastmega küsimustikust: lapsed/noored ja täiskasvanud. Küsimustikud sisaldasid lisaks sõnaliste pärimistele ka video-, heli- ja pildiküsimusi. Viktoriini reklaamiti nii Tallinna Keskraamatukogu kui muusikaõpetajate sotsiaalmeediakanalites. Ülesehituselt sobis küsimustik ka muusikatunnis lahendamiseks. Õigete vastanute nimekirjas olid järgmised koolid: Õismäe gümnaasium, Kivimäe põhikool, Tallinna 21. Kool, Kristiine gümnaasium, Tallinna Tehnikagümnaasium, Tallinna Kunstigümnaasium, Gustav Adolfi gümnaasium, Suure-Jaani Kool, Tamsalu gümnaasium, Parksepa Keskkool, Tallinna Muusikakeskkool. Viktoriini lahendas kokku 473 muusikasõpra. Täiskasvanutele mõeldud viktoriinile laekus

vastuseid 124, millest 100% õigeid oli 9 ja 22-l vaid üks vale vastus. Lastele ja noortele mõeldud viktoriinile laekus vastuseid 349, millest 100% õigeid oli 39 ja 61-l vaid üks vale vastus. Kõik 48 õigesti vastanut said raamatukogult auhinna.

Kultuuriministeerium on 2020. aasta kuulutanud digikultuuri teema-aastaks. 2019. aasta lõpus hakkasime planeerima ja ette valmistama sellega seotud tegevusi. Muuhulgas tegime esimesed ettevalmistused ja kokkulepped üle-eestilise digituuri korraldamiseks koostöös Eesti Rahvusraamatukogu ja digikultuuriaasta eestvedajatega. Digituuri sisuks on digioskuste ja digitaalse sisuloo koolitused raamatukogutöötajatele ning samateemalised töötoad kohalikele kogukondadele. Ettevõtmise kaugem eesmärk on raamatukogusid jõustada ning tõsta nende valmisolekut digioskustel põhinevaid teenuseid ja koolitusi pakkuda. Ühtlasi pöörame kohaliku omavalitsuse tähelepanu raamatukogude potentsiaalile ja vajdusele nende IT-taristut kaasajastada.

4.7.3 rahvusvahelisel tasandil

Osalesime Public Libraries 2030 (Rahvaraamatukogud 2030) võrgustikus. Suvel valiti meid selle ühenduse ellu kutsutud üle-euroopalisse rahvaraamatukogude võrgustikku Lighthouse Libraries, mis ühendab Euroopa kõige innovaativsemaid raamatukogusid. Oktoobris osalesime Brüsselis juba neljandat korda Public Libraries 2030 korraldatud interaktiivsel näitusel „Generation Code: Born at the Library“, mis tutvustab Euroopa Parlamendi liikmetele ja teistele huvilistele uuenduslikke raamatukoguteenuseid (vt ptk 2.4.3).

Võõrkeelse kirjanduse osakond osales Põhja- ja Baltimaade raamatukogude koostöövõrgustiku tegevuses. 2017. aastal alguse saanud ühisprojekt „CreaTeams in Library“ sai Nordplusi programmist uue rahastuse ning jätkus ka selle üks alamprojekte, rohelist mõtteviisi ja säästlikke eluviise propageeriv „My Green Identity“. Selle projekti raames toimus meie raamatukogus ürituste ja koolituste sari „Roheline raamatukogu“, mis õpetas inimesi tegema keskkonnasäästlikumaid valikuid.

Hoidsime EBLIDA-t (Euroopa Raamatukogu-, Info- ja Dokumentatsiooniühenduste Büroo/ The European Bureau of Library, Information and Documentation Associations) kursis e-raamatute laenutamise olukorraga Eestis ning osalesime praktikuna NAPLE (Euroopa rahvaraamatukogude eest vastutavate riiklike asutuste foorum/ National Authorities on Public Libraries in Europe) e-raamatute töörühmas. Osalesime ka IFLA MetLib (Metropolitan Libraries Section, linnade, mille elanikkonna arv on 400 000 või suurem, keskraamatukogude koostöövõrgustik) võrgustiku töös.

Osaleme Dublini rahvusvahelise kirjandusauhinna valimise protsessis. Igal kevadel saadame oma osakondadele ja haruraamatukogudele välja palve esitada auhinnale vähemalt kolm konkursi tingimustele vastavat raamatut. Nende soovitude põhjal teeme lõpliku valiku, mille edastame Dublini Linnaraamatukogule.

4.8 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele

Viime läbi laias valikus kasutajakoolitusi. 2019. aastal lisandus koolituste nimekirja kaks uut koolitust Kännukuke raamatukogus: laserlõikepingi koolitus innovatsioonilaboris ja roheline tausta töötlemist õpetav fototöötamise koolitus fotostuudios.

Üldse pakuti 2019. aastal koolitusi järgmistel teemadel:

- 3D-printimise koolitus,
- arvuti algõpe (sh e-posti aadressi tegemine),
- arvutigraafika koolitus,
- graafikalaudade tutvustus,

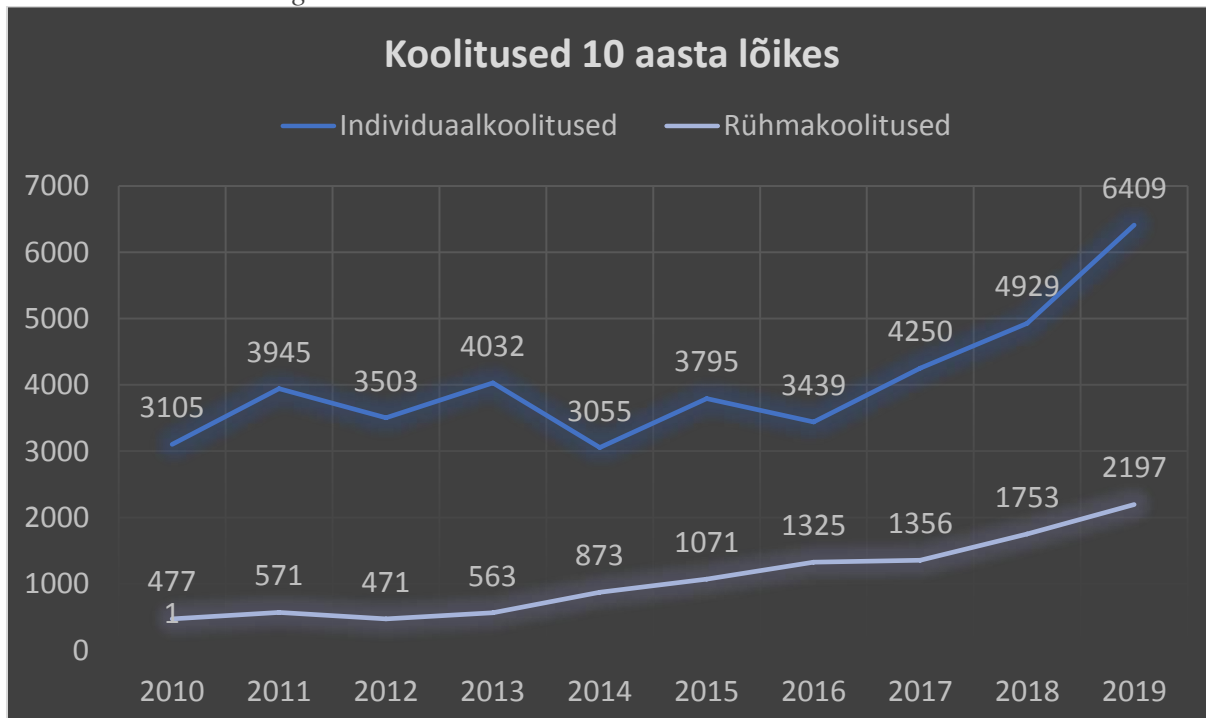

- e-lugeri tutvustus,
- e-raamatukogude tutvustus,
- e-teenuste koolitus,
- Facebooki algõpe,
- ID-kaardi kasutamine,
- internet ja infoallikad,
- kirjanduse tundmise koolitus,
- kilelõikuri ja termopressi koolitus,
- kontoritarkvara õppeprogrammid,
- lauaskannerite tutvustus,
- muusikalised raamatukogutunnid,
- raamatukogu veebileht,
- sisserrännanute nõustamine,
- sugupuu uurimise koolitus,
- tahvelarvutite ja nutitelefonide kasutamise algõpe,
- uurimistöö allikate koolitused gümnaasiumi ja põhikooli õpilastele,
- Vikipeedia algõppe koolitus.

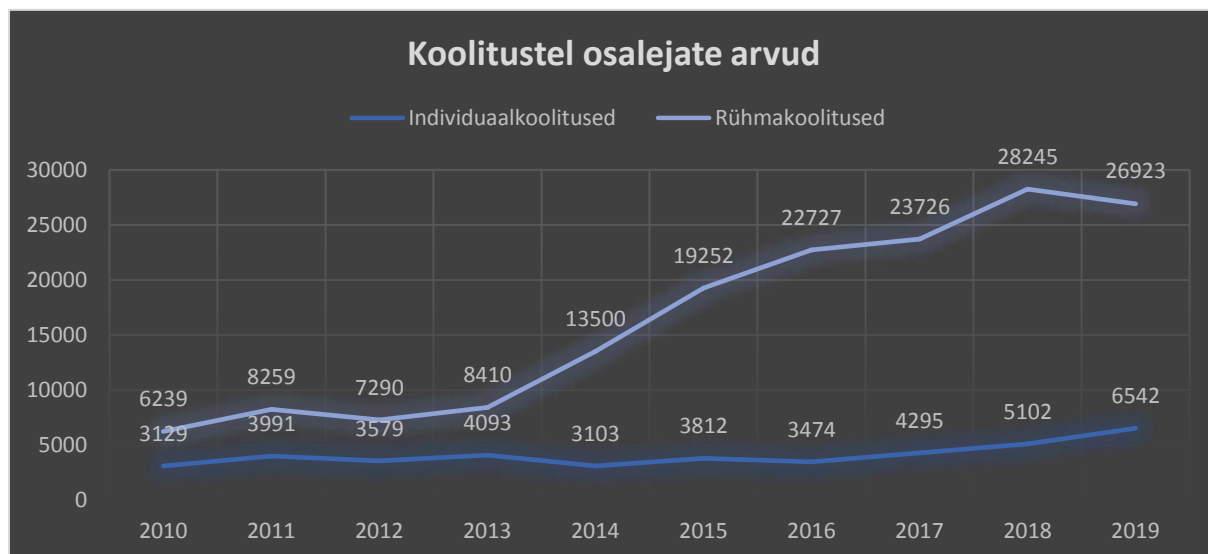
Tegelikult viiakse individuaalkoolitusi läbi vastavalt inimeste vajadustele ning teemad on sageli kombineeritud.

Läbiviidud individuaal- ja rühmakoolituste arvud olid 2019. aastal 10 aasta lõikes kõrgeimad. Kui liita individuaal- ja rühmakoolitustel osalejad, siis on ka raamatukogu koolituste läbinute arv 10 aasta suurim – 33 465 (eelneval aastal 33 356).

Joonis 21. Raamatukogu koolitused 2010-2019

Joonis 22. Raamatukogu koolitustel osalejate arvud 2010-2019

Kui 2018. aastal viidi läbi 6884 koolitust, siis 2019. aastal 8606 koolitust ehk 1722 koolitust enam. Neist 6409 olid individaalkoolitused ja 2197 rühmakoolitused.

Tabel 19. Koolituste ja koolitustel osalejate arv 2018-2019

Raamatukogu	Rühma-koolituste arv		Osalejate arv		Individaal-koolituste arv		Osalejate arv	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
* 1. Keskrk	930	1033	13 946	11893	1728	2466	1756	2520
2. Kadrioru	17	24	358	299	51	91	51	91
3. Kalamaja	33	33	545	543	171	227	171	227
4. Kännukuke	89	135	1236	1412	284	275	304	294
5. Laagna	35	52	891	855	502	541	463	541
6. Männi	10	31	210	488	106	236	106	236
7. Männiku	16	48	354	612	74	160	74	160
8. Nurmenuku	56	23	1185	63	180	44	180	44
9. Nõmme	23	47	620	658	272	245	272	245
10. Paepealse	87	152	1423	1947	409	554	409	554
11. Pelguranna	73	75	672	1100	362	591	362	591
12. Piritä	36	44	636	573	72	153	72	153
13. Pääsküla	145	135	2376	2062	73	37	73	37
14. Sõle	72	108	1124	1620	147	118	147	173

Raamatukogu	Rühma- koolituste arv		Osalejate arv		Individuaal- koolituste arv		Osalejate arv	
15. Sääse	43	51	898	813	268	131	268	133
16. Tondi	0	96	0	369	115	171	115	171
17. Torupilli	19	35	365	367	242	99	242	99
18. V-Õismäe	21	41	406	532	123	270	123	273
Katarina Jee	48	34	1000	717	0	0	0	0
KOKKU	1753	2197	28 245	26 923	5131	6409	5188	6542

* Keskrk – eestikeelse kirjanduse osakond, muusikaosakond, võõrkeelse kirjanduse osakond, avalike suhete osakond

Enim sooviti 2019. aastal taas nutiseadmete, arvuti algõppe, e-teenuste ja ID-kaardi koolitusi. Oluliselt suurenes koolituste hulk tänu meediakajastusele, mille tõi kaasa RIA kampaania „Ole IT-vaatlik!“. Kampaania ajal ja ka hiljem oli näha IT-koolituste arvu tugevat tõusu.

Individuaal- ja rühmakoolitustel osalejate arv kokku oli 2019. aastal 33 465 ehk 109 võrra suurem kui eelneval aastal. Kui vaadata individuaal- ja rühmakoolituste osalejate arvu eraldi, on näha, et rühmakoolitustel osalejate arv on võrreldes eelneva aastaga mõnevõrra langenud (28 245 vs 26 923 ehk 1322 võrra). See tähendab, et rühmakoolitusi tehakse küll rohkem, ent väiksematele rühmadele. Oma osa on siin kindlasti järjest suuremal arvul keelekohvikutel, mida loeme rühmakoolituste hulka. Kasutajakoolitusi soovib aina rohkem inimesi, kes eelistavad personaalset lähenemist või kelle soovid on väga spetsiifilised, ning seetõttu toimub ka järjest enam individuaalkoolitusi. Sageli vajatakse abi isiklike tahvelarvutite, sülearvutite ja nutitelefoni kasutamisel (seadmega töö alustamisel, seadme enese ja ka postkasti seadistamisel). Jätakuvalt on peamised individuaalselt koolitavad olnud vanemaalised.

Lastele (0-13-aastastele) korraldati koolitusi (peamiselt erinevaid raamatukogutunde) 2149 korral – 881 individuaalkoolitust ja 1 268 rühmakoolitust. Noortele (14-26-aastastele) korraldati koolitusi 681 korral, neist 465 individuaalkoolitust ja 216 rühmakoolitust. Kokku osales koolitustel 25 533 last (6545 individuaalkoolitustel ja 18 991 rühmakoolitustel) ja 2537 noort (473 individuaalkoolitustel ja 2 064 rühmakoolitustel). Kõik need arvud on võrreldes eelmise aastaga üsna oluliselt kasvanud. 2019. aastal jätkus koostöö Tallinna erinevate koolide põhikooli- ja gümnaasiumiklassidega, kellele viidi läbi koolitusi nii e-raamatukogu kui ka spetsiaalselt uurimistööde koostamiseks vajalike infoallikate kasutamise osas. Lisaks toimus mitu koolitust Tallinna koolide õpetajatele.

Traditsiooniliselt korraldati üle-Euroopaliste algatuste Get Online Week'i, Euroopa programmeerimisnädala (Code Week) ja rahvusvahelise algatuse KoodiTunni (Hour Of Code) ning ka TÕNi raames arvukalt koolitusi erinevatele sihtrühmadele. See on võimaldanud saada suuremat meediakajastust ning nii on inimesed saanud teadlikumaks meie raamatukogu pakutavatest koolitustest ja teenustest laiemalt.

4.9 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

2019. aasta sügisel esitlesime kaheteistkümnendat meie poolt välja antud kinkeraamatut I klassidele (vt ka ptk 4.5.3). Raamatu „Tohuvabohu“ autor on Kadri Hinrikus ja illustreerija Anne Pikkov. Raamatust tellisime ka epubi e-raamatukogude ELLU ja OverDrive jaoks.

Avalikkusele vahendame infot peamiselt oma veebilehtede, sotsiaalmeedia, uudiskirjade ja pressiteadete abil. 2019. aastal lisandus uue infokanalina Haabersti raamatukogude Facebooki konto, mis vahendab Väike-Õismäe ja Nurmenuku raamatukogude infot. Noortele vahendame infot Instagramis. Noorteka Instagram loodi 2017. aastal ning 2020. aasta jaanuariks oli sellel 360 jälgijat ja 184 postitust. Postituste peamiseks teemadeks on uued noorteraamatud ja raamatukogus toimuvad üritused. Lisaks toimus kaks loosimiskampaaniat eesmärgiga saada uusi jälgijaid ja kontot elavdada.

2019. aastal koostati meediale edastamiseks 36 pressiteadet (2018. a – 36; 2017. a – 37; 2016. a – 62; 2015. a – 72). Oleme leidnud, et see on optimaalne pressiteadete arv – kõik olulised uudised on meediale edastatud ning raamatukogu hoiab ennast järjepidevalt avalikkuses pildil. Pressiteadetega kajastati traditsioonilisi ettevõtmisi (nt lugemisprogrammid), aga ka uusi teenused (nt robotikaringid lastele) ja projekte (nt kuudemängutunnid noortele). Kõik pressiteated lisati keskraamatukogu veebilehele, neid lingiti postitustega sotsiaalmeedias ja info lisati ka uudiskirja, et teave leviks kõigis kanalites ja jõuaks võimalikult paljude inimesteni. Ürituste kohta sisestame aktiivselt infot portaali huvi.tallinn.ee ja lisame meie veebilehe ürituste kalendrisse. Maksimaalselt kasutati ära muud tasuta kanalid, näiteks Vabaduse väljaku ekraan, millel reklaami kuvamiseks linnaasutused maksma ei pea.

Meie tegemisi kajastati erinevates meediakanalites 247 korda (2018. a – 260; 2017. a – 257; 2016. a – 323; 2015. a – 362). 18 kajastust olid venekeelsed, kaks ingliskeelsed, üks saksa keelne ja üks prantsuskeelne. Kuigi kajastuste arv oli mõnevõrra väiksem kui varasematel aastatel, õnnestus meil päris palju jõuda vaadatavuselt-kuulatavuselt parimatesse kanalitesse.

Aasta alguses pälvis meedia tähelepanu „Tõe ja õiguse“ filmi linastumise järel teose populaarsuse tõus ka raamatukogus. Meie raamatukogu kommentaar teemale ilmus mitmes üleriigilises kanalis. Märtsis sai meedia tähelepanu Luulemaraton, millel oli 12 kajastust ning toimus ka kaks otseülekannet – Pealinna ja ERRi oma. Sügisel alanud projekti „Õnnelik senior raamatukogus“ kajastati samuti meedias päris hästi. Palju andsid meie raamatukoguhoidjad nii üleriigilistele kui linna kanalitele intervjuusid seoses kampaaniaga „IT-vaatlik“. Tähelepanu sai ka Aleksander Sibula erialapäev, mille teema oli tänavu laiemat avalikkust kõnetav ning millest ERR tegi otseülekande oma kultuuriportaali. Novembris toimus Paepealse raamatukogus noortele koomiksikirjandust tutvustav vestlusring, mille kajastused ilmusid Postimehes, ERRis ja Pealinnas. Meie IT-osakond tegi päevast ka YouTube ülekande, mida ERRi kultuuritoimetus jagas oma portaalis. Aasta viimasel kuul sai meedias tähelepanu kampaania „Lugejaks sündinud“, millest kirjutati Pealinnas, Postimehes ja ERR kultuuriportaalis. Venekeelne kogukond sai kampaania info Raadio 4 vahendusel.

Möödunud aastal said alguse mitmed koostööd, mis toovad raamatukogule regulaarselt meediakajastusi. 2019. aasta jaanuaris uuendasime kokkuleppeid Õpetajate Lehega ning lehe peatoimetaja Heiki Raudla ettepanekul kasvas meie raamatusoovituste maht võrreldes eelnevate aastatega. Lisaks loodi uus rubriik „Kuu raamat“, kus saame samuti kirjandust tutvustada. Tutvustamiseks valime ajalehe sihtrühma silmas pidades raamatud, mis toetavaid mõne aine õppimist, sobivad keelekümbuseks, lastele vahetunniks jne. Lisaks tellis Õpetajate Leht meilt laste ja noortekirjanduse aastakokkuvõtteks artikli „Raamatuaasta suundumused Tallinna Keskraamatukogu laenutuste põhjal“.

Kuku raadio hommikuprogrammis käib 2019. aasta sügisest raamatuid soovitamas meie eestikeelse kirjanduse osakonna juhataja Tiina Põldmaa. Tiina soovitab teoseid, mis on raamatukogus laenamiseks kättesaadavad. Tema soovitude hulgas on nii uusi raamatuid, aga ka raamatuid, mis on ilmunud aastaid tagasi ja on väärt (taas)avastamist. Lisaks jälgib ta seda, et valikus vähemalt üks raamat, mis on saadaval meie e-raamatukogudes. Igast saatelõigust

avaldatakse kokkuvõtte Postimehe raamatuportaalil, mis on heaks reklaamiks ja tõmbab tähelepanu nii raadiosaatele, raamatukogule kui ka raamatutele. Raamatusoovitused avaldatakse ka keskraamatukogu Facebookis, et võimendada koostööd ja kutsuda inimesi raamatuid laenama. Koostöö Kuku raadioga jätkub 2020. aastal.

Väga hea ja järjepidev koostöö on meil Raadio 4-ga, kus kajastatakse regulaarselt raamatukogus toimuvat. Heaks koostööpartneriks venekeelsele elanikkonnale uudiste vahendamisel on jätkuvalt ka ETV+.

Töötajate ja vabatahtlike lugemiselamusi vahendavad kirjandusblogid, mis läbisid 2019. aastal uuenduskuuri (vt ka ptk 4.1). Möödunud aastal lisandus meie blogidesse 155 uut raamatututvustust – 76 eestikeelset, 20 venekeelset ja 12 ingliskeelset. 47 postitust tutvustasid laste- ja noortekirjandust. 2020. aastal plaanime blogisid reklaamida tasuliste Facebooki postitustega.

Pöörasime tähelepanu raamatukogu nähtavaks muutmisele linnaruumis. Kevadel ja suvel kasutasime raamatukoguteenuste tutvustamiseks raamatukogujalgratast, mis liikus graafiku alusel kõigis linnaosades. Väliüritusel osalemiseks ja seal silma paistmiseks on meil soetatud ka suur telk, surfilipud ja roll-up stendid. Sel aastal jagasime erinevatel üritustel ka biolagunevaid õhupalle meie e-raamatukogude reklaamiga, mis lastele väga meeldisid. Soetasime teenindusosakondadele ja haruraamatukogudele ratastel kohvrid, mida saab kasutada raamatute transpordiks nt lasteaedadesse, koolidesse jne esinema minnes. Kohvritel on helkurkleebisega raamatukogu sümboolika ning kiri „Kohvritäis seiklusi. Kutsu raamatukogu külla!“. Koostöös Hoiuraamatukoguga oli ka 2019. aasta suvel meie Estonia pst 8 hoone ees õueraamatukogu – bussipeatuse pingi kõrval olevalt kärult sai kaasa võtta tasuta raamatuid, mille vahele oli lisatud meie teenuste flaiereid.

Väliüritustest võib uuena välja tuua näiteks osalemise Kassisaba kogukonna festivalil, kus reklaamisime spordivahendeid. Huvitundjaid oli väga palju ning kaalume osalemist ka järgmistel aastatel ning juba suurema koosseisuga. Olime hästi nähtavad ka Riigikogu lahtiste uste päeval, Vanalinna Päevadel, Lastekaitsepäeval loomaaias, Pae pargi perepäeval, Loomaia sünnipäeval, Kirjandustänav festivalil, Merepäevadel ning Huviringide päevadel Stroomi, Mustamäe ja Rocca al Mare keskustes. Ajaliselt kõige pikem ja suurema osavõtjate arvuga oli Tallinna Merepäevad 2019 kolmepäevane üritus, mil meie raamatukogubussi külastas 2953 inimest, sh 1146 last ja 379 noort. Palju külastajaid oli ka lastekaitsepäeval (845, sh 480 last ja noort) ning loomaia sünnipäeval (928, sh 568 last ja noort).

5. 2020. aasta tegevused

2020. aastal seisavad raamatukogul ees mitmed olulised uuendused ja arendused.

Ootame endiselt linnalt toetust RFID tehnoloogiale ülemineku käivitamiseks. Tegemist on investeeringuga, mida tegemata ei ole võimalik tõsta lugejatele kasutusmugavust ega ka teenindusprotsessi efektiivsust. RFID rakendamine annab põhja, millelt saaksime arendada uusi teenuseid nagu näiteks 24/7 tagastusautomaadid, pikema lahtiolekuajaga osaliselt iseteenindusega raamatukogud või iseteeninduslikud miniraamatukogud linnaruumis. Hädavajalik on üleminek kiiresti käivitada ka seetõttu, et meie praegused turva- jm seadmed on lootusetult vananenud ja nende väljavahetamisesse ei ole enam mõtet investeerida.

Ootame linnalt investeeringut uue raamatukogubussi hankimiseks. Praegune raamatukogubuss sõidab marsruudil alates 2008. aastast, remondikulud iga aastaga järjest kasvavad ning seepärast on hädavajalik alustada ettevalmistusi uue raamatukogubussi hankimiseks. Suuri remondikuluseid on juba praegu meil keeruline kanda ning kaugel ei ole enam aeg, kus bussi remontimine ei ole enam mõttekas. Bussi kasutatavus on aastate lõikes järjest kasvanud ja teenus on mitmetes Tallinna piirkondades elavatele inimestele oluline, mistõttu ei saa lubada olukorda, kus see teenus katkeb või peatub. 2019. aastal oli bussil 1507 registreeritud lugejat ja 15 182 külastust. Külastuste arvu on kasvatatud ka rohketele väliüritustel osalemine, mis on üks raamatukogu prioriteetidest – soovime olla inimeste keskel ning oma teenuseid ja tegevusi ka raamatukogu mittekasutajatele tutvustada.

Linnaruum muutub ja vajalik on muuta ka raamatukogude asukohti. Lasnamäele on praeguseks planeeritud uus kogukonnakeskus (Punane 17), mis esialgsete plaanide kohaselt peaks valmima aastal 2022. Sellesse on planeeritud ka raamatukogu – soovime sinna üle viia praegu üüripinnal paikneva Paepealse raamatukogu. Peame läbirääkimisi Tondi ja Pirita raamatukogude suurematele ja parematele pindadele viimise osas ning Lasnamäele veel ühe uue raamatukogu avamise osas – meie kasutajate ja pakutavate teenuste arv on oluliselt suurenenud ning laienemine on hädavajalik.

2020. aasta jooksul juhindume oma tegevustes veel arengukavast „Tallinna Keskraamatukogu strateegilised eesmärgid 2017–2020“. Aasta teises pooles alustame uue arengukava koostamise protsessi, pidades silmas, et kõik töötajad saaksid meie raamatukogu tuleviku ja arengusuundade osas kaasa rääkida. Meie raamatukogu osaleb ka rahvusvahelises Urbact ACCESS projektis – oleme Tallinna kohaliku töögrupi liikmete seas, kes valmistavad 2022. aastaks ette kultuuri kättesaadavust parandavaid ettepanekuid koondava tegevuskava.

2020. aasta aprillis käivitame piloodi muutkogule üleminekuks eesmärgiga sügisel tervikuna uuele süsteemile üle minna.

Kavas on mitmete uute teenuste arendused. Aprillis avame Laagna raamatukogus seemneraamatukogu, mis keskendub peamiselt hobiaednike vajadustele, kes soovivad katsetada taimede kasvatamist rõdudel, aknalaudadel ja kogukonnaaedades. Hakkame lauamänge koju laenutama. Soovime hakata pakkuma klassikalise ja jazzmuusika kuulamise võimalust Naxose voogedastusteenuse kaudu. Muusikaosakonna teenused täienevad võimalusega kasutada muusika loomiseks vajalike programmide ja MIDI-klaviatuuridega arvutitöökohti. Laagna raamatukokku loome noorte tegevustoa.

Kuna soovime veelgi paremini oma tegevusi tsentraalselt koordineerida ja efektiivsemaks muuta, täpsustasime aasta algul seniste teenindusega seotud peaspetsialistide ametinimetusi ja tööülesandeid ning lõime ka kaks uut peaspetsialisti ametikohta. Nüüdsest koordineerivad erinevatele sihtgruppidele pakutavaid teenuseid ülesüsteemselt lasteteeninduse peaspetsialist, noorteteeninduse peaspetsialist, haridustegevuse peaspetsialist, sotsiaalse kaasatuse

peaspetsialist, kultuurilise mitmekesisuse peaspetsialist ja raamatukogubussi peaspetsialist. Peaspetsialistid on juba alustanud oma valdkondades töögruppide loomist ja tegevuste planeerimist.

Mitmeid tegevusi planeerime korraldada digikultuuriaasta puhul. Märtsis alustab noorte digitaalse sisu loomise oskusi arendav üritustesari „Digiloojad raamatukogus“, mis koosneb lühianimatsiooni, mängudisaini ja robotika töötubadest. Planeerime ka üle-eestilist digituuri (vt ptk 4.6.2).

Jätkame kõigi traditsiooniliste suuremate ürituste ja programmidega, samuti projektidega „Lugejaks sündinud“ ja „Õnnelik senior“. Planeeritud on regulaarsed üritused koostöös AS Hoolekandeteenustega, mille raames viime läbi erinevaid üritusi puuetega inimestele.

Koostajad: Aivi Sepp, Kaie Holm, Kristi Veeber, Kristina Rood, Mari Sieberk, Merle Tanilsoo.

Kaie Holm

Tallinna Keskraamatukogu direktor

LISA 1 Projektitoetused ja nende kasutamine 2019

Projektid, toetused	Periood	Eraldatud summa	Kasutatud 2019	Projekti üldmaksumus
Kultuurkapital				
Tallinna Keskraamatukogu kirjandusürituste sarja „Kirjanik raamatukogus“ esinejate tasud	01.10.2018-23.09.2019	3900	2210	4350
Venekeelsete kirjandusürituste sarja „Lugejate neljapäev“ esinejate tasud	01.09.2018-20.06.2019	3040	2520	3398
Kirjandusürituste sarja „Kirjanik raamatukogus“ esinejate tasud	01.09.2019-01.10.2020	3900	1689,6	4350
Venekeelsete kirjandusürituste sarja „Lugejate neljapäev“ esinejate tasud	01.09.2019-30.06.2020	3000	1290	3750
Kohtumistesari „Laulupeoheliloojatega laulupeost“ õpilasele	02.09.2019-15.06.2020	2000	750	2673
Eesti kirjanike kohtumised raamatukogudes vene keelt kõnelevate õpilastega	02.09.2019-30.06.2020	1300	779,6	1450
Kuuldemängutunnid Tallinna Keskraamatukogus	01.11.2019-31.05.2020	600	200	674
Kohtumisürituste sari lastele ja noortele „Mis uudist, raamatukogu?“	01.01.2019-31.01.2020	1800	1800	2015
Osalemine EBLIDA-NAPLE konverentsil ja NAPLE e-raamatute töörühmas	12.04.2019-31.07.2019	320	320	940,34
Osalemine IFLA Metlib 2019. aasta konverentsil ja esinemine ettekandega	01.04.2019-30.06.2019	320	320	747,55
Luulemaraton Tallinna Keskraamatukogus rahvusvahelise luulepäeva tähistamiseks 21. märtsil	01.03.2019-30.04.2019	1430	1430	1611
Loometöö toetus Kadri Hinrikuse lasteraamatu väljaandmiseks: kinkeraamat I klasside õpilastele	01.07.2019-30.11.2019	1000	1000	12 958,59
Kokku Kultuurkapitali projektid		22 610	14 309,2	38 917,48
Kultuuriministeerium jm riigi toetusega projektid				
„Elu(s) eeskuju: karjäärivalikuid tutvustav kohtumistesari noortele (HMN)“	01.02.2019-31.12.2019	800	800	890
Kirjutamise klubi: noorte tekstiloomeoskuste arendamine (HMN)	02.01.2019-31.07.2019	900	900	996
„Elu nagu raamatus“ –	13.07.2019-	750	750	892

Projektid, toetused	Periood	Eraldatud summa	Kasutatud 2019	Projekti üldmaksumus
kirjandusel põhinevad rollimängud noortele Kalamaja päevadel ja Tallinna merepäevadel (Regionaalse kultuuritegevuse toetamine)	14.09.2019			
Osalemine raamatukoguteenuste messil Generation Code Euroopa Parlamendis Brüsselis(Kultuuriministeeriumi raamatukogude arendamise programm)	01.10.2019-31.10.2019	1604	1604	2194,36
Spetsialistide osalemine ja ettekandega esinemine EBLIDA-NAPLE konverentsil ja NAPLE e-raamatute töörühmas ning IFLA MetLib konverentsil (Kultuuriministeeriumi raamatukogude arendamise programm)	06.05.2019-25.06.2019	775	759,6	1665,04
Vallaraamatukoguhoidjate viiepäevane praktika Tallinna Keskraamatukogus (Kultuuriministeeriumi raamatukogude arendamise programm)	30.09.2019-04.10.2019	2812	2752,07	3576,07
Aleksander Sibul pühendatud erialapäeva (Kultuuriministeeriumi raamatukogude arendamise programm)	01.11.2019-01.11.2019	1100	1100	1881,2
Vestlusring noortele koomiksikirjanduse tutvustamiseks ja edendamiseks Paepealse raamatukogus (Regionaalse kultuuritegevuse toetamine)	01.10.2019-31.12.2019	520	520	634
Haridusprogramm „Sündinud lugejaks“ peredele väikelaste lugemis- ja raamatukogu kasutamise harjumuse kujundamiseks (Regionaalse kultuuritegevuse toetamine)	01.08.2019-31.12.2019	3000	3000	8156,1
„Luule on sõnum“: luulekonkurss ja seda toetavad töötoad noortele (ERÜ)	01.08.2019-01.11.2019	900	900	1090
Mängime ja loeme: laste lugemisostkust arendavad	01.09.2018-30.06.2019	700	400	920

Projektid, toetused	Periood	Eraldatud summa	Kasutatud 2019	Projekti üldmaksumus
lugemismängud raamatukogus (HMN)				
Raamatukoguga sõbraks: pagulasperede laste lõimumisprojekt (HMN)	01.09.2018-31.09.2019	1160	936,96	1654,12
Õnnelik senior – tegevus- ja vestlushommikud raamatukogus (Sotsiaalministeerium HMN)	01.10.2018-30.06.2019	1000	666,67	1222
Õnnelik senior (Riigi Tugiteenuste Keskus)	5.08.2019-30.06.2020	9550	3720	10620
Kokku Kultuuriministeeriumi jm riigi toetusega projektid		25 571	18 809,3	36 390,89
Muud projektid ja toetused:				
Noortele suunatud infotehnoloogia-alase huviringi „Tüdrukute robotikaring „Ozobotid loevad“ Paepealse raamatukogus Lasnamäel“ (MTÜ Robotika)	06.12.2018-30.06.2019	990	990	990
Projekt „My Green Identity“: Programm Nordplus Adult 2019	09.2019-09.2020	2890	772,03	772,03
Kokku muud projektid ja toetused:		3880	1762,03	1762,03

LISA 2. Personali koolitused

Raamatukogu	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud (euro, koos km)
Kadrjoru rk	15	89,5	
Kalamaja rk	12	53,0	
Kännukuke rk	25	119,3	
Laagna rk	22	291,0	
Männi rk	4	20,5	
Männiku rk	9	106,0	
Nurmenuku rk	16	86,0	
Nõmme rk	9	47,5	
Paepelse rk	23	99,0	
Pelguranna rk	18	93,5	
Pirita rk	14	72,5	
Pääsküla rk	15	65,0	
Sõle rk	11	56,0	
Sääse rk	11	63,5	
Tondi rk	7	25,5	
Torupilli rk	15	46,5	
Väike-Õismäe rk	14	55,0	
Raamatukogubuss	13	54,5	
keskkogu	99	1081,5	
kokku	125	1350,5	9246,17

LISA 3. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised:

ettekanded, loengud, koolitused

Raamatukogutöötaja nimi, ametinimetus	Ettekande teema või pealkiri	Konverents, seminar jne	Toimumisaeg ja -koht
Kristina Rood, infoteeninduse pearaamatukoguhoidja	„Raamatukogu kui innovatsioonilabor“	XXII mäluasutuste talveseminar	6.-7. märts 2019 Kääriku
Kirsti Aarniste, Kännukuke raamatukogu juhataja	„Future begins at the library“	MetLib 2019 „Reshaping lives and libraries“	8.–10. mai 2019 Helsingi, Soome Vabariik
Kristi Veeber, teenindusdirektor	„Mitmesugused teenused raamatukogus ja nende kasutamise registreerimine süsteemis Sierra“	VIII vabariiklik raamatukogusüsteemide teabepäev „Raamatukogu teenused ja nende kasutamise registreerimine raamatukogusüsteemides“	16. mai 2019 Põltsamaal
Liina Haas, raamatukogutarkvara haldur; Laura Vunk, projektijuht	„Mis tehtud, mis teoksil Tallinna Keskraamatukogus“	ELNET tööruhmade suveseminar IUG II osa „ESTER iga ilmaga“	27.-28. mai 2019 Änkküla
Kaie Holm, direktor	Arutelu "Sild teadmiste ja ühiskonna vahel - raamatukogud tõejärgses ühiskonnas"	Arvamusfestival	9. august Paide
Kristel Palk, võõrkeelse kirjanduse osakonna juhataja	„Skype'n'books“	„Digitale Woche Kiel 2019“	8.–14. september 2019 Kiel, Saksamaa Liitvabariik
Kaie Holm, direktor	„Tallinna Keskraamatukogu: Muudame koos elu rikkamaks“	Esinemine tudengitele õppeaine „Eesti raamatukogunduse kaasaegsed probleemid“ raames	18. oktoober 2019 Tartu Ülikool
Kristi Veeber, teenindusdirektor	„Raamatukogu – investering tulevikku“	ERÜ arutlusring „Kohalik omavalitsus ja raamatukogu“	23. oktoober 2019 Pärnu

LISA 4. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu	Teostatud tööd
Tallinna Keskraamatukogu (Estonia pst 8)	<ul style="list-style-type: none"> • Hoone fassaadidel räästakarniisi krohvi uuring ja kahjustatud osas karniisi taastamise lahendus • Hoone katuse karniisi ja sadeveetorustiku remont • Lugemissaali värvimistööd, pöranda viimistluse värskendamine, elektri- ja kaabeldustööd, uus vaipkate • Evakuatsioonivalgustuse korrastamine
Kalamaja raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Evakuatsioonivalgustuse korrastamine
Kännukuke raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Laserlõikepingi jaoks väljatõmbe ehitus • Kanalisatsioonitrassi parandamine ja asfalteerimistööd • Keldrikorrusele ATSi projekteerimine ja väljaehitamine • Keldrikorruse tuletõkkesoonide moodustamine ja tuletõkkeuste paigaldamine • Ventilatsioonisüsteemi rekonstrueerimise projekteerimine • Ventilatsioonisüsteemi rekonstrueerimine (I etapp) • Kahe akna vahetus
Laagna raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Evakuatsioonivalgustuse korrastamine
Männi raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Koridoriseinte korrastus- ja värvimistööd
Nurmenuku raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Amortiseerunud valgustite asendamine LEDvalgustitega
Nõmme raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Akna klaaspaketi vahetamine
Pelguranna raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Ventilatsiooniseadme kontrolleri vahetus, ventilatsioonisüsteemi puhastus • Soojussõlme remontimine • Tuletõkkeuksele ATSiiga ühilduva hoidja paigaldamine
Tondi raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Evakuatsioonivalgustuse korrastamine
Liivalaia 40 (töötlusosakond, võõrkeelse kirjanduse osakond)	<ul style="list-style-type: none"> • Üritustesaali õhkkardina paigaldus • Aknaraamide remont • Kabineti seinte korrastamine

LISA 5. Hangitud inventar ja seadmed

Raamatukogu	Hangitud inventar ja seadmed
Tallinna Keskraamatukogu (Estonia pst 8)	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatukäru lugejatele teenindussaaelis kasutamiseks • Töötoolid • Lugemissaali tugitoolid, lauad koos sirmidega, põrand- ja laualambid • Elektrikompressor õhupallidele • Klaverikate • Põrandalambid trepigaleriisse • Pabertahvlid • Arvutialus-iste Ztool noortele 30 tk • Teisaldatav televiisor rõdusaali
Kadrioru raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatukäru lugejatele teenindussaaelis kasutamiseks • Raamatute eksponeerimisriiulid seinale
Kalamaja raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Töötoolid 3 tk • Tumbad "Röövik" lastele 2 komplekti • Tumbad lastele • Riiul lauamängudele
Kännukuke raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Fotostuudio roheline taust • Teisaldatav digiesitlusekraan
Laagna raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Tool-kirjutuslaud lastele 2 tk (Magis Me Too Le Chien Savant koer) • Töötool • Kott-toolid lastele • Diivan
Männiku raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatukäru lugejatele teenindussaaelis kasutamiseks • Tool-kirjutuslaud lastele (Magis Me Too Le Chien Savant koer)
Pelguranna raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatukäru lugejatele teenindussaaelis kasutamiseks • Tumbad noortele ja lastele
Pirita raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatukäru lugejatele teenindussaaelis kasutamiseks
Pääsküla raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatukäru lugejatele teenindussaaelis kasutamiseks • Raamatukäru kaldriiulitega
Sõle raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatukäru lugejatele teenindussaaelis kasutamiseks • Tool-kirjutuslaud lastele 2 (Magis Me Too Le Chien Savant koer)
Sääse raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Tumbad lastele
Tondi raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatukäru lugejatele teenindussaaelis kasutamiseks • Töötool
Torupilli raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Tumbad noortele • Tool-kirjutuslaud lastele (Magis Me Too Le Chien Savant koer)
Võõrkeelse kirjanduse osakond	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatukäru lugejatele teenindussaaelis kasutamiseks • Töötool • Tumbad noortele
Väike-Õismäe raamatukogu	<ul style="list-style-type: none"> • Raamatukäru lugejatele teenindussaaelis kasutamiseks • Sirmidega töölaud lugejatele

LISA 6. Olulisemad laste- ja noorteüritused

Osakond / haruraamatukogu	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Eestikeelse kirjanduse osakond	3.-4. klassidele "Kirjandusmäng 2019" Tallinna eelvoor	100
Eestikeelse kirjanduse osakond	Aabitsapidu	298
Eestikeelse kirjanduse osakond	Harry Potteri teemalised üritused (nt Harry Potteri maraton, orienteerumised, ringid)	507
Eestikeelse kirjanduse osakond	Järje Hoidja üleandmine	47
Eestikeelse kirjanduse osakond	Lugemisprogrammi "Suvi raamatuga" lõpuüritus	280
Eestikeelse kirjanduse osakond	Noortekohtumiste sari "Kuuldemängutund"	143
Kadrioru raamatukogu	Kirjanduslikud jalutuskäigud	93
Kadrioru raamatukogu	Lastele ja noortele kirjanike ja illustraatoritega kohtumistesari "Mis uudist, raamatukogu?"	560
Kalamaja raamatukogu	Kalamaja raamatukogu 90. juubeli tähistamine	135
Koostööüritus (Eestikeelse kirjanduse ja võõrkeelse kirjanduse osakonnad ja Kännukuke raamatukogu)	Vanalinna päevad Lahela lastealal	156
Koostööüritus (Kännukuke ja Paepealse raamatukogud)	Robootikapäev Lasnamäe Centrumis	472
Koostööüritus (Laagna ja Paepealse raamatukogud)	Perepäev Pae pargis	332
Kännukuke raamatukogu	Huviringide päev Mustamäe Keskuses	230
Laagna raamatukogu	Keelering lastele "Eesti keel mõmmiga"	119
Laagna raamatukogu	Laagna aia hooaja lõpetamine	38
Muusikaosakond	Eesti muusika viktoriin EV100	473
Muusikaosakond	Haiba lastekodu jõuluüritus	19
Muusikaosakond	MONDO dokfilmiõhtud	66
Männi raamatukogu	Tallinna päeva tähistamine Männi pargis	42
Männiku raamatukogu	Rahvuskultuuri päevade loomeprojekt "Kiri Eestist"	72
Nurmenuku raamatukogu	"Haabersti suvised lastehommikud 2019" osalemine	93

Osakond / haruraamatukogu	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Nõmme raamatukogu	Eesti mälumäng	36
Nõmme raamatukogu	Etluskonkurss emakeelepäeval	39
Paepealse raamatukogu	Keelering "Isahiir Huberti jutuhommik"	230
Paepealse raamatukogu	Koomiksikirjanduse vestlusring noortele	35
Paepealse raamatukogu	Koomiksilaat	50
Pelguranna raamatukogu	Perepäevad raamatukogus	91
Pelguranna raamatukogu	Taaskasutusring	52
Pirita raamatukogu	Lastespordipäev	28
Pirita raamatukogu	Pirta linnaosa etlemiskonkurss	59
Pääsküla raamatukogu	Lugemiskoer Sissy lõpupidu	24
Pääsküla raamatukogu	Perepäev "Nõmme Kevad"	72
Raamatukogubuss	Kirjandustänav festival	1 056
Raamatukogubuss	Lastekaitsepäev Tallinna Loomaaias	845
Raamatukogubuss	Tallinna Loomaaed 80. juubel	928
Raamatukogubuss	Tallinna Merepäevad	2 953
Sõle raamatukogu	Lugemisprogrammi "Meie rühma raamat" lõpuüritus	122
Sääse raamatukogu	Näituse "Eesti murded ja ilusaimad sõnad eesti keeles" avamine	45
Tallinna Keskraamatukogu	Jõululuuletuste ette lugemine	155
Tondi raamatukogu	Juhan jaigi näituse avamine	18
Torupilli raamatukogu	Kirjanduslikud jalutuskäigud	50
Võõrkeelse kirjanduse osakond	Eesti kirjanike kohtumised raamatukogudes vene keelt kõnelevate õpilastega	176
Võõrkeelse kirjanduse osakond	Noortekohtumiste sari "Skype raamatuklubi"	256
Võõrkeelse kirjanduse osakond	Pagulasperede projekti "Raamatukoguga sõbraks" lõpuüritus	24
Võõrkeelse kirjanduse osakond	Travelling Fairytale: beebidele ettelugemine	56
Väike-Õismäe raamatukogu	Meisterdamisüritus: Loe ja loo	352

LISA 7. 2019. aastal laenutatud teavikute esikümme

EESTI ILUKIRJANDUS

1. Kivirähk, Andrus „Rehepapp, ehk, November“
2. Afanasjev, Vahur „Serafima ja Bogdan“
3. Tammsaare, A. H. „Tõde ja õigus. 1. osa“
4. Önnepalu, Tõnu „Pariis : (kakkümmend viis aastat hiljem)““
5. Pauts, Katrin „Hull hobune“
6. Anniko, Silver „Rusikad : inimene on inimesele hunt“
7. Tammsaare, A. H. „Kõrboja peremees“
8. Kadastik, Mart „Presidendi vastuvõtt“
9. Pauts, Katrin „Õõmees“
10. Tohvri, Erik „Laanekuru saaga : lühiproosat läbi aegade“

LUULERAAMATUD

1. Ehin, Kristiina „Aga armastusel on metsalinnu süda : luuletusi aastatest 2016-2018“
2. Ehin, Kristiina „Kohtumised : [luulet 2012-2016]“
3. Contra „Legoist“
4. Önnepalu, Tõnu „Kevad ja suvi ja“
- 5.-6.-7. Ehin, Kristiina „Viimane monogaamlane. [1. köide] : luuletused 2009-2011“ ; Koržets, Vladislav „Laulud või nii“ ja Heinsaar, Mehis „Pingeväljade aednik“
8. Teede, Andra „Kaks punkt null“
9. Grigorjeva, Sveta „American beauty“
10. Kaur, Rupi „Mesi ja piim“ ; Liiv, Juhan „Sinuga ja sinuta“ ja Runnel, Hando „Muinasleid, ehk, Põhjaõnged unustuse jões“

MINU SARJA RAAMATUD

1. Elmer-Ehin, Anu „Minu Šveits“
2. Pauts, Katrin „Minu Muhumaa : lühike libahuntide ajalugu“
3. Peets, Sandra „Minu Egiptus : kaunis kaos“
4. Pehk, Triin „Minu Sydney : sada linna ühes“
5. Mittermayr, Liina „Minu Austria : suusamägedest põgenikeni“
6. Luitsalu, Susan „Minu Dubai : klaasist linna kuldne sära“
7. Lender, Mae „Minu Hiiumaa : ähk läheb tarvis“
8. Võsu, Heikki „Minu Oslo : mitte nii meeleheitel koduperemees“
9. Viilukas, Triinu „Minu Viin : 1700 kilomeetrit ja 17 aastat“
10. Urbsalu, Rain „Minu Kuuba : kaheksa kuud salsarütmis“

ELLU e-RAAMATUD

1. Villido, Ingvar „Emotsioonid. Inimkonna suurim sõltuvus“
2. Afanasjev, Vahur „Serafima ja Bogdan“
3. Roosaare, Jaak „Rikkaks saamise õpik“
4. Erikson, Thomas „Idioodid minu ümber“
5. Paberit, Jane „#ükskilihaseiliigu“
6. Tokko, Roland „12 asja, mida koolis ei õpetatud, aga mida kõik peaksid teadma“
7. Roosaare, Jaak „Aksiatega rikkaks saamise õpik“

8. Mankel, Henning „**Itaalia kingad**“
9. Mošentseva, Mošentseva „**Kremlis haigla saladused**“
10. Nesbø, Jo „**Nuga**“

TEADMISKIRJANDUS

1. Obama, Michelle „**Minu lugu**“
2. Kersna, Vahur „**Kes tappis Urmas Oti?**“
3. Mošentseva, Praskovja „**Kremlis haigla saladused : kirurgi märkmed**“
4. Mikita, Valdur „**Eesti looduse kannatuste aastad : manifest Eesti metsale, kirja pandud iseenda jaoks 2018. aasta suvel ja sügisel, aga kardetavasti sai see natuke liiga sünge**“
5. Tammer, Enno „**Marika ja Heinz Valk : klapp ja kirg**“
6. Vain, Peep „**Keset elu : isiklike ja lootusrikkaid tähelepanekuid elust keska kandis**“
7. Parve, Jesper „**Mees. 2, Minu kari : mees. Naine. Kohtumine. Mustriid. Isa. Lapsed. Tasakaal. Seiklus. Õpetus. Lahing**“
8. Park, Eeva „**Minu kuninglikud kaelkirjakud**“
9. Kangur, Paavo „**Eesti maffia : organiseeritud kuritegevus taasiseseisvunud Eestis**“
10. Valk, Heinz „**Poisid! Viige mind siiski jaoskonda! : tõsielulisi lisandusi eesti kultuuriloole**“

TÕLKEILUKIRJANDUS

1. Golding, William „**Kärbeste Jumal**“
2. Sophokles „**Kuningas Oidipus**“
3. Shakespeare, William „**Hamlet**“
- 4.-5. Kepler, Lars „**Laatsarus**“ ja Beaton, M. C. „**Surm valentinipäeval**“
6. Remarque, Erich Maria „**Läänerindel muutuseta**“
7. Bulgakov, Mihhail „**Meister ja Margarita**“
8. Riley, Lucinda „**Kuuõde : Tiggy lugu**“
9. Wilde, Oscar „**Dorian Gray portree**“
10. Mankell, Henning „**Rootsi kummikud**“ ja Mankell, Henning „**Itaalia kingad**“

LASTERAAMATUD

1. Raud, Eno „**Kalevipoeg**“
2. Raud, Piret „**Tobias ja teine B**“
3. Kvirähk, Andrus „**Sirli, Siim ja saladused**“
4. Molnár, Ferenc „**Pál-tänava poisid**“
5. Tomusk, Ilmar „**Kolmanda A kriminalistid**“
6. Rowling, J. K. „**Harry Potter ja tarkade kivi. [1. aasta]**“
7. Lindgren, Astrid „**Vahtramäe Emil**“
8. Nöstlinger, Christine „**Vahetuslaps**“
9. Kass, Kristiina „**Samueli võlupadi**“
10. Krüss, James „**Timm Thaler, ehk, Müüdüd naer**“

NOORTERAAMATUD

- Vallik, Aidi „**Kuidas elad, Ann?**“

Nõu, Helga „**Pea suu! . Tõmba uttu!**“

3.-4. Karu, Margus „**Nullpunkt**“ ja Gaarder, Jostein „**Apelsinitüdruk**“

5. Durrell, Gerald „**Minu pere ja muud loomad**“

6. Defoe, Daniel „**Robinson Crusoe**“

7. Hill, David „**Näeme veel, Simon!**“

8. Haddon, Mark „**Kentsakas juhtum koeraga öisel ajal**“

9.-10. Buxbaum, Julie „**Kui sõnadest jääb puudu**“ ja Henno, Sass „**Mina olin siin. 1 : esimene arest**“

NOODID

1. Kumpas, Ave. „**Väikese lapse laulud**“

2.-3. Lantson, Reet. „**Klaveriõpik lastele**“

2.-3. Kumpas, Ave; Silm, Jana. „**Väikese lapse laulud. 2, Mänguga muusikamaale**“

4. Suits, Janne koostaja „**Pärimuslikud laulumängud lastele**“

5.-6. Liivak, Meeme. „**Kaks sammu sissepoole : ringmängulaulud**“

5.-6. Rand, Inga. „**Präänik-Väänik**“

7.-11. Viilup, Eve; Puur, Katrin; Leitmaa, Lii koostajad „**Laulukarusselli parimad laulud : valik laule Eesti Televisiooni laste lauluvõistluselt**“

7.-11. Nahkur, Ave. „**Abiks väikekandle õppijale**“

7.-11. Reier, Aime. „**Ajust ja arust : unest, teadvusest, tehisintellektist ja muust**“

7.-11. Liiva, Airi. „**Iga ilmaga : Airi Liiva lastelaulud**“

7.-11. Rebane, Katri. „**Klaveriloomad. Väikesed käpad. 1. osa : klaverimängu alustamise õpik**“

HELISALVESTISED (heliraamatud)

1. Kivirähk, Andrus. „**Limpa ja mereröövliid**“

2. Kivirähk, Andrus. „**Sirli, Siim ja saladused**“

3. Kivirähk, Andrus. „**Kaka ja kevad : lastejutud**“

4. Kivirähk, Andrus. „**Rehepapp**“

5. Tammsaare, A. H. „**Tõde ja õigus. I osa : audioraamat**“

6. Kivirähk, Andrus. „**Mees, kes teadis ussisõnu**“

7. Kivirähk, Andrus. „**Lotte reis Lõunamaale : audioraamat**“

8. Jansson, Tove. „**Muumitrolli lood**“

9. Harris, Joel Chandler. „**Onu Remuse jutte**“

10.-11. Aru, Jaan. „**Tõde ja õigus. III osa : audioraamat**“

10.-11. Šeps, Aleksandr. „**Meedium: otsides elu mõtet**“

HELISALVESTISED (muusika)

1. Vinter, Ülo. „**Pipi Pikksukk Segasumma suvilast**“

2.-4. Annus, Tiina koostaja. „**Kõige suuremad sõbrad : lemmiklaulud ETV lastesaadetest**“

2.-4. Karisma, Katrin. „**Pipi Pikksuka lõbusad laulud**“

2.-4. Oravapoisid (ansambel). „**Lõõtsa ja lauluga**“

5.-9. Lenna. „**3X**“

5.-9. Jones, Norah Taul, Anu. „**Begin again**“

5.-9. Hitivabrik väljaandja. „**Eesti NSV pop**“

5.-9. Taul, Anu. „**Maagiline järv**“

5.-9. Nuut, Maarja. „**Muunduja**“

10. Joala, Jaak. „See kaunis maa“

VIDEOSALVESTISED

1. Kokk, Kaur. „Põrgu Jaan“
2. Lord, Phil; Miller, Christopher. „Taevast sajab lihapalle“
3. Tartakovsky, Genndy. „Hotel Transylvania“
4. Gosnell, Raja. „Smurfid. 2“
- 5.-6. Sarnet, Rainer. „November“
- 5.-6. de Aranoa, Fernando León. „Pablo ja Escobari vahel“
- 7.-10. Sturridge, Charles. „Lassie“
- 7.-10. Tartakovsky, Genndy. „Hotell Transilvaania. 2“
- 7.-10. Scott, Ridley. „Hea aasta“
- 7.-10. Malamuzh, Oleg. „Röövitud printsess“

MUUSIKAINSTRUMENDID

1. Lion Style LS-MUS-120 : [orkestri noodipult]
2. Ortega RU5MM-SO : [ukulele]
- 3.-5. PROSS Kannel : [väikekannel] : [6-keelne D-duur]
- 3.-5. Santander 2409 : [metallofon]
- 3.-5. Yamaha NP 12B digital keyboard : [portatiivne digiklaver]
6. Koki'o Linden U-LLI-YL soprano : [ukulele]
- 7.-9. PROSS Kannel : [väikekannel] : [7-keelne D-duur]
- 7.-9. Yamaha YRS 314B III : [sopranplokkflööt]
- 7.-9. Yamaha FG800M : [akustiline kitarr]
- 10.-11. Stagg : [noodipult]
- 10.-11. Yamaha V3 SKA 4/4 : [viul]

SPORDIVAHENDID

1. Tõukeratas Hudora Big Wheel 180
2. Rula Torrance
3. Hüpits
4. Kiiver Solstice
5. Kõndimiskepid
6. Tasakaalulint
7. Massaažirull Recovery
8. Sammulugeja Walking style One 2.0
9. Graatsiaketas Rotana Magnetic
10. Joogamatt PRO

LISA 8. Veebilehed, Facebooki ja Instagrami kontod, blogid, YouTube

Veebilehed

1. Tallinna Keskraamatukogu <http://keskraamatukogu.ee>
2. Lasteleht <http://keskraamatukogu.ee/lasteleht>
3. Muusikaleht <http://keskraamatukogu.ee/muusika>

Facebooki kontod

1. Tallinna Keskraamatukogu www.facebook.com/keskraamatukogu
2. Tallinna Keskraamatukogu noortekas www.facebook.com/keskraamatukogunoortekas
3. Muusikaosakonna veebipäevik www.facebook.com/keskraamatukogumuusika/
4. Raamatukogubuss Katariina Jee www.facebook.com/KatarinaJee
5. Nõmme linnaosa raamatukogud (Männiku, Nõmme ja Pääsküla raamatukogu)
www.facebook.com/NommeRaamatukogud
6. Pirita raamatukogu www.facebook.com/piritaraamatukogu
7. Lasnamäe linnaosa raamatukogud (Laagna ja Paepealse raamatukogu)
www.facebook.com/Lasnam%C3%A4e-raamatukogud-942689142532948/
8. Põhja-Tallinna raamatukogud (Kalamaja, Pelguranna ja Sõle raamatukogu)
www.facebook.com/pohjatallinnaraamatukogud/
9. Mustamäe raamatukogud (Kännukuke, Männi ja Säase raamatukogu)
www.facebook.com/MustamaeRaamatukogud/
10. Haabersti raamatukogud (Väike-Õismäe ja Nurmenuku raamatukogu)
www.facebook.com/haaberstiraamatukogud/
11. Raamatuga kevadesse www.facebook.com/raamatugakevadesse/
12. Luuleklubi www.facebook.com/Luuleklubi/

Lisaks oleme loonud Facebooki sündmustelehed erinevate ürituste reklaamiks (nt Luulemaraton, robotika perepäev, raamatuesitlused).

Instagram

www.instagram.com/tlnkeskraamatukogunoortekas/

Kirjandusblogid

„Loe mind”, „Lugemiselamused”, „Читаем, пишем, обсуждаем“, Joy of Reading“

YouTube

Raamatukogul on videote vahendamiseks konto videokeskkonnas YouTube
www.youtube.com/channel/UCwJriwddaWyL3h5-iO_Bg/featured.